

7. STUDIJA

NARODI SAKUPLJENI I PRIPREMA ELEMENATA ZA VELIKU VATRU BOŽJEG GNJEVA

Kako su i zašto narodi sakupljeni—Društveni elementi u pripremi za vatru—Nagomilavanje blaga—Povećanje siromaštva—Društveno trenje blizu izgaranja—Riječ od Predsjednika Američke radničke federacije—Bogati ponekada previše ozbiljno osuđeni—Sebičnost i sloboda u kombinaciji—Neovisnost gledana od bogatih i siromašnih—Zašto se sadašnje stanje ne može nastaviti—Strojevi važan čimbenik u pripremi za veliku vatru—Žensko natjecanje—Gledište radnika o situaciji, razumno i nerazumno—Zakon ponude i potražnje neumoljiv za sve—Izgled za vanjsko industrijsko natjecanje grozan—Strahovi Gosp. Justina McCarthyja za Englesku—Kier Hardie, M.P., o Radničkim izgledima u Engleskoj—Proročanske riječi časnog Jos. Chamberlaina za Britanske radnike—Nacionalna agresija u povezanosti sa Industrijskim interesima—Herr Liebknecht o Društvenom i Industrijskom ratu u Njemačkoj—Rezolucije Međunarodnog Kongresa Unije obrtnika—Divovi u tim danima—Lista korporacija i udruženja—Barbarsko ropstvo naspram Civiliziranog ropstva—Mase između gornjih i donjih mlinskih kamenova—Stanje univerzalno i izvan ljudske moći da upravlja njime.

“Zato mene čekajte—riječ je Jahvina—do dana kad ustanem kao tužilac; jer ja sam odredio da se sakupe narodi, da se saberu kraljevstva, da na vas gnjev svoj izlijem, svu gorčinu svoje srdžbe: u vatri moje ljubomore[gnjeva] bit će sva zemlja sažgana. Dat ću narodima čiste usne, da svi mogu zazivati ime Jahvino i služiti mu jednodušno.” (Sef. 3:8,9)

Sakupljanje naroda u ovim posljednjim danima, u ispunjenju gornjeg proročanstva, vrlo je značajno. Suvremena otkrića i izumi zaista su napravili od najudaljenijih krajeva zemlje susjede jedne drugima. Putovanje, pošte, telegraf, telefon, trgovina, množenje knjiga i novina, itd., doveli su cijeli svijet u znatnoj mjeri u zajednicu misli i djelovanja do sada nepoznatu. To stanje stvari već je učinilo neophodnim međunarodne zakone i propise koje svaka od nacija mora poštivati. Njihovi se predstavnici sastaju u Vijećima, i svaka nacija ima u svakoj drugoj naciji svoje ministre ili predstavnike. Kao rezultat tog zbližavanja nacija rezultat je također bilo i sazivanje Međunarodnih Izložbi. Tu više ne može biti te isključivosti od strane bilo koje nacije koja bi isključila svaku drugu naciju od svojih luka. Vrata svijetu su nužno otvorena, i moraju ostati takvima; i čak su i prepreke raznolikih jezika bile lagano prevladane.

Civilizirani ljudi više nisu stranci ni u jednom dijelu zemlje. Njihovi prekrasno opremljeni brodovi koji plove morem nose njihove poslovne predstavnike, njihove političke izaslanike i njihove znatiželjne tragaoce za užitkom do najudaljenijih četvrti sa lakoćom i udobnošću. Veličanstveni željeznički vagoni upoznaju ih sa unutrašnjim zemljama, i oni se vraćaju kući natovareni sa informacijama, i s novim idejama, i osvještani za nove projekte i pothvate. Čak i tupi poganski narodi bude se iz svog stoljećnog sna i gledaju u čudu i zaprepaštenju njihove posjetitelje izvana i uče od njihovih nevjerovatnih postignuća. I oni pak sada šalju svoje predstavnike van da bi oni mogli imati koristi od svojih novih poznanstava.

U danima Salamuna smatralo se čudesnim da je kraljica iz Sabe mogla prevaliti oko 805 km da čuje mudrost i vidi raskoš

Salamunovu; međutim sada brojni pojedinci putuju neimovanim putovanjima po cijelom svijetu, veliki dio kojega je tada bio nepoznat, da vide njegovo nagomilano bogatstvo i da uče o njegovom napretku; i krug oko svijeta sada se može napraviti sa utjehom i čak sa luksuzom u manje od osamdeset dana.

Uistinu, nacije su “sakupljene” na neočekivani način, ipak na jedini način na koji su mogli biti sakupljeni; naime, u zajedničkom interesu i aktivnosti; ali ajme! ne u bratskoj ljubavi, jer sebičnost obilježava svaki korak tog napretka. Duh poduzetništva, kojemu je sebičnost motivirajuća snaga, potaknuo je gradnju željeznica, parobroda, telegrafa, kablova, telefona; sebičnost regulira trgovinu i međunarodne sporazume, i svaki drugi napor i pothvat, izuzev propovijedanja evanđelja i uspostave dobrotvornih institucija: a čak se i kod toga treba bojati da je mnogo onoga što je učinjeno nadahnuto nekim drugim motivima a ne čistom ljubavlju za Boga i ljudski rod. Sebičnost je sakupila narode te ih stalno priprema za prorečenu, i sada brzo približavajuću odmazdu—anarhiju—koja je tako slikovito opisana kao “vatra Božje ljubomore” ili gnjeva, koja će u potpunosti proždrti sadašnje društveno uređenje—sadašnji svijet. (2. Pet. 3:7) Ipak, ovo se govori sa samo ljudskog stanovišta; jer Prorok pripisuje ovo sakupljanje naroda Bogu. Ali oboje je istina; jer iako je čovjeku dopušteno da pokazuje svoju slobodnu volju, Bog, svojim *providonosnim uplitanjem*, oblikuje ljudska zbivanja za ostvarenje svojih mudrih namjera. I prema tome, dok su ljudi i njihova djela i putevi instrumenti i zastupnici, Bog je veliki Zapovjednik koji sada sakuplja narode i okuplja kraljevstva s jednog kraja zemlje do drugoga kraja, u pripremi za prijenos zemaljske vlasti onome “koji ima pravo,” Emanuelu.

Prorok nam kaže zašto Gospodin tako okuplja narode, govoreći—“da na vas gnjev svoj izlijem, svu gorčinu svoje srdžbe: u vatri moje ljubomore [gnjeva] bit će sva zemlja [cjelokupno društveno tkivo] sažgana.” Ova bi nam poruka donijela samo tugu i bol, da nije jamstva da će razultati raditi dobro za svijet, svrgavanje vladavine sebičnosti i uspostavljanje, kroz Kristovo Milenijsko Kraljevstvo, vladavinu pravednosti na koju je ukazano u riječima proroka—“Dat ću narodima čiste usne [Njihovi međusobni odnosi više neće biti sebični, nego čisti, iskreni i puni ljubavi, u svrhu], da svi mogu zazivati ime Jahvino i služiti mu jednodušno.”

“Sakupljanje naroda” neće samo doprinijeti ozbiljnosti suda, nego će također učiniti nemogućim da ga bilo tko izbjegne; i tako će učiniti veliku nevolju kraćim, isto tako kao i odlučujućim sukobom, kao što je napisano: “Po kratkom postupku će Gospodin na zemlji djelo izvršiti.” (Rim. 9:28; Iza. 28:22)

Pripremanje Društvenih Elemenata za Vatru

Gledajući oko sebe mi vidimo “elemente” kako se pripremaju za vatru tog dana—vatru Božjeg gnjeva. Sebičnost, spoznaja, bogatstvo, ambicija, nada, nezadovoljstvo, strah i očaj sastojci su čije će se trenje za kratkim zapaliti bijesnim strastima svijeta i prouzročiti da se njegovi različiti društveni “elementi” otope u žestokoj vrućini. Gledajući na svijet, zapazite koje su se promjene dogodile u odnosu na te strasti tijekom prošlog stoljeća, i posebno tijekom prošlih četrdeset godina. Osjećaj zadovoljstva iz prošlosti otišao je od svih klasa—bogatih i siromašnih, muških i ženskih, obrazovanih i onih u neznanju. Svi su nezadovoljni. Svi sebično i sve više

grabe za “pravima” ili nariču za “nepravdama.” Istina je, postoje nepravde, koje bi trebale biti ispravljene, i prava koja bi se trebalo uživati i poštivati; ali tendencija našeg vremena je, sa povećanom spoznajom i neovisnosti, gledati samo onu stranu pitanja koja je najbliža vlastitom interesu, i propust da se cijeni drugu stranu. Učinak kojeg su prorekli proroci biti će da će se u konačnici ruka svakog čovjeka podići protiv njegovog bližnjeg, što će biti neposredni uzrok velike konačne katastrofe. Božja Riječ i providnost i pouke iz prošlosti zaboravljeni su pod snažnim uvjerenjima o osobnim pravima, itd., što sprečava ljude iz svake klase da izaberu mudriji, i umjereniji pravac, što oni čak ne mogu ni vidjeti zato što ih je sebičnost zaslijepila za sve što nije u skladu sa njihovim predrasudama. Svaka klasa ne uzima u obzir sa nepristranošću dobrobit i prava drugih. Zlatno pravilo je općenito ignorirano; i nedostatak mudrosti isto tako kao i nepravda takvog pravca postupanja uskoro će postati očitim svim klasama, jer će *sve* klase strašno pretrpjeti u toj nevolji. Ali bogati će, obavještava nas Sveto Pismo, pretrpjeti više.

Dok bogati marljivo nakupljaju nevjerovatno blago za ove posljednje dane, rušeći svoja skladišta i gradeći veća, i govoreći sami sebi i njihovom potomstvu, “Dušo, evo imaš mnogo dobara u zalihama za mnoge godine; počivaj, jedi, pij i uživaj,” Bog, kroz proroke, kaže, “Luđače, još noćas će se tvoja duša zatražiti od tebe; a čije će biti to što si pripremio?” (Luka 12:15-20)

Da, prorečena mračna noć (Iza. 21:12; 28:12,13,21,22; Ivan 9:4) brzo se približava; i kao zamka, zateći će cijeli svijet. Zaista, tada kada će u nevolji tog vremena, “srebro svoje pobacati po ulicama, a njihovo zlato biti uklonjeno,” čije će

biti to nagomilano blago. “Njihovo srebro i zlato neće ih moći izbaviti u dan GOSPODINOVA gnjeva...jer je to spoticalo njihove opaćine.” (Ezek. 7:19)

Nakupljanje Blaga

Očito je da smo mi u vremenu koje se ističe iznad svih drugih po gomilanju bogatstva, i po “obijesti” ili ekstravagantnom življenju od strane bogatih. (Jakov 5:3,5) Poslušajmo neka svjedočanstva iz tekuće literature. Ako je to uvjerljivo dokazano, to postaje još jedan dokaz da smo mi u “posljednjim danima” sadašnje provedbe vremena i blizu velike nevolje koja će na koncu uništiti sadašnje uređenje svijeta i uvesti novo uređenje stvari pod Božjim Kraljevstvom.

Hon. Wm. E. Gladstone, u govoru o kojem se naširoko izvještavalo, nakon ukazivanja na sadašnje “doba proizvodnje bogatstva,” je rekao:

“Postoje gospoda preda mnom koji su svjedočili velikom nagomilavanju bogatstva unutar razdoblja njihovih života nego je bilo viđeno u svim prethodnim vremenima od dana Julija Cezara.”

Zapazite ovu izjavu od jednoga od najobavještenijih ljudi u svijetu. Ta činjenica, toliko teška za shvatiti—da je više bogatstva bilo stvoreno i nagomilano tijekom proteklih pedeset godina nego tijekom prethodnih devetnaest stoljeća—je ipak pokazano sa statistikama da je veoma konzervativna procjena, i novim uvjetima koji su tako stvoreni je suđeno igrati važnu ulogu u ponovnom uređenju društvenog poretka svijeta koji sada predstoji.

The Boston Globe, je prije nekoliko godina, dao sljedeći izvještaj o nekima od bogatih ljudi u Sjedinjenim Državama:

“Dvadeset i jedan željeznički magnat koji su se sastali u New Yorku u Ponedjeljak, da raspravljaju pitanje oko željezničkog natjecanja, predstavljali su \$3,000,000,000 kapitala. Ljudi koji sada žive mogu se sjetiti kada nije bilo ni pola tuceta milijunera u zemlji.

Tu se sada broji 4,600 milijunera i nekoliko onih za čiji je godišnji prihod bilo rečeno da je više od milijun.

“Postoji u New Yorku, po konzervativnom izračunu, iznenađujući broj od 1,157 pojedinaca i imanja od kojih je svako vrijedno \$1,000,000. Postoji u Brooklynu 162 pojedinca i imanja od kojih svako vrijedi najmanje \$1,000,000. Stoga u dva grada postoji 1, 319 milijunera, ali mnogi od njih vrijede mnogo više od \$1,000,000—oni su multimilijuneri, i priroda tih velikih bogatstava je različita, i oni stoga ostvaruju različite prihode. Stope kamata koje neki od više upadljivih izvlače su izračunate sa okruglim brojevima, stoga: John D. Rockefeller 6 posto; William Waldorf Astor 7 posto; imanje Jay Goulda, koje je, upakirano u korporacijama, još uvijek je gotovo nepodjeljeno, 4 posto; Cornelius Vanderbilt, 5 posto i William K. Vanderbilt 5 posto.

“Računanjem po gore navedenim stopama i ukamaćivanjem kamata polugodišnje, kako bi se omogućilo ponovno ulaganje, godišnji i dnevni prihodi četvorice pojedinaca i od imanja koja su imenovana su kako slijedi:

	Godišnje	Dnevno
William Waldorf Astor	\$8,900,000	\$23,277
John D. Rockefeller	7,611,250	20,853
Jay Gould's Estate	4,040,000	11,068
Cornelius Vanderbilt	4,048,000	11,090
William K. Vanderbilt	3,795,000	10,397

Gore navedeno je očito konzervativna procjena, jer čak prije šesnaest godina je bilo uočeno da je kvartalna dividenda Gosp. Rockefellera na dionici Standardne Naftne Kompanije, od koje je on jedan od glavnih nositelja, bila predstavljena sa čekom od četiri milijuna dolara; i isti holdinzi danas dobivaju daleko veći prihod.

U *The Niagara Falls Review* je čak i prije svanuća sadašnjeg stoljeća odjeknulo sljedeće upozorenje:

“Jedna od najvećih opasnosti koja sada prijete stabilnosti Američkih institucija je povećanje pojedinačnih milijunera, i posljedica koncentracija vlasništva i novca u pojedinačnim rukama. Nedavni članak u istaknutim novinama Države New York daje brojeve koji moraju služiti tome da privuku pažnju na evoluciju ove poteškoće. Za sljedeće je rečeno da je devet najvećih bogatstava u Sjedinjenim Državama:

William Waldorf Astor	\$150,000,000
Jay Gould	100,000,000
John D. Rockefeller	90,000,000
Cornelius Vanderbilt	90,000,000
William K. Vanderbilt	80,000,000
Henry M. Flagler	60,000,000
John L. Blair	50,000,000
Russell Sage	50,000,000
Collis P. Huntington	<u>50,000,000</u>
Ukupno	\$720,000,000

“Procjenjivanje prinosa od tih golemih iznosa u skladu sa prosječnom kamatom dobivenom od drugih sličnih ulaganja, sljedeće bi bio prihod:

	Godišnje	Dnevno
Astor	\$9,135,000	\$25,027
Rockefeller	5,481,000	16,003
Gould	4,040,000	11,068
Vanderbilt, C.	4,554,000	12,477
Vanderbilt, W. K.	4,048,000	11,090
Flagler	3,036,000	8,318
Blair	3,045,000	8,342
Sage	3,045,000	8,342
Huntington	1,510,000	4,137

“Gotovo svi ovi ljudi žive relativno jednostavnim stilom, i za njih je očito nemoguće više nego dio od njihovih golemih dnevnih i godišnjih prihoda. Višak time postaje kapital, i pomaže izgraditi još veće bogatstvo tih pojedinaca. Sada obitelj Vanderbilt posjeduje sljedeće goleme iznose:

(U posljednjih je pet godina došlo do velikog porasta tih brojeva.)

Cornelius Vanderbilt	\$90.000.000
William K. Vanderbilt	80 milijuna
Frederick W. Vanderbilt	17 milijuna
George W. Vanderbilt	15 milijuna
Gospođa Elliot F. Sheppard	13 milijuna
Gospođa William D. Sloane	13 milijuna
Gospođa Hamilton McK. Twombly	13 milijuna
Gospođa W. Seward Webb	<u>13 milijuna</u>
Ukupno	\$254,000,000

“Još su divnije nakupine napravljene kroz veliki Standardni Naftni zalog, koji se je upravo bio otopio—kojeg je naslijedila Standardna Naftna Kompanija. Bogatstva od nje su kako slijedi:

John D. Rockefeller	\$90.000.000
Henry M. Flagler	60 milijuna
William Rockefeller	40 milijuna
Benjamin Brewster	25 milijuna
Henry H. Rogers	25 milijuna
Oliver H. Payne (Cleveland)	25 milijuna
Wm. G. Warden (Philadelphia)	25 milijuna
Chas. Pratt nekretnine (Brooklyn)	25 milijuna
John D. Archbold	<u>10 milijuna</u>
Ukupno	\$325.000.000

“Trebalo je samo dvadeset godina da se kombinira to bogatstvo u rukama osam ili devet ljudi. Tu je zapravo opasnost. U rukama Goulda, Vanderbilta i Huntingtona su velike željeznice Sjedinjenih Država. U posjedu Saža, Astora i drugih, počivaju veliki blokovi New Yorške zemlje, čija vrijednost stalno raste. Ujedinjeno i prirodnom akumulacijom, bogatstva tih devet obitelji iznosila bi u dvadeset i pet godina do \$2,754,000,000. Sam William Waldorf Astor, čistom snagom akumulacije, vjerovatno će vrijediti tisuće milijuna prije nego umre; i taj novac, poput onoga od Vanderbiltovih, prijeći će na njegovu obitelj kao i kod drugih, i stvorit će aristokraciju bogatstva ekstremno opasnu za zajednicu, i formirati znatiželjne komentare o toj aristokraciji po rođenju ili talentu koju Amerikanci smatraju da je toliko štetna kao i u Velikoj Britaniji.

“Postoje i druga velika bogatstva ili su u nastajanju, od kojih su ovo samo neka:

William Astor	\$40.000.000
Leland Stanford	30.000.000
Gospođa Hetty Green	30.000.000
Philip D. Oklop	30.000.000
Edward F. Searles	25.000.000
J. Pierpont Morgan	25.000.000
Charles Crocker nekretnine	25.000.000
Darius O. Mills	25.000.000
Andrew Carnegie	25.000.000
E. S. Higgins nekretnine	20.000.000
George M. Pullman	<u>20.000.000</u>
Ukupno	\$295.000.000

“Tako vidimo kako je kapital u gotovo nezamislivim svotama dopao samo nekolicini, i nužno je bio uzet od [prilika] od mnogih. Nema snage u čovjeku da miroljubivo riješi ovo zbnunjujuće pitanje. To će ići od lošeg prema još gorem.”

Neki Ameri ki Milijuneri i Kako su Došli do Svojih Milijuna

Urednik *The Review of Reviews* daje ono što on naziva “nekoliko izvadaka iz vrlo poučnih i zabavnih novina, onih čija je mana njihovo optimistično gledište o plutokratskoj hobotnici,” u ovim riječima:

“Amerikanac koji piše iz intimne osobne spoznaje, ali koji voli ostati anonimn, govori u Magazinu *Cornhill* s puno simpatije priču o nekolicini milijunera divovske Republike. On tvrdi da čak kad bi četiri tisuće milijunera posjedovali među njima četrdeset milijardi dolara od sedamdeset i šest milijardi koje čine ukupno nacionalno bogatstvo, i dalje bi balans ostavio svakom građaninu \$500 po glavi u usporedbi sa \$330 po glavi prije četrdeset i pet godina. On dokazuje da su milijuneri narasli čineći druge klase ne siromašnjima nego bogatijima.

“Komodor Vanderbilt, koji je napravio prve Vanderbiltove milijune, bio je rođen samo prije jednog stoljeća. Njegov su kapital bile tradicionalno bose noge, prazan novčanik i vjera u njegovu sreću—temelj tolikih mnogih Američkih bogatstava. Težak rad, od šest godina do starosti od šesnaest, opskrbio ga je sa drugim i mnogo opipljivijim kapitalom, naime, sto dolara u gotovini. Taj je novac bio uložen u mali brod; i sa tim brodom on je otvorio svoj biznis—prijevoz povrća u New York. U starosti od dvadeset godina on se oženio, i muž i žena su postali pravim tvorcima novca. On je vodio svoj brod. Ona je držala hotel. Tri godine kasnije on je bio vrijedan deset tisuća dolara. Nakon toga je novac došao brzo—toliko brzo da kada je izbio građanski rat, dječak, koji je započeo s jednim brodom, vrijednim stotinu dolara, bio je u stanju predstaviti naciji jedan od svojih brodova, vrijednog osamsto tisuća dolara, a ipak osjećati lagodnost oko svojih financija i svoje flote. U starosti od sedamdeset godina on je bio zaslužan za bogatstvo od sedamdeset milijuna.

“Astorovo bogatstvo duguje svoje postojanje mozgu jednog čovjeka i prirodnom rastu velike nacije, John Jacob Astor je bio jedan čovjek u četiri generacije koji je bio pravi tvorac novca. Novac kojeg je imao, kad ga je napravio, bio je uložen u vlasništvo New Yorka; količina takvog imanja je ograničena, kako grad stoji na otoku. Naknadnim rastom grada New Yorka, koji je bio zbog rasta Republike, učinilo je to malo bogatstvo iz osamnaestog stoljeća najvećim Američkim bogatstvom devetnaestog stoljeća. Prvi i posljednji Astor dostojan proučavanja kao tvorac milijuna bio je prema tome John Jacob Astor koji je, iscrpljen od svog rada kao pomoćnika u očevoj mesnici u Waldorfu, otišao, prije oko sto i deset godina, da proba svoju sreću u novom svijetu. Na brodu on je zaista, u nekom smislu, napravio svoj čitav imetak. On je sreo starog trgovca krznom koji ga je upoznao sa trikovima Indijske trgovine krznom. On je preuzeo taj obrt i napravio novac iz njega. Tada je oženio Saru Todd, pametnu, energičnu ženu. Sari i Johnu Jacobu postalo je navikom da provode sve svoje večeri u njihovoj trgovini sortirajući krzna...U petnaest godina John Jacob i Sara njegova žena nakupili su dva i pol milijuna dolara...Sretna špekulacija sa obveznicama

Sjedinjenih Država, tada vrlo niske cijene, udvostručilo je imetak Johna Jacoba; i svo to bogatstvo je otišlo u stvarnu nekretninu, gdje je od tada ostalo.

“Leland Stanford, Charles Crocker, Mark Hopkins i Collis P. Huntington otišli su u Kaliforniju u vrijeme zlatne groznice 1849. Kada se razmatrala transkontinentalna željeznica ta četvorica “vidjela su milijune u njoj,” i sporazumili su se da naprave Pacifičku Uniju. Četvorica ljudi, bez prebijene pare 1850, danas su zaslužni za zajedničko bogatstvo od 200 milijuna \$.

“Jedan od njih, Leland Stanford, planirao je kako da ustanovi obitelj; ali prije deset godina njegov je jedini sin umro, i on je zatim odlučio da uspostavi sveučilište u znak sjećanja na tog sina. I on je to učinio na kneževski način, jer dok je još “u tijelu” on je “prenio” povjerenicima tri farme koje su sadržavale 86.000 jutara, i, zahvaljujući njihovim veličanstvenim vinogradima, vrijednim 6.000.000 \$. Tome je on dodao \$ 14 milijuna vrijednosnica, i kod svoje smrti on je ostavio sveučilištu nasljeđe od 2.500.000 \$—ukupan dar jednog čovjeka, jednoj obrazovnoj instituciji 22.500.000 \$, za što je bilo rečeno da je “svjetski rekord.” Njegova je supruga najavila svoju namjeru da ostavi njeno bogatstvo, nekih \$ 10.000.000, sveučilištu.”

“Najistaknutiji slučaj pravljenja novca pokazan u povijesti Američkih milijuna je onaj kojeg je omogućila Standardna Naftna Korporacija:

“Prije trideset godina pet mladića, od kojih je većina živjela u malom gradu Clevelandu (Država Ohio), i svi relativno siromašni (vjerovatno se cijela grupa nije mogla pohvaliti sa \$50,000), vidjeli su novčane mogućnosti u nafti. Na nedvosmislenom jeziku starog riječnog peljara, “Oni su otišli po to i zatim to” dobili. Danas je ta ista grupa od petorice vrijedna 600 milijuna \$...John D. Rockefeller, mozak i “živac” te velike “korporacije,” je čovjek rumenog lica sa tako blagim očima i tako ljubaznim manirima da ga je vrlo teško nazvati “pohlepni monopolistom.” Njegov je “hobi” sada obrazovanje, i on vodi taj hobi na robusan, muževan način. On je preuzeo Sveučilište u Čikagu pod svoje okrilje, i već je suma od

sedam milijuna dolara prešla iz njegovog novčanika u blagajnu novog sjedišta učenja u drugom gradu Republike.”

U članku *The Forum* Gosp. Thomas G. Shearman, Njujorški statističar, dao je imena sedamdeset Amerikanaca čije je ukupno bogatstvo \$2,700,000,000, u prosjeku \$38,500,000 svaki; i objavljuje da može biti napravljena lista od deset osoba prosjek čijeg bogatstva bi bio \$100,000,000 svaki; i druga lista od stotinu osoba čije bi bogatstvo u prosjeku bilo \$25,000,000 svaki; i da “*prosje ni godišnji prihod* od najbogatijih stotinu Amerikanaca ne može biti manji za svakoga od \$1,200,000, i vjerovatno prelazi \$1,500,000.”

Komentirajući ovu zadnju izjavu, sposoban pisac (Vel. Josiah Strong) kaže:

“Ako bi stotinu radnika moglo zaraditi svaki od njih \$1,000 godišnje, oni bi trebali raditi tisuću dvjesta ili tisuću petsto godina da zarade onoliko koliki je *godišnji prihod* tih stotinu najbogatijih Amerikanaca. I ako bi radnik mogao zaraditi \$100 na dan on bi trebao raditi sve dok ne bi bio petsto četrdeset sedam godina star, i da nikada ne uzme slobodan dan, prije nego bi mogao zaraditi onoliko koliko vrijede neki Amerikanci.”

Sljedeća tabela uspoređuje bogatstvo četiriju najbogatijih nacija svijeta u 1830 i 1893; i pokazuje kako je bogatstvo bilo “zgrtano” nacionalno u ove “posljednje dane” ovog doba gotovo mitske akumulacije.

	1830	1893
Velika Britanija ukupno bogatstvo	\$16890000000	\$50000000000
Francuska ukupno bogatstvo	10645000000	40000000000
Ukupno njemačko bogatstvo	10700000000	35000000000
Ukupno bogatstvo Sjedinjenih Američkih Država	5000000000	72000000000

Da čitatelj može imati ideju kako statističari dolaze do svojih zaključaka o tako ogromnoj temi, mi dajemo sljedeće kao približno klasificiranu procjenu bogatstva Sjedinjenih Država:

Nekretnine u gradovima i mjestima	\$15.500.000.000
Nekretnine osim gradova i mjesta	12.500.000.000
Osobno vlasništvo (u daljnjem tekstu nije navedeno)	8.200.000.000
Željeznice i njihove opreme	8.000.000.000
Kapital uložen u tvornice	5.300.000.000
Roba	5.000.000.000
Proizvodi (uključujući vunu)	3,500,000,000
Nekretnine u vlasništvu i novac uložen u stranim zemljama	3.100.000.000
Javne građevine, arsenali, ratni brodovi, itd.	3.000.000.000
Domaće životinje na farmi	2.480.000.000
Domaće životinje u gradovima	1.700.000.000
Novac, stranih i domaćih kovanica, novčanica, itd.	2.130.000.000
Javne površine (na 1,25 \$ po hektaru)	1.000.000.000
Mineralni proizvodi (svi opisi)	<u>590.000.000</u>
Ukupno	\$72.000.000.000

Prije nekoliko godina je bilo uočeno da bogatstvo Sjedinjenih Država raste po stopi od četrdeset milijuna dolara tjedno, ili dvije milijarde dolara godišnje.

(Ukupna zaduženost ljudi u Sjedinjenim Državama, javna i privatna, bila je tada procjenjena na dvadeset milijardi dolara.)

Ovo zgrtanje bogatstva za posljednje dane, ovdje zapaženo, odnosi se posebno na ove Sjedinjene Države, ali je isto istina i za cijeli civilizirani svijet. Velika je Britanija *po glavi* bogatija nego Sjedinjene Države—najbogatija nacija na zemlji. Čak i u Kini i Japanu postoje nedavno razvijeni milijuneri. Za poraz Kine 1894 od strane Japanaca je zaslužna uglavnom pohlepa vladinih službenika, za koje je bilo rečeno da imaju manje vrijedne i čak imitaciju topova i topovskih kugli, iako plaćene velikom cijenom kao za prave.

Naravno samo manjina od onih koji traže bogatstvo ga i nađe. Navala i sukobi za bogatstvo nije uvijek nagrađeno. Prokletstvo sebičnosti proteže se daleko preko uspješnog, i, kao što Apostol kaže, “Jer oni koji *se ho e* bogatiti [koji su odlučni biti bogati pod svaku cijenu], upadaju u napast, zamku i mnoge nerazumne i štetne požude što ljude strovaljuju u zator i propast. Zaista, korijen svih zala jest *srebro*ljublje [bogatstvo].” (1. Tim. 6:9,10) Većina, neiskusna, preuzima rizike i nalazi razočarenje i gubitak: nekolicina, svjetovno mudri i bodri, preuzimaju neke rizike i žanju većinu dobitka. Tako je, na primjer, “Južno Afrička zlatna groznica” koja se jednom širila Velikom Britanijom, Francuskom i Njemačkom, zapravo prenijela iz novčanika i bankovnih računa srednje klase stotine milijuna dolara onima od bogatijih kapitalista i bankara, koji su preuzeli malo rizika. Rezultat je nesumnjivo bio veliki gubitak spomenutoj srednjoj klasi koja je bila toliko željna iznenadnog bogatstva da su riskirali svoje sve. Tendencija toga je učiniti mnoge od te obično konzervativne klase nezadovoljnima i spremnima za bilo koji Socijalistički plan unutar nekoliko godina koji obećava da je za njihovu korist.

Pove anje Siromaštva

Međutim da li je istina da postoje siromašni i potrebiti ljudi u ovoj zemlji izobilja, u kojoj toliki mnogi zgrću takvo nevjerovatno bogatstvo? Nije li njegov ili njezin propust ako si bilo koji zdrav muškarac ili žena ne mogu osigurati udobnost? Ne bi li to imalo za tendenciju njegovati siromaštvo i ovisnost ako bi “imućni” trebali poduzeti da veslaju u kanuima siromašnijih klasa? Tako tu stvar gledaju mnogi bogati, koji su i sami prije dvadeset i pet godina bili siromašni, i koji se sjećaju da su *tada* svi koji su bili u stanju i spremni raditi imali obilje

posla. Oni ne shvaćaju kakve su se velike promjene dogodile od tada, i da dok su se njihova bogatstva predivno poboljšala, stanje masa se unazadilo, posebice tijekom posljednjih sedam godina. Istina, plaće su, trenutno, općenito dobre, održavane od strane Sindikata, itd., ali mnogi ne mogu dobiti posao, dok su mnogi od onih koji imaju posao samo pola vremena, a često i manje, jedva u stanju po strogoj ekonomiji živjeti pristojno i pošteno.

Kada su došle posebne depresije, kao u 1893-6, mnogi od tih bez posla su bačeni da ovisе o milostinji njihovih prijatelja koji su jedva u stanju izdržati taj dodatan pritisak; i oni koji nemaju prijatelje su prisiljeni na javne dobrotvorne organizacije, koje su u takvim vremenima u potpunosti neadekvatne.

Depresija iz 1893 prošla je poput vala preko cijelog svijeta, i njezin se teški pritisak naširoko osjeća još uvijek; premda je nekima došlo olakšanje. Ali, kao što Sveto Pismo ističe, ta nevolja dolazi u valovima ili grčevima—“kao trudovi na trudnicu” (1. Sol. 5:3)—i svaki će sljedeći grč najvjerojatnije biti mnogo ozbiljniji—sve dok ne dođe onaj zadnji. Bogati i oni kojima je udobno često nalaze teškim shvatiti oskudicu siromašnijih klasa, koje brzo postaju sve brojnije. Činjenica je da čak i među onima srednjih i bogatijih klasa koji razmišljaju o nevolji vrlo siromašnih i kojima je žao postoji shvaćanje o krajnjoj nemogućnosti takve promjene sadašnjeg društvenog uređenja da bi se donijelo bilo koje trajno olakšanje njima; i tako svatko čini ono malo što misli da je njegova sposobnost i dužnost za one koji su mu najbliži, i pokušava diskreditirati ili zaboraviti izvještaje o jadu koji dopiru do njegovih očiju i ušiju.

Slijede izvadci iz dnevnih novina koji će nas prisjetiti uvjeta koji su bili 1893, i koji će se vjerojatno ubrzo umnožiti sa zanimanjem. The *California Advocate* kaže:

“Sakupljanje nezaposlenih masa u našim velikim gradovima u višestrukim tisućama je najgrozniji spektakl, i njihov tužan vapaj za poslom ili kruhom čuo se diljem zemlje. To je stari neriješeni problem siromaštva, koji je pojačan sa neusporedivom depresijom posla. Nenamjerna lijenost je stalno rastuće zlo istovjetno sa civilizacijom. To je tamna sjena koja stalno gmiže sa civilizacijom i jača kako civilizacija napreduje. Stvari su, naravno u nenormalnom stanju kada su ljudi spremni raditi, žele raditi, a ipak ne mogu naći posao za raditi, dok sami njihovi životi ovise o poslu. Nema istine u staroj izreci da “svijet duguje svakom čovjeku življenje.” Ali je istina da svijet duguje svakom čovjeku šansu da zaradi za življenje. Mnoge su teorije bile napredovale i bili su učinjeni mnogi naponi da se osigura neotuđivo “pravo na rad” svakome spremnome da radi; ali su svi takvi pokušaji do sada završili u tmurnom neuspjehu. On će zaista biti dobrotvor čovječanstvu tko uspješno riješi problem kako osigurati svakome spremnome radniku neki posao da radi, i na taj način oslobodi čovječanstvo od prokletstva prisilnog nerada.”

Drugi izvještaj opisuje kako je, u Čikagu, mnoštvo od preko četiri stotine nezaposlenih ljudi marširalo centrom grada, na čelu s jednim od njihovih koji je nosio kartonski znak na kojem je bila nečitljivo napisana turobna legenda, “Mi želimo raditi.” Idućeg su dana marširali sa mnogim transparentima koji su nosili sljedeće natpise: “Živi i pusti da žive,” “Mi Želimo Šansu da Možemo Izdržavati naše Obitelji.” “Posao ili Kruh,” itd. Vojska nezaposlenih marširala je kroz San Francisco sa transparentima na kojima je bilo napisano, “Tisuće kuća za iznajmljivanje, i Tisuće Beskućnika,” “Gladni i Bijedni,” “Vođeni Bičem Gladi da Prose,” “Skinite nam se s leđa i Mi ćemo si pomoći,” itd.

Još jedan isječak glasi:

"NEWARK, N.J., 21. Kolovoza—Nezaposleni radnici održali su veliki mimohod danas. Na čelu kolone marširao je čovjek sa velikom crnom zastavom, na kojoj su bijelim slovima bile riječi: "Znakovi vremena—Ja gladujem Za to što je On debeo." Ispod je bila slika velikog, dobro uhranjenog čovjeka sa visokim šeširom, a pored njega jedan izgledniji radnik."

Jedan drugi časopis, ukazujući na štrajk Engleskih rudara, rekao je:

"Priče o *stvarnoj nevolji, ak i o gladovanju*, množe se bolno širom Engleske, i prestanak industrije i rastrojavanje željeznica pretpostavljaju omjere teške nacionalne katastrofe...Kao što se i moglo očekivati, pravi se razlog sastoji od velikih naknada koje najmoprimci moraju platiti za zemlju zemljoposjednika od kojih zakupljuju rudnike. Znatan broj milijunera, čije ugljene naknade vise poput mlinskih kamenova oko vrata rudarskih industrija, su također istaknuti velikaši, i gnjevne javne savjesti stavljaju dvije stvari zajedno sa oštrim prepiranjem...Radikalne novine sastavljaju kobnu listu gospodara ne za razliku od liste korporacija u Americi, pokazujući u njihovim brojevima njihove monstruzne namete na zarade od vlasništva države.

"Vapaj za kruhom uzdiže se iz grada. Dublji je, grublji, širi nego je ikada bio. Dolazi iz mučnih želudaca i oslabljene građe. Dolazi od ljudi koji skitaju ulicama u potrazi za poslom. Dolazi od žena koje sjede beznadne u golim sobama. Dolazi od djece.

"U gradu New Yorku siromašni su dosegli tijesnac bijede koja nikada prije nije bila poznata. Vjerovatno nijedna živa osoba ne razumije koliko je grozna patnja, koliko je strašno siromaštvo. Nitko to ne može sve vidjeti. Ničija mašta to ne može pojmiti.

"Samo će nekolicina onih koji ovo čitaju moći razumjeti što znači biti bez hrane. To je jedna od onih stvari koje su toliko strašne da to ne mogu donijeti kući njima. Oni kažu, "Sigurno ljudi mogu dobiti nešto za jesti negdje, dovoljno za održavanje života; oni mogu ići k

svojim prijateljima.” Za pogođene ne postoji “negdje.” Njihovi su prijatelji siromašni kao i oni. Postoje ljudi koji su toliko oslabljeni zbog nedostatka hrane da ne mogu raditi ako im se ponudi posao.”

Uvodnik u *The San Francisco Examiner* je rekao:

“Kako to? Mi imamo toliko mnogo za jesti da se poljoprivrednici žale da oni ne mogu dobiti ništa za to. Mi imamo toliko toga za nositi da se predionice pamuka i vune zatvaraju zato jer nema nikoga da kupi njihove proizvode. Mi imamo toliko mnogo ugljena da željeznice koje ga prevoze odlaze u ruke prijemnika. Mi imamo toliko mnogo kuća da su graditelji bez posla. Sva neophodna sredstva i udobnosti života su jednako obilni kao što su ikada bili u najnaprednijim godinama naše povijesti. Kada zemlja ima dovoljno hrane, odjeće, goriva i zaklona za svakoga, zašto su vremena teška? Očito priroda nije kriva za to. Tko ili što onda je?”

“Problem nezaposlenih je jedan od najozbiljnijih s kojima se Sjedinjene Države suočavaju. Prema statistikama sakupljenima od *Bradstreetsa* početkom godine je bilo preko 801,000 osoba s primanjima bez zaposlenja u prvih 119 gradova Sjedinjenih Država, i broj osoba koje ovise o njima za podršku bio je preko 2,000,000. Ako 119 gradova daje objektivan prosjek za zemlju ukupnog broja osoba s primanjima koje žele zaposlenje prva godina bi prelazila 4,000,000 osoba, predstavljajući ovisnu populaciju od 10,000,000. Kako nezaposleni traže gradove sigurno je odbiti jednu četvrtinu od tih brojki. Ali čak i sa tim odbitkom broj najamnih radnika bez zaposlenja je ogroman, sveukupno žalostan.

“Starim se i teškim putem siromaštva čiji je kraj siromaštvo putovalo toliko dugo u Evropi da vlasti Starog Svijeta znaju bolje kako se baviti s njime od relativno naprednije zajednice s ove strane vode. Plaće u Evropi su toliko niske da bi u mnogim Državama cilj života morao biti sirotište. Nijedna količina industrije i štedljivosti ne može omogućiti radniku da zaradi sa sposobnošću za starost. Granica između prihoda i rashoda je toliko mala da nekoliko dana

bolesti ili nedostatka zaposlenja smanjuje radnika na siromaštvo. Vlade su tamo bile prisiljene baviti se s tim više ili manje znanstveno umjesto sa bezbrižnom metodom koja je poznata Americi, gdje skitnice uspjevaju bez posla i gdje čovjek sa samopoštovanjem koji pada u oskudicu mora trpjeti glad.”

Urednik časopisa *The Arena* kaže u svom CIVILIZATION INFERNO:

“Mrtvo more oskudice proširuje svoje granice na svako naseljeno mjesto. Mrmljanje bijesnog nezadovoljstva postaje zloslutnijim sa svakom narednom godinom. Pravda zanijekana slabome kroz snagu pohlepe suočilo nas je sa teškom krizom koju se može otkloniti ako bi smo imali mudrost da budemo pravedni i humani; ali problemu se ne može više podsmjehivati kao nedosljednom. To više nije lokalno; to pogađa i ugrožava cijelo političko tijelo. Prije nekoliko godina jedan od najistaknutijih pobožnih ljudi Amerike objavio je da se ne može govoriti da u ovoj Republici postoji siromaštvo. Danas nijedna misaona osoba ne poriče da je taj problem velik. Kratko vrijeme nakon što sam zaposlio gospodina u New Yorku da osobno istraži sudske zapise grada kako bi mogao utvrditi točan broj naloga za deložaciju izdanih u dvanaest mjeseci. Što je bio rezultat?” Izvještaj je pokazao strašnu činjenicu da je tijekom dvanaest mjeseci zaključno s 1. Rujna, 1892, u gradu New Yorku bilo izdano dvadeset i devet tisuća i sedamsto naloga za iseljenje.

“U časopisu *The Forum* od prosinca 1892, Gosp. Jacob Riis, o posebnim potrebama siromašnih u New Yorku, kaže: “Već je dugi niz godina istina za New York da je jedna desetina od svih koji umru u tom velikom i bogatom gradu sahranjena na lončarskom polju. Od 382,530 ukopavanja zabilježenih u prošlom desetljeću, 37,966 je bilo na lončarskom polju, i Gosp. Riis nastavlja upućujući na činjenicu svim istraživačima društvenih uvjeta koji osobno istražuju siromaštvo u velikim gradovima, da zapremine tog lončarskog polja, koliko god značajna bila, nije odgovarajuća mjera da se s njom procjeni problem siromaštva velikog grada. Po tom pitanju on nastavlja:

“Oni koji su imali bilo koje osobno iskustvo sa siromašnima, i koji znaju s kakvom agonijom straha se oni bore protiv tog krunskog

jada, kako oni planiraju i snuju i muče se za siromašnu prednost da budu položeni na počinak u grob koji je njihov da ga održavaju, premda za života nikada nisu posjedovali kolibu koju bi mogli zvati svojom, složit će se sa mnom da je spustiti se nisko pretpostaviti da tamo gdje pojedinac pada, unatoč svemu, u taj strašni jarak, najmanje dvoje ili troje moraju lebditi na rubu toga. I sa tom procjenom od dvadeset do trideset posto naše populacije koji se uvijek bore držati vuka podalje od vrata, s pitanjem teške sumnje, sve se poznate, ako su raspršene, činjenice o humanitarnom upravljanju u New Yorku slažu dovoljno dobro.”

“Godine 1890 bilo je dvjesto i trideset i devet samoubojstava službeno objavljenih u Gradu New Yorku. Sudski zapisi su opterećeni kao nikada prije sa slučajevima pokušaja samoubojstva. “Ti si,” rekao je Izvještavatelj Smyth, obraćajući se siromašnom stvorenju koje je tražilo smrt skakanjem u East River, “drugi slučaj pokušaja samoubojstva koji je bio na ovom sudu ovog jutra; i, “on je nastavio, “ Nikada mi nije bilo poznato toliko mnogo pokušaja samoubojstava kao tijekom prošlih nekoliko mjeseci.”

“Noć polagano ali sigurno silazi na stotine i tisuće od našeg naroda, noć siromaštva i očaja. Oni su svjesni njenog približavanja ali osjećaju se bespomoćnima zaustaviti je unaprijed. “Najmovi postaju veći i rad jeftiniji svake godine, i što mi možemo učiniti u vezi s tim?” rekao je radnik nedavno govoreći o izgledima. “Ja ne vidim nikakvog izlaza iz toga,” dodao je on ogorčeno, i mora se priznati da je izgled mračan ako nisu blizu nikakve radikalne ekonomske promjene, jer nabava godišnje raste daleko brže nego potražnja za poslom. “Deset žena za svako mjesto bez obzira koliko siromašno,” hladna je izjava službenika koji je nedavno napravio pitanje ženskog rada posebnom studijom. “Stotine djevojaka,” nastavlja pisac, “uništava svoju budućnost svake godine i uništava svoje zdravlje u zagušljivim, slabo ventiliranim skladištima i trgovinama, no ipak na desetine novakinja stiže iz gradova u zemlji i malih gradova svakog tjedna da popune upražnjena mjesta.” I nemojmo misliti da su ti uvjeti karakteristični za New York. Ono što je istina za metropolu u određenoj mjeri vrijedi za svaki veliki grad u Americi. Unutar dosega topovskog pucnja od Beacon Hilla, Boston,

gdje se ponosno uzdiže zlatna kupola Kapitola, stotine obitelji polako umire od gladi i gušenja; obitelji koje se hrabro bore za najosnovnije životne potrebe, dok uvjeti iz godine u godinu postaju sve više beznadne, borba za kruh žesća, i izgled još tužniji. U razgovoru s jednim od tih radnika, on je rekao, sa izvjesnim zanosom i malodušnošću, što ukazuje na beznadnost ili možda na umrtvljenu percepciju koja sprečava njegovo puno shvaćanje strašne važnosti njegovih riječi, “Jednom sam čuo za čovjeka kojega je tiranin bio stavio u željezni kavez, i on je svaki dan shvaćao da mu se zidovi sve više približavaju. Na kraju su se zidovi toliko približili da su svakim danom istiskivali dio njegovog života, i nekako,” rekao je on, “čini mi se da smo bi baš poput tog čovjeka, i kada vidim male kutije koje se iznose svaki dan, Ja ponekada kažem svojoj ženi, Još je malo života istisnuto; i mi ćemo jednog dana otići isto.”

“Nedavno sam posjetio više od dvadeset stambenih zgrada gdje se život bori protiv smrti; gdje, sa strpljivim heroizmom mnogo veličanstvenijim od dijela koja su odvažno dobivena usred klicajućih povika s bojnog polja, majke i kćeri neprestano marljivo rade iglom. U nekoliko domova primjetio sam iznemogle invalide čije utonule oči i mršava lica posve otvoreno govore o mjesecima, a možda i godinama, sporog izgladnjivanja usred prljavštine, odvratnog mirisa, i gotovo univerzalne prljavštine društvenog podruma. Ovdje pojedinac postaje bolno svjestan spektra gladi i uvijek prisutnog straha. Doživotni strah pritišće srca ovih izgnanika sa drobećom težinom. Iznajmljivač, stojeći sa riješenjem o izvlaštenju je stalno u njihovim mislima. Strah od bolesti progoni svakog trenutka kad su budni, jer za njih bolest znači nesposobnost da se pobrinu za oskudnu prehranu o kojoj ovisi život. Očaj vjerovatne budućnosti nerijetko muči njihov počinak. Takav je zajednički udes strpljivog radnika u predgrađima naših velikih gradova danas. Na većini njihovih lica pojedinac zapaža izraz sumorne tuge i nijemog odstupanja.

“Ponekada grčevito svjetlo bljesne iz šupljikavih rupa, zlokoban sjaj sugerirajući tinjajuću vatru hranjenu sa uvijek prisutnom sviješću o izdržanim nepravdama. Oni osjećaju na tupi način da je udes zvijeri na polju daleko sretniji od njihove sudbine.

Premda se bore od zore pa do u noć za kruh i nesretnu sobu, oni znaju da se prozor nade zatvara za njih u velikim lupajućim centrima Kršćanstva. Zaista je žalosna misao da, u sadašnje vrijeme, kada je naša zemlja kao nikada prije nakićena sa veličanstvenim hramovima posvećenima velikom Nazarećaninu, koji je posvetio svoj život služenju među siromašnima, degradiranim i odbačenima, mi nalazimo kako raste plima jada; mi nalazimo kako nepozvano siromaštvo postaje neizbježna sudbina nadodanim tisućama svake godine. Nikada altruističan osjećaj bio toliko općenit na usnama čovjeka. Nikada ljudsko srce nije toliko čeznulo za pravim očitovanjem ljudskog bratstva kao sada. Nikada nije cijeli civilizirani svijet bio toliko duboko motiviran sa upornim snom vijekova—Božje očinstvo i bratstvo čovjeka. No ipak, čudna anomalija! Vapaj nevinih, povrijeđene pravde, krik milijuna pod točkovima, uzdiže se danas iz svake civilizirane zemlje kao nikada prije. Glas Rusije miješa se sa vapajem Irske. Izopćenik Londona pridružuje se jednom moćnom, uzbudljivom zahtijevu za *pravdu*.

“U samom Londonu postoji više od tri stotine tisuća osoba na samom rubu ponora, čiji je svaki otkucaj srca uzbuđen sa strahom, čija je doživotna noćna mora strah da će mala jazbina koju oni nazivaju domom biti oduzeta od njih. Ispod njih, na vratima izgladnelosti, više je od dvije stotine tisuća života; još niže nalazimo tri stotine tisuća u sloju gladovanja, u području gdje glad nagrizava noć i dan, gdje je svaka sekunda svake minute, svakog sata svakog dana, krcata agonijom. Ispod izgladnelih su beskućnici—oni koji nemaju ništa s čim bi mogli nabaviti smještaj čak i u najgorim četvrtima; oni koji spavaju bez krova nad glavom tijekom cijele godine, od kojih se stotine može naći bilo koje noći na hladnim kamenim pločama uz duž nasipa Temze. Neki spavaju na novinama koje su između njih i vlažnog kamenja, ali većina čak ne uživa niti taj luksuz! Ova vojska apsolutnih beskućnika u Londonu broji trideset i tri tisuće.”

Da li netko kaže, To je preuveličana slika? Neka istraži. To je samo jedna polovica istine, to je žalosno!

Nezadovoljstvo, Mržnja, Trenje Brzo se Pripremaju za Društveno Izgaranje

Kako god da se objasni siromašnima da bogati nikada nisu bili toliko dobrotvorni kao sada, da društvo ima više opsežnih priprema sada nego ih je ikada imalo za siromašne, slijepe, bolesne i bespomoćne, te da se golemi prihodi godišnje izdvajaju porezom, za održavanje tih dobrotvornosti, to zasigurno neće zadovoljiti radnika. Kao inteligentan građanin koji ima samopoštovanje milostinja nije ono što on želi; on nema želju koristiti se povlasticama ubožnice ili kada je bolestan da ide kao pacijent u bolnicu neke dobrotvorne organizacije; nego on želi šansu da pošteno i pristojno zaradi svoj kruh sa znojem svog lica i sa dostojanstvom poštenog radnika da se brine za svoju obitelj. Međutim, kada vidi sebe i svog bližnjeg radnicima koji su više ovisni nego ikada o naklonosti i utjecaju da dobiju i zadrže posao, i kako se mali vlasnici dućana, mali graditelji i mali proizvođači bore jače nego ikada za pošten život, on čita o napretku bogatih, rastućem broju milijunera, objedinjenom kapitalu koji kontrolira različite industrije—bakra, čelika, stakla, nafte, šibica, papira, ugljena, boje, pribora za jelo, telegrafije i svaki drugi posao. On također shvaća da te kombinacije upravljaju strojevima svijeta, i da tako, dok se njegov rad umanjuje zbog konkurencije, roba i nužnosti mogu biti napredni, ili u najmanju ruku u opadanju u odnosu na smanjene troškove rada predstavljene u poboljšanim strojevima koji zamjenjuju ljudski mozak i mišiće.

Možemo li se čuditi da je pod takvim okolnostima na trinaestom godišnjem kongresu Radničke Federacije u Čikagu,

Potpredsjednik Obrtničke Skupštine izrazio dobrodošlicu posjetiteljima sljedećim sarkastičnim jezikom? On je rekao:

“Željeli bi smo vam izraziti dobrodošlicu u uspješan grad, ali istina neće zadovoljiti tvrdnju. Stvari su ovdje kakve jesu, ali ne kakve bi trebale biti. Mi vam izražavamo dobrodošlicu u ime stotinu monopolista, i pedeset tisuća skitnica, ovdje gdje mamon drži visoki karneval u palačama, dok su majke slomljena srca, djeca gladuju, a muškarci uzalud traže posao. Izražavamo vam dobrodošlicu u ime stotinu tisuća dokonih ljudi, u ime tih građevina posvećenih slavi Božjoj, ali čija su vrata zatvorena noću za izgladnjele i siromašne; u ime svećenika koji se debljaju iz Božjih vinograda, zaboravljajući da su Božja djeca gladna i da nemaju gdje skloniti glavu; u ime znojećeg sustava, milijunera i đakona, čije su duše ugrožene s njihovim apetitom za zlatom; u ime najamnih radnika čiji je krvav znoj skovan u zlatne dukate; u ime umobolnica i ubožnica, krcatih s ljudima koji su poludjeli od brige u ovoj zemlji obilja.

“Mi ćemo vam pokazati eksponate Čikaga koji nisu bili pokazani na njihovim sajmovima—njihove dobre i njihove slabe strane. Večeras ćemo vam pokazati stotine ljudi kako leže na grubom kamenju u hodnicima upravo ove zgrade—bez doma, bez hrane—ljude koji su sposobni i spremni raditi, ali za koje nema posla. Vrijeme je za uzbunu—uzbunu za nastavak vlade čija su suverena prava predana magnatima željeznica, barunima ugljena i špekulatorima; uzbunu za nastavak federalne vlade čija je financijska politika proizvedena na Wall Streetu pod diktatom baruna novca iz Evrope. Mi očekujemo da vi poduzmete mjere i iskoristite pravo glasa i zbacite s položaja moći nevjerne sluge naroda koji su odgovorni za postojeće uvjete.”

Ovaj govornik bez sumnje griješi uvelike pretpostavljajući da će promjena dužnosnika ili stranaka izliječiti postojeća zla; ali zasigurno bi bilo uzalud reći njemu ili bilo kojem drugom razumnom čovjeku da je sve u redu sa društvenim uređenjem

koje čini mogućim takve široke krajnosti bogatstva i siromaštva. Koliko god da se ljudi mnogo razlikovali u svezi uzroka i lijeka, svi će se složiti da postoji bolest. Neki bezuspješno traže lijekove na pogrešnim mjestima, i mnogi ajme! ne žele da lijek bude pronađen; sve dok oni, u najmanju ruku, ne budu imali šansu da profitiraju iz sadašnjih okolnosti.

U skladu s tom mišlju, George E. McNeill, u obraćanju pred Svjetskim Radničkim Kongresom je rekao:

“Radnički pokret je rođen iz gladi—gladi za hranom, zaklonom, toplinom i užitkom. U pokretu čovječanstva prema sreći svaki pojedinac traži svoj ideal, često sa stoičkim nepoštivanjem drugih. Industrijski sistem počiva na đavoljskoj željeznoj vladavini svakog čovjeka za sebe. Da li je onda neobjašnjiv fenomen da se oni koji najviše pate pod tom vladavinom sebičnosti i pohlepe organiziraju za svrgavanje đavoljskog sistema vladavine?”

Novine obiluju sa opisima otmjenih vjenčanja, balova i banketa na kojima se tzv. “gornja kora” društva pojavljuje u skupocjenoj odjeći i rijetkim draguljima. Jedna je dama u Parizu, nedavno, rečeno je, nosila dijamante u vrijednosti od \$1,600,000. The New York World od kolovoza 1896 dao je sliku Američke dame koja je bila ukrašena sa dijamantima i drugim draguljima koji su procjenjeni na \$1,000,000; i ona čak ne pripada najgornjim slojevima društva. Dnevne novine govore o raskošnom trošenju tisuća dolara za pripremu takvih banketa—za izabrana vina, cvjetne dekoracije, itd. Oni govore o palačama podignutima za bogate, od kojih mnoge koštaju \$50,000, a neke koliko i \$1,500,000. Oni govore o “Druženjima Pasa” na kojima su živine hranjene sa poslasticama velikog troška, njegovani od svojih “njegovatelja.” Oni govore o \$10,000 koji su plaćeni za desert uslugu, \$6,000 za dvije umjetničke vaze za cvijeće, \$50,000 za dvije ružičaste vaze. Oni govore da je Engleski vojvoda platio \$350,000 za konja.

Oni govore o tome kako je u Bostonu žena sahranila svog muža u lijesu koji košta \$50,000. Oni govore da je jedna druga “dama” potrošila \$5,000 na zakopavanje njenog ljubimca pudlice. Oni govore da Njujorški milijuneri plaćaju otprilike \$800,000 za jednu jahtu.

Moramo li se onda čuditi da su mnogi zavidni a neki i gnjevni i ogorčeni, kada usporede takvu rasipnost sa neimaštinom svoje vlastite obitelji, ili u najmanju ruku prisilne ekonomije? Znajući da nisu mnogi “nova stvorenja” koji misle na ono gore na nebu a ne na zemlji, i koji su naučili da je “pobožnost sa zadovoljstvom veliki dobitak” dok čekaju dok Gospodin ne opravda njihovu stvar, mi se ne trebamo čuditi da takve stvari bude u srcima masa osjećaje zavisti, mržnje, zlobe, svađe; i ti će osjećaji sazrijeti u otvorenu pobunu koja će na koncu izvršiti sva djela tijela i đavla, tijekom predstojećeg vremena velike nevolje.

“Evo opačina sestre tvoje Sodome: gizzdavo, u izobilju kruha i bezbrižno življaše ona i kćeri njezine, *a sirotinju i bijednike ne pomagahu*. Uzoholiše se i gadosti pred očima mojim činjahu, i zato ih zatrijeh, kao što vidje!” (Ezek. 16:49,50)

The California Christian Advocate, komentirajući jedan od otmjenih balova u New York Cityu kaže:

“Rakošan luksuz i blistavo rasipništvo pokazano od strane bogatih Grka i Rimljana “starih vremena” stvar je povijesti. Takvo bezobzirno pokazivanje počinje imati svoju pojavu u onome što je nazvano otmjenim društvom u ovoj zemlji. Jedan od naših dopisnika govori o jednoj dami u New Yorku koja je potrošila \$125,000 na jedno razdoblje zabavljanja. Karakter i vrijednost zabava može se prosuditi iz činjenice da ona uče društvo kako...zamrznuti Rimski punč u srce grimiznih i žutih tulipana, i kako jesti kornjaču sa zlatnim žlicama iz srebrnih kanua. Drugi su zabavljači nakitili svoje stolove sa skupocjenim ružama, dok je za jednog od “četiri stotine” bilo rečeno da je potrošio \$50,000 na jednu zabavu. Takav raskošan

izdatak za takvu lošu svrhu je grešan i sramotan, bez obzira koliko veliki imetak pojedinac posjedovao.”

Messiah's Herald komentirao je kako slijedi:

“Stotinu i četrdeset i četiri društvena autokrata, na čelu sa aristokratom, održali su veliki bal. Kraljevsko visočanstvo nikada nije potisnuto. Bilo je snažno isključivo. Vino je teklo kao voda. Ljepota je posudila svoje čari. Niti Marko Antonije niti Kleopatra nikada se nisu valjali u takvom sjaju. Bila je to kolekcija milijunera. Bogatstvo svijeta bilo je izvučeno s biserima i dijamantima. Ogrlice od bisera koje koštaju \$200,000 i niže ukrašavale su desetine vratova. Ples je poprimio Aladdinovu ljepotu. Radost je bila neograničena. Dok se je to dešavalo, kažu novine, 100,000 gladujućih rudara u Pensilvaniji jurilo je putevima poput goveda u potrazi za krmom, neki od njih živeći na mačkama, i nemali broj ih je počinio samoubojstvo tako da ne gledaju kako im djeca gladuju. Ipak jedna ogrlica sa bala na Metropolitanu spasila bi sve njih od gladi. Bio je to jedan od “velikih društvenih događaja” nacije koja je nazvana Kršćanskom; ali kojeg li kontrasta! I nema lijeka za to. Tako će biti “dok on ne dođe.”

“Dok on ne dođe?” Ne, nego, “tako će biti *u dane* Sina čovječjega,” kada on dođe, dok bude okupljao izabrane k sebi, i tako podizao svoje Kraljevstvo, čijem će uvođenju slijediti “razbijanje” sadašnjeg društvenog sistema na komadiće u velikom vremenu nevolje i anarhije, kao priprema za uspostavu Kraljevstva pravednosti. (Otkr. 2:26,27; 19:15) Kao što je bilo *u danima* Lotovim, tako će biti i *u dane* Sina Čovječjeg. Kao što je bilo u Noinim danima, tako će biti u [parousiji] *prisutnosti* Sina Čovječjeg. (Mat. 24:37; Luka 17:26,28)

Jesu li Bogati Prestrogo Osu eni?

Citiramo iz uvodnika u *San Francisco Examiner*:

“Velika Britanska jahta na paru Valiant od Gosp. W. K. Vanderbilta pridružila se Britanskoj jahti na paru Osvajač od Gosp. F. W. Vanderbilta u Njujorškoj Luci. Valiant košta \$800,000. To

predstavlja dobit na urod od oko 15,000,000 bušela od šezdeset centi pšenice, ili cijelog proizvoda od najmanje 8,000 160—rala farmi. Drugim riječima, 8000 farmera, predstavljajući 40,000 muškaraca, žena i djece, radili su i po suncu i oluji da omoguće Gospo. Vanderbiltu da izgradi u stranom brodogradilištu takav brod za užitak kakvog nijedan Evropski suveren ne posjeduje. Izgradnja tog plovila zahtijevala je rad od najmanje 1000 mehaničara na godinu. Potrošeni novac, stavljen u opticaj među našim radnicima, imao bi primjetan utjecaj na stanje države u nekim krajevima.”

J. R. Buchanan u *Arena*, govoreći o bezosjećajnoj ekstravaganciji bogatih, rekao je:

“Njihov zločin nije toliko u bezosjećajnom motivu koliko u bezobzirnom razaranju sreće i života da se postigne sebična namjera. Da rasipanje bogatstva u razmetanju i luksuzu jeste zločin postaje vrlo očitim sa pomnim ispitivanjem akta. Ne bi bilo zla u gradnji štale za njegove konje u vrijednosti od \$700,000, poput milijuner iz Sirakuze, ili stavljanjem usluge u vrijednosti od \$50,000 na stol za večeru, poput Astora iz New Yorka, ako je novac bio besplatan kao zrak i voda; međutim svaki dolar predstavlja prosječni radni dan. Prema tome štala od \$700,000 predstavlja rad od 1000 ljudi za dvije godine i četiri mjeseca. To također predstavlja 700 života; jer bi \$1,000 snosilo troškove prvih deset godina djeteta, i troškovi drugih deset godina bili bi vraćeni u cijelosti njegovim radom. Prema tome, raskošna štala, predstavlja fizičku osnovu za 700 života, i potvrđuje da ju vlasnik vrednuje visoko, ili da želi da bi 700 trebalo umrijeti da bi njegova taština mogla biti zadovoljena.”

The Literary Digest je redakcijski rekao:

“Ne tako davno svećenik iz Nove Engleske obratio se pismom Gosp. Samuelu Gompersu, Predsjedniku Američke Radničke Federacije, pitajući ga da navede zašto, po njegovom mišljenju, toliko mnogo inteligentnih radnika ne ide u crkvu. U odgovoru je Gosp. Gompers rekao da je jedan razlog taj što crkve više nisu u doticaju sa nadama i željama radnika, te su bez suosjećanja s njihovim nevoljama i teretima. Pastori ili ne znaju, on je rekao, ili

nemaju hrabrosti objaviti sa svojih propovjedaonica prava i nepravde milijuna radnika. Crkva se je namrštila na organizacije koje su se pokazale najučinkovitijima u osiguravanju poboljšanih uvjeta. Pažnju radnika se usmjerilo na himnu “okrepa uskoro,” krajnje zanemarujući uvjete koji proizlaze iz “gorkog sada.” Crkva i svećenstvo su bili „zagovornici i branitelji nepravdi počinjenih protiv interesa naroda, samo zato što su počinitelji posjednici bogatstva.“ Upitan koje bi načine predložio za pomirenje crkve i masa, Gosp. Gomper preporučuje „potpuni obrat sadašnjeg stava.“ On završava s ovim riječima: „Onaj tko ne uspijeva suosjećati sa radničkim pokretom, onaj tko spokojno ili ravnodušno promišlja o zastrašujućim rezultatima sadašnjih ekonomskih i društvenih uvjeta, nije samo protivnik najboljih interesa ljudske obitelji, nego je *particeps criminis* svih nepravdi nanesenih na muškarce i žene našeg vremena, djecu današnjice, ljude i žene budućnosti.“

Dok mi tako zapažamo javno mnijenje u osuđivanju bogatih kao klase, i dok mi također zapažamo Gospodinovu osudu i prorečenu kaznu te klase kao cjeline, razumno je da Božji narod treba pokazivati umjerenost u svom prosuđivanju ili mišljenjima o bogatima kao o pojedincima. Gospodin, čiji je sud protiv te klase toliko ozibljan, ipak će biti milosrdan prema njima kao pojedincima; i kada on u svojoj mudrosti uništi njihove idole od srebra i zlata, i snizi njihove visoke poglede, i ponizi njihov ponos, on će tada biti milostiv da utješi i izliječi takve koji će odustati od sebičnosti i ponosa. Također treba zapaziti, da smo mi citirali jedino razumne i umjerene izjave razumnih pisaca a ne ekstremističke i često besmislene stroge kritike anarhista i vizionara.

Kao pomoć ohlađenoj umjerenosti u prosuđivanju dobro je za nas imati na umu (1) Da je naziv „bogat“ veoma širok, i uključuje ne samo neizmjereno bogate, nego i u mislima mnogih one koje se, u usporedbi s ovima, može smatrati

siromašnima; (2) Da je među onima koje bi veoma siromašni nazvali bogatima vrlo mnogo najboljih i najdobronamjernijih ljudi, od kojih su mnogi, u znatnoj mjeri, aktivni u dobrodušnim i filantropskim poduzimanjima; i ako nisu svi takvi u mjeri samo-žrtvovanja, zacijelo bi bila loša milost od bilo koga tko se nije učinio živim žrtvama za blagoslov drugih da osude takve jer to ne čine. I oni koji su učinili to znaju kako cijeliti svaki pristup takvom duhu kojeg bi bilo tko, bio bogat ili siromašan, mogao pokazati.

Dobro je imati na umu da mnogi od bogatih ne samo da pravedno plaćaju teške poreze za javne besplatne škole, za podršku vladi, za podršku javnim dobrotvornim ustanovama, itd., nego također rado doprinose i na drugačije načine kao pomoć siromašnima, i od srca su dobronamjerni skloništima, fakultetima, bolnicama, itd., i crkvama koje smatraju najviše dostojnima. I oni koji čine te stvari iz dobrih i iskrenih srca, a ne (kao što moramo priznati da je ponekad slučaj) zbog pokazivanja i hvale od ljudi, neće izgubiti svoju nagradu. I sve bi takve trebalo pravedno ocijeniti.

Svatko je u stanju i spreman kritizirati milijunere, ali u nekim slučajevima bojimo se da je osuda previše teška. Mi prema tome potičemo naše čitatelje da ne razmišljaju previše nesmiljeno o njima. Imajte na umu da su oni isto tako kao i siromašni u nekim pogledima pod kontrolom sadašnjeg društvenog sistema. Klijentela je utvrdila zakone i barikade oko njihovih glava i srca. Lažne ideje o Kršćanstvu, odobrene od cijelog svijeta—bogatih i siromašnih—stoljećima su istrošile duboko utore misli i razuma u kojima njihove misli putuju amo i tamo. Oni smatraju da oni moraju raditi što i drugi ljudi rade; to jest, oni moraju koristiti njihovo vrijeme i talente najbolje što mogu i na „načelima poslovanja.“ Čineći

to, novac se kotrlja prema njima, zato što su novac i strojevi danas kreatori bogatstva, rad je bio umanjen.

Zatim oni nesumnjivo razmišljaju da imajući bogatstvo njihova je dužnost da ga ne nagomilavaju svega, nego da potroše nešto od toga. Oni se možda pitaju bi li bilo bolje razdijeliti ga kao milostinju ili neka cirkulira kroz područja trgovine, i plaće za rad. Oni ispravno zaključuju da bi ovo potonje bilo bolji plan. Balovi, banketi, vjenčanja, jahte, itd., mogli bi ih se dojmiti kao užitci za sebe i njihove prijatelje i *kao pomo njihovim manje sretnijim bližnjima*. I ne postoji li *nešto* istine u tom pogledu? Deset tisuća dolara vrijedan banket, primjerice, počinje vjerovatno sa petnaest tisuća dolara u opticaju—kroz mesnice, pekare, cvjećare, krojače, švelje, zlatare, itd. itd. \$800,000 vrijedna jahta, iako veliko osobno pretjerivanje, prouzročila je cirkulaciju tog iznosa novca između radnika negdje; i više od toga, to će značiti godišnji izdatak od najmanje dvadeset i vrlo vjerovatno sto tisuća dolara za dužnosnike, inženjere, pomorce, namirnice, itd., i druge tekuće troškove.

Pod sadašnjim *pogrešnim uvjetima*, prema tome, je veoma povoljno za srednje i siromašnije klase da su bogati „ludo ekstravagantni,“ a ne jadni; trošeći raskošno dio poplave bogatstva koje se slijeva u njihove kase; jer dijamanti, primjerice, koji zahtijevaju „kopanje,“ poliranje i postavljanje i tako daju zaposlenje tisućama koji bi bili dodano broju onih bez posla ako bi bogati imali slabosti ili ekstravaganciju, pa bi gomilali sve što su dobili u posjed. Razmišljajući tako, bogati bi zapravo mogli uzeti u obzir njihove prekomjernosti kao „dobrotvorne svrhe.“ I ako to učine, oni će slijediti *lažno razmišljanje* nekih iz srednje klase, kada oni podignu „društvene crkve“ i sajmove i festivale „u dražesne dobrotvorne svrhe.“

Mi ne opravdavamo njihov pravac postupanja: mi samo nastojimo istaknuti da rastrošnost bogatih u vrijeme financijskih poteškoća ne podrazumijeva nužno da su oni *lišeni* osjećaja za siromašne. I kada razmišljaju o činjenju dobra na bilo koji drugi način osim „poslovnih načela,“ nema sumnje da oni razmišljaju da će zahtijevati malu vojsku muškaraca i žena za rukovođenje distribucijom njihovog svakodnevnog porasta i da se oni ionako ne mogu osjećati sigurnima da će to dostići one koji su u najvećoj potrebi; jer sebičnost je toliko općenita da se nekolicini može vjerovati da će pošteno podijeliti velike količine. Milijunašica je primijetila da ona nikada ne gleda kroz prozore njene kočije kada prolazi kroz siromašnije četvrti, zato što to vrijeđa njene oči. Pitamo se nije li joj isto i sa savjesti kada vidi tu oprečnost između njenog stanja i onoga siromašnih. Što se tiče samih dobrotvornih svrha—muškarci su previše zaposleni sa svojim ulaganjima i žene su previše profinjene za takve stvari: oni budu vidjeli neugodne prizore, njihove neugodne zvukove i osjetili neugodne mirise. Kada su bili siromašniji oni su možda hlepili za takvim mogućnostima za dobro koje sada imaju: ali sebičnost i ponos i društveni angažmani i etika neutraliziraju plemenitija osjećanja i sprečavaju mnogo ploda. Kao što je netko jednom rekao, zato što je naš Gospodin prošao čineći dobro bio je *taknut* sa osjećajem čovjekovih slabosti.

Dajući ove prijedloge za mjeru utjehe koju mogu priuštiti siromašnijim klasama, mi ne bi smo da nas se shvati ni u kom smislu da opravdavamo sebičnu raskošnost bogatih, koja je pogrešna; i koju Gospodin osuđuje kao pogrešnu. (Jak. 5:5) Ali uzimajući u obzir te razne strane tih mučnih pitanja um se čuvalo uravnoteženim, prosudbu zdravom, i suosjećanja još nježnijima prema onima koje je „bog ovog svijeta“ oslijepio sa svojim bogatstvom, sve dok njihovo prosuđivanje nije bilo iskrivljeno od

pravde, i koji imaju primiti jako ozbiljnu nadoknadu i kaznu od Gospodina. „Bog ovoga svijeta“ također zasljepljuje siromašne po nekim pitanjima, da opravdaju pogrešan pravac postupanja. On tako vodi obje strane u veliku „bitku.“

Međutim iako mi možemo naći prigovore na kojima možemo temeljiti neke isprike za sadašnje povećanje bogatstva u rukama nekolicine; iako možemo shvatiti da su neki od bogatih, posebno umjereno bogatih, vrlo dobronamjerni; i premda može biti istinita tvrdnja da su oni dobili svoje bogatstvo pod djelovanjem tih istih zakona koji upravljaju svima, i da su neki od siromašnih manje izdašni prirodno, i manje skloni biti pravedni za razliku od nekih bogatih, i da ako bi mjesta bila zamijenjena oni bi se često pokazali zahtjevnijima i tiranskima nego bogati, ali, ipak, Gospodin objavljuje da će posjednici bogatstva biti pozvani na sud po tom pitanju, zato što kad su razabrali tendenciju zbivanja, nisu tražili na vlastiti trošak plan koji bi bio pravedniji, velikodušniji, nego što je danas; kao, npr., na tragu Socijalizma.

Pokazujući pogled na sve veći broj ljudi u odnosu na *obvezu* društva bilo da ostavi besplatnim svima prilike i bogatstva prirode (zemlja, zrak i voda) ili da inače to bude monopolizirano kako bi se pružila prilika za svakodnevni rad za one koji nemaju udjela u monopolima, mi citiramo sljedeće iz razmjene. Ono kaže:

„Bjedniji slučaj u stvarnom životu je rijetko izrečen u štampi od sljedećeg, za kojeg jamči nastavnik iz vrtića koji živi u Brooklynu, N. Y.

„Djevojčica koja pohađa vrtić na istočnoj strani, najsiromašnijoj četvrti u New York Cityu, došla je u školu jednog jutra nedavno, tanko obučena i izgledala je stisnuto i smrznuto. Nakon što se je ugrijala u vrtiću nakon nekog vremena pogledala je nastavniku u lice i rekla mu iskreno:

„Gosp. C-----, Da li vi volite Boga?

„Pa, da,“ rekla je učiteljica.

„E ja ne, brzo je odgovorila djevojčica s velikom ozbiljnošću i žestinom, „Ja ga mrzim.“

„Učitelj, razmišljajući da je taj čudni izričaj došao od djeteta kojeg je ona nastojala teško naučiti da je ispravno ljubiti Boga pitala je za objašnjenje.

„Pa,“ reklo je dijete, „on čini da vjetar puše, a ja nemam tople odjeće za obući; i on čini da pada snijeg, a moje cipele imaju rupe u njima, i on čini da je hladno, a mi nemamo nikakve vatre kod kuće, i on nas čini gladnima, i mama nije imala kruha za naš doručak.“

Komentirajući to kaže: „Uzmemo li u obzir savršenstvo Božjih materijalnih priprema djeci na zemlji, teško je, nakon čitanja ove priče, gledati sa strpljenjem samodopadnost bogatih bogohulnika koji, poput nedužne male djevojčice, optužuju Boga za bijedu siromaštva.“

Međutim, ne treba se puno očekivati od svjetovnih; jer sebičnost je duh svijeta. Mi imamo više razloga imati očekivanja od velikih i bogatih ljudi koji tvrde da su Kršćani. Ipak ti niti stavljaju svoje živote niti njihovo bogatstvo na Božji žrtvenik u službi evanđelja, niti ih pak daju u službu materijalnoj dobiti čovječanstva. Naravno, evanđelje je na prvom mjestu! Ono bi trebalo imati svo naše vrijeme, talente, utjecaj i sredstva. Ali kada je skriveno od pogleda i nema kontrolu srca zbog lažnih ideja, od lažnih učenja, posvećeno će srce zasigurno naći obilje toga za učiniti za pale bližnje, po pitanju materijalne pomoći, društvenog podizanja, komunalne reforme, itd. I zaista nekolicina ih je tako angažirana, ali općenito siromašna ili srednja klasa; nekolicina bogatih, nekolicina milijunera. Ako bi neki od svjetskih milijunera imali toliko Kristovog duha i potčinili svoje mentalne i financijske talente, svoje vlastito vrijeme, i vrijeme sposobnih pomagača

koji bi bili radi pomoći ako bi im se otvorila vrata prilike, kakvoj bi društvenoj reformi svijet svjedočio u jednoj godini! Kako bi tada javne koncesije korporacijama bile ograničene ili povraćene u javnom interesu; zlobni zakoni bili bi izmijenjeni i u općenitom interesu javnosti bili bi uzimani u obzir i čuvani, i financijski i politički moćnici postali bi manje moćni, protiv interesa javnosti.

Ali očekivati takvo korištenje bogatstva je nerazumno; zato što premda mnogi bogati ljudi ispovijedaju Kršćanstvo, oni, poput ostatka svijeta, ne znaju ništa o pravom Kršćanstvu—vjera u Krista kao osobnog *Otkupitelja*, i potpuno posvećenje svakog talenta njegovoj službi. Oni žele biti svrstani kao „Kršćani,“ zato što ne žele biti svrstani među „pogane“ ili „Židove“; zato što je Kristovo ime sada popularno, iako njegova prava učenja nisu ništa popularnija nego su to bila kad je bio razapet.

Zaista, Božja Riječ svjedoči da nije mnogo velikih ili bogatih ili mudrih Bog izabrao da budu nasljednicima Kraljevstva; nego uglavnom siromašne i prezrene prema tokovima i mudrosti i procjeni ovog svijeta. Kako teško (s kakvom poteškoćom) će oni koji imaju bogatstvo ući u Kraljevstvo Božje. Lakše je devi proći kroz ušicu igle nego bogatome ući u Kraljevstvo Nebesko.* (Mat. 19:23,24)

Ali jao! „Jadni bogati“ će proći kroz strašna iskustva.

---

*Rečeno je da je „Ušica Igle“ bilo ime za mali prolaz u zidovima drevnih gradova, korištenih nakon zalaska sunca, kada su veća vrata bila zatvorena, zbog straha od napada neprijatelja. Ona su opisana da su bila toliko mala da je deva mogla proći kroz njih jedino na svojim koljenima, nakon što je njen teret bio uklonjen. Ilustracija čini se podrazumijeva da bi bogati čovjek trebao skinuti svoj teret i kleknuti prije nego je mogao učvrstiti svoj poziv i izabranje za mjesto u Kraljevstvu.

Ne samo da će se bogatstvo pokazati preprekom za buduću čast i slavu u Božjem Kraljevstvu, nego će čak i sada njegove prednosti biti kratkog vijeka. „Hajde sada, vi *bogataši*, zaplaćite i zajaučite zbog nevolja koje dolaze na vas...Zgrtali ste blago za posljednje dane.“ Za kratkim će se čuti plač i jauk bogatih; i spoznaja o tome trebala bi ukloniti svu zavist i pohlepu iz sviju srca, i ispuniti ih umjesto toga sa suosjećanjem prema „jadnima bogatima“; suosjećanjem koje ipak ne želi niti nastoji promijeniti Gospodinov sud, prepoznajući njegovu mudrost i dobrotu, i da će rezultat plakanja i jaukanja biti ispravljanje srca i otvaranje očiju za pravdu i ljubav, od strane svih—bogatih i siromašnih podjednako—ali teže će biti bogatima, jer će njihova promjena stanja biti utoliko veća i nasilnija.

Ali zašto se uvjeti ne bi mijenjali postupnije tako da donesu izjednačavanje bogatstva i udobnosti? Zato što svijet nije vođen sa kraljevskim zakonom ljubavi nego sa zakonom izopačenosti—sebičnosti.

Sebi nost u Kombinaciji sa Slobodom

Kršćanska učenja promiču *slobodu*, i sloboda vodi do i grabi spoznaju i obrazovanje. Međutim sloboda i spoznaja su opasni za čovjekovu dobrobit, izuzev pod poslušnosti slovu i duhu kraljevskog zakona ljubavi. Od tud je „Kršćanstvo,“ budući je prihvatilo Kršćansku slobodu i zadobilo spoznaju, bez da je usvojilo Kristov zakon, nego je umjesto toga pricijepilo njegovu spoznaju i slobodu na pao, sebičan stav, samo naučilo bolje kako pokazivati svoju sebičnost. Kao rezultat, Svijet Kršćanstva je danas najnezadovoljniji dio zemlje; i druge nacije imaju udjela u nezadovoljstvu i njegovoj šteti u onoj mjeri u kojoj su

usvojile spoznaju i slobodu Kršćanstva bez usvajanja Kristovog duha, duha ljubavi.

Biblija, Stari Zavjet isto tako kao i Novi, podupirala je duh slobode—ne izravno, nego neizravno. Zakon se je stvarno pobrinuo da sluge budu podložni njihovim gospodarima, ali je također ograničio gospodare u pogledu interesa slugu, jamčeći im da će nepravda zacijelo biti nadoknađena od velikog Gospodara sviju—Jehove. Evanđelje, Novi Zavjet, također čini isto. (Vidi Kol. 3:22-25; 4:1) Međutim Biblija jamči svima da dok se ljudi razlikuju po mentalnim, moralnim, i fizičkim snagama, Bog je učinio pripremu za potpunu obnovu—da se, s vjerom u Krista, bogati i siromašni, slobodnjaci i robovi, muško i žensko, mudri i nemudri, mogu svi vratiti u božansku naklonost, na zajedničkoj razini—„prihvaćeni u Ljubljenome.“

Nije stoga iznenađujuće, da su Židovi iz starog doba bili narod ljubitelja slobode, i bili su poznati kao buntovnička rasa—koja ne želi ostati pokorenom, pa su stoga njihovi osvajači zaključili da nije bilo drugog načina da ih se pokori od toga da ih se uništi kao naciju. Niti je iznenađujuće da su sposobni državnici (čak i oni koji nisu Kršćani) priznali da je „Biblija ugaoni kamen naših sloboda,“ i da iskustvo dokazuje da, gdje god je Biblija otišla, otišla je i *sloboda*; noseći sa sobom obrazovanje i općenito uzvišenija osjećanja. Bilo je tako tijekom prva dva stoljeća Kršćanske ere: zatim je zabluda (svećeništvo i praznovjerje) zadobila kontrolu, Biblija je bila zanemarena ili potisnuta, i umjesto daljnjeg napretka, Papinski je poredak donio „Mračne Vjekove.“ Sa oživljavanjem Biblije kao javnog učitelja, u Engleskoj i Njemačkoj Reformaciji, sloboda, spoznaja i napredak ponovno su se pojavili među narodom. Neosporna je činjenica da zemlje koje imaju Bibliju

imaju više slobode i općeg prosvjetljenja, i da su u zemljama u kojima je Biblija najslobodnija, ljudi najslobodniji, najprosvjetljeniji, najobrazovaniji u općem smislu, i daleko brže napreduju u svakom pravcu.

Ali sada zapazite ono što smo primijetili gore, da su nacije Kršćanstva prihvatile prosvjetljujući i oslobađajući utjecaj Biblije dok je njen zakon ljubavi (zakon *savršene slobode*—Jak. 1:25) bio općenito zanemaren. Misaoni ljudi upravo postaju svjesni činjenice da spoznaja i sloboda ujedinjeni sačinjavaju snažnu silu koja može biti upotrijebljena bilo za dobro bilo za zlo; da ako bi se kao poluga pomaknuli na uporište ljubavi rezultati bi bili snažni za dobro; ali kada se pomaknu na uporište sebičnosti rezultati su zli—snažni i dalekosežno zli. To je stanje s kojim se suočava svijet Kršćanstva danas, i koje sada brzo priprema društvene elemente za „vatru“ „dana odmazde“ i odštete.

U kemiji je često bilo utvrđeno da neki upotrebljivi i korisni elementi odjednom postaju rangirani otrov promjenom proporcija. Tako je isto i sa blagoslovima spoznaje i slobode kada su pomiješani sa sebičnosti. U izvjesnim je omjerima ta kombinacija pridonijela vrijednu službu ljudskom rodu, međutim nedavni veliki porast spoznaje umjesto da je posjeo spoznaju na položaj moći, ustoličio sebičnost. Sebičnost kontrolira, i koristi spoznaju i slobodu kao svoje slugu. Ta kombinacija sada vlada svijetom: i čak su njeni vrijedni elementi dali zadovoljštinu neprijateljima pravednosti i mira zato što sebičnost vlada. Pod takvim uvjetima spoznaja kao sluga sebičnosti je najaktivnija u služenju sebičnim interesima, i sloboda kontrolirana sebičnošću prijeti da postane samo-licencom, bez obzira na prava i slobode drugih. Prema tome pod sadašnjim uvjetima sebičnost (vladajuća), spoznaja i

sloboda sačinjavaju Trijumvirat zle moći koja sada vlada i uništava svijet Kršćanstva—kroz svoje zastupnike i predstavnike, bogatu i utjecajnu klasu: i biti će to ništa manje isti Zli Trijumvirat koji će uskoro promijeniti svoje sluge i predstavnike i prihvatiti kao takve mase.

Svi u civiliziranim zemljama—bogat i siromašni, pismeni i nepismeni, mudri i bezumni, muško i žensko—(s rijetkim iznimkama) su potaknuti sa tom moćnom kombinacijom u svakom postupku života. Ona začinje u svim svojim subjektima ludilo za položajem, moći i prednosti, za samouveličavanjem. Nekolicina svetih, čiji su ciljevi za sadašnje i buduće dobro drugih, sačinjavaju tako malu manjinu da je jedva dostojna da ju se uzme u obzir kao čimbenika u sadašnje vrijeme. Oni će biti bespomoćni da postignu dobra za kojima čeznu sve dok, nakon što budu bili proslavljeni s njihovim Gospodinom i Gospodarem, će biti i obučeni i opremljeni sa moći da blagoslove svijet kao Božje Kraljevstvo. I dok su u tijelu oni i dalje trebaju ostati budni i moliti se da čak i njihova viša spoznaja i uzvišenija sloboda ne postanu zla dolazeći pod vlast sebičnost.

Neovisnost Gledana Od Strane Bogatih i Siromašnih

Mase svijeta su tek odnedavna istupile iz ropstva i kmetstva u slobodu i neovisnost. Spoznaja je nasilno razbila okove, osobne i političke; do političke se jednakosti nije došlo dobrovoljno, nego inč po inč pod prisilom. I svijet političkih jednakosti se sada dijeli po crtama ponosa i sebičnosti, i počela je nova bitka od strane bogatih i imućnih za održavanje i porast njihovog bogatstva i moći, i od strane nižih klasa za pravo na

rad i da uživaju u umjerenim blagodatima života. (Vidi Amos 8:4-8) Mnogi od bogatih skloni su razmišljati i osjećati prema siromašnijim klasama ovako: Pa, konačno su mase dobile glasački listić i neovisnost. Neka im to učini mnogo dobra! Međutim, oni će utvrditi, da su mozgovi važan čimbenik u svim životnim poslovima, a mozgovi su uglavnom kod aristokracije. Naša je jedina briga da oni koriste svoje slobode umjereno i zakonito; nama je time mnogo olakšano u pogledu odgovornosti. Nekada kada su mase bile kmetovi, svaki gospodar, plemić i vojvoda osjećao je neku odgovornost za one pod sobom; ali sada smo slobodni gledati samo za svoje vlastite užitke i bogatstvo. Njihova je neovisnost tim bolja za nas; svaki „gospodin“ ima koristi od promjene, i nada se isto za ljude, koji će naravno učiniti najbolje što mogu za svoju vlastitu dobrobit dok ćemo mi za našu. Učinivši sebe politički jednakima i neovisnima, oni su promijenili naš odnos—oni su nam sada zakonski jednaki, i time naši *konkurenti* umjesto naši štíćenici; ali ubrzo će naučiti da politička jednakost ne čini ljude fizički ili intelektualno jednakima: rezultat će biti aristokracija mozgova i bogatstva umjesto prijašnje aristokracije po nasljeđu.

Neki od tzv. „dna“ društva nepromišljeno odgovaraju: Mi prihvaćamo situaciju; mi smo neovisni i izobilno u stanju pobrinuti se za sebe. Pazite da vas ne nadmudrimo. Život je rat za bogatstvo i mi imamo brojke na našoj strani; mi ćemo organizirati štrajkove i bojkote, i tako dalje.

Ako se prihvati *pretpostavku*, da su svi ljudi neovisni jedni od drugih, i da bi svako trebao sebično činiti najbolje što može za svoje vlastite interese, bez obzira na interese i dobrobit drugih, tada se ne može zamjeriti antagonističkim gledištima

gore sugeriranima. I sigurno je da na tom načelu sebičnosti i neovisnosti izgleda djeluju sve klase, sve više i više. Kapitalisti gledaju na svoje vlastite interese, i obično (iako postoje plemenite iznimke) plaćaju što je manje moguće za rad. I mehaničari i radnici (s plemenitim izuzetcima) gledaju samo na sebe, da bi dobili što je više moguće za svoje službe. Kako onda može ijedna klasa dosljedno pronaći grešku kod druge, dok obje priznaju ista načela neovisnosti, sebičnosti i sile?

To je postalo uvelike javan stav da je stari običaj za one višeg obrazovanja, talenata i drugih prednosti da posjećuju siromašne i pomažu im sa savjetom ili obrocima izumro; i sada se svatko brine za svoje vlastite brige i ostavlja druge, neovisne, da se brinu za sebe, ili često javnim velikodušnim pripremama—utočištima, bolnicama, „udomiteljstvima,“ itd. To može biti povoljno za neke i u nekim pogledima—kroz neiskustvo, lakomislenost, rasipništvo, lijenost, slaboumnost i nesreću.

Činjenica je da si niti bogati niti siromašni ne mogu priuštiti da budu *sebi no neovisni* jedni od drugih; niti bi se trebali osjećati ili djelovati kao da jesu. Čovječanstvo je jedna obitelj: Bog je „od jedne krvi izveo svaki ljudski narod.“ (Djela 17:26) Svaki član ljudske obitelji je *ljudski brat* svakom drugom ljudskom biću. Svi su djeca jednog Oca, Adama, sina Božjeg (Luka 3:38), čijem je korištenju Bog povjerio zemlju sa svime na njoj kao upraviteljstvo. Svi su dakle korisnici božanske pripreme; jer još je uvijek „zemlja GOSPODINOVA, i punina njezina.“ Pad u grijeh, i njegovu kaznu, smrt, popraćeno sa postupnim propadanjem—fizičkim, mentalnim i moralnim—ostavio je sve ljude manje ili više oronule, i svatko treba i trebao bi imati suosjećanje drugih i pomoć već *ovisno o*

stupnju njegove oronulosti i posljedji ne ovisnosti, mentalne, moralne i fizičke.

Ako bi ljubav bila kontrolirajući motiv u srcima svih ljudi svatko bi uživao činiti svoj dio za zajedničku dobrobit, i svi bi bili jednakima što se tiče zajedničkih potreba i nekih od pogodnosti života. To bi podrazumijevalo mjeru Socijalizma. Međutim ljubav nije kontrolirajući motiv među ljudima, pa time takav plan ne može sada djelovati. Sebičnost je upravljajući princip, ne samo u velikom dijelu, nego u gotovo cijelom svijetu Kršćanstva, i nosi svoj vlastiti gorki plod i sazrijeva brzo za veliku berbu iz Otkr. 14:19,20.

Ništa manje od (1) masovnog obraćenja svijeta, ili (2) intervencije nadljudske moći, sada ne može promijeniti kurs svijeta sa kanala sebičnosti na one ljubavi. Čak ni oni najoptimističniji nisu sanjali o takvom obraćenju; jer iako je nominalno Kršćanstvo uspjelo u izvanjskom obraćanju relativne nekolicine od milijardi ljudi na zemlji, prava se obraćenja—od sebičnog duha svijeta na pun ljubavi, velikodušan Kristov duh—može računati samo u malim brojevima. Stoga se nadu iz tog kuta treba napustiti. Jedina je nada u intervenciji nadljudske moći, i upravo je takvu promjenu Bog obećao kroz Kristovo Milenijsko Kraljevstvo. Bog je predvidio da bude bilo potrebno tisuću godina za odagnati sebičnost i ponovno uspostaviti ljubav u punom smislu; otud i priprema za „vremena obnove.“ (Djela 3:21). Međutim, u međuvremenu, nekolicina koja zaista cijeni i čezne za vladavinom ljubavi može općenito vidjeti nemogućnost ostvarenja toga sa zemaljskim sredstvima; zato što bogati neće spremno odustati od svojih prednosti; niti mase budu proizvele dovoljno za sebe bilo iz poticaja potrebe ili pohlepe, toliko je

svojtvena sebična udobnost, i sebičan, i raskošan luksuz i bezbrižnost u drugima.

Zašto Se Najnoviji Povoljni Uvjeti Ne Mogu Nastaviti

Netko bi mogao sugerirati da su bogati i siromašni živjeli zajedno šest tisuća godina, i da nema više opasnosti od rezultirajuće katastrofe sada nego je bilo u prošlosti; ne više opasnosti da će bogati satrti siromašne i pustiti ih da gladuju, niti da će siromašni uništiti bogate kroz anarhiju. Međutim to je pogreška; postoji velika opasnost veća nego ikada prije s obje strane.

Uvjeti su se znatno promijenili u masama od dana kmetstva; ne samo fizički, nego također i mentalni uvjeti; i sada, nakon kušanja civilizacije i obrazovanja, zahtijevalo bi stoljeća postupnog tlačenja kako bi ih se ponovno podložilo starom poretku stvari, u kojem su bili vazali zemljoposjednog plemstva. To ne može biti učinjeno u jednom stoljeću—prije bi umrli! Sama sumnja u tendenciju prema takvoj budućnosti za njihovu djecu vodila bi u revoluciju, i taj strah je upravo ono što pomaže natjerati siromašne na snažnije proteste nego su ikada prije bili pokušani.

Ali moglo bi se postaviti pitanje, Zašto bi smo trebali razmatrati takvu tendenciju? Zašto ne pretpostavljati nastavak, pa čak i porast, općeg prosperiteta od prošlog stoljeća, i naročito posljednjih pedeset godina?

Mi ne možemo tako pretpostavljati, zato što promatranje i razmišljanje pokazuje da bi takva očekivanja bila nerazumna, zaista nemoguća, iz nekoliko razloga. Prosperitet sadašnjeg stoljeća bio je—pod božanskim nadgledanjem, Dan. 12:4—izravno rezultat *mentalnog bu enja* svijeta, tisak, para,

struja i primijenjena mehanika bili su instrumenti. Buđenje je donijelo povećane zahtjeve za potrebama i luksuzima od sve većeg broja. Došavši iznenada, porast zahtjeva zahtijevao je proizvodnju; i tako su plaće općenito uznapredovale. I kako je opskrba postala jednaka i preko zahtjeva domaćih tržišta, druge nacije, dugo uspavane, također su se probudile i zahtijevale opskrbu. Neko su vrijeme sve klase profitirale iz toga, i svi su civilizirani narodi postali mnogo više bogati isto tako kao i mnogo udobniji nego ikada prije; zato što je proizvodnja strojeva zahtijevala ljevače, strojare i stolare; i oni su pak zahtijevali pomoć drvosječa i onih koji prave opeku i graditelja peći i pećare; i kada su strojevi bili spremni mnogi od njih su trebali ugljen i dali su povećani zahtjev za kopače ugljena, inženjere, vatrogasce, itd. Po cijelom se svijetu zahtijevalo parobrode i željeznice, i tisuće ljudi bilo je odmah zaposleno u građenju, opremanju i pokretanju istih. Tako su se redovi radništva iznenada povećali, i plaće su rasle srazmjerno zahtijevanim vještinama. Neizravno su i drugi imali koristi isto tako kao i oni izravno zaposleni; zato što, kada su ljudi bolje plaćeni, oni jedu bolju hranu, nose bolju odjeću i žive u boljim kućama, mnogo udobnije namještenima. Poljoprivrednik nije samo bio dužan platiti više za unajmljeni rad, nego je on zauzvrat dobio srazmjerno više od onog što je prodao; i tako je bilo u svakoj grani industrije. Tako su kožari i postolari, čarapari, urari, zlatari, itd., imali koristi, zato što kad bi mase bolje plaćale više su mogli potrošiti i na potrebe i na luksuze. Oni koji su nekada hodali bosu kupili bi si cipele; oni koji su nekada hodili bez čarapa počeli su smatrati čarape kao nužnost; i tako su sve grane obrta profitirale. Sve je to zahtijevanje došlo iznenada, opći i brzi napredak bio je neizbježan.

Izum je bio potaknut potražnjom, i pogurao je jedan uređaj koji štedi vrijeme na drugi u tvornici, domu, na farmi, posvuda, tako da je sada teško za bilo koga zaraditi golom rukom neovisno o suvremenim strojevima. Sve je to, zajedno sa trgovinom sa izvanjskim nacijama, na sličan način se budeći, ali kasnije, zadržavalo da stvari *idu prosperitetno* za radničke klase, dok je trgovce i proizvođače svijeta Kršćanstva učinilo basnoslovno bogatima.

Međutim sada se *bližimo* kraju traci napretka. Već u mnogim pogledima svjetska opskrba premašuje svjetske zahtjeve, odnosno premašuje *financijske mogu nosti* da se zadovolji svoje želje. Kina, Indija i Japan, nakon što su bili izvrsni kupci za proizvođače u Evropi i u Sjedinjenim Državama, sada uglavnom koriste svoju vlastitu radnu snagu (po šest do dvanaest centi po danu) duplicirajući ono što su već bili kupili; i zato će u nastavku proporcionalno zahtijevati sve manje i manje. Zemlje Južne Amerike bile su gurnute brže od njihove opravdane inteligencije, i neke od njih su već u stečaju i moraju štedjeti sve dok ne dođu u bolje finansijsko stanje.

Očito je dakle da se približava kriza; kriza vrhunac koje bi došao ranije od ove u Evropi da nije bilo neusporedivog prosperiteta ove Velike Republike, pod zaštitnom tarifom, koja je donijela ovamo ulaganja milijuna Evropskog kapitala, isto tako kao i privuklo milijune Evropljana da dijele koristi tog prosperiteta, i što je usput proizvelo divovske korporacije i zaklade koje sada prijete javnom blagostanju.

Općeniti napredak i više plaće došli su i u Evropu. Nisu samo redovi Evropskog radništva bili smanjeni, nego su i ratovi također smanjili pritisak konkurencije radništva

ubijanjem milijuna ljudi u punom naponu života, i uništenjem dobara i općim prekidom rada. I u prošlih dvadeset i pet godina konstantno povećanje redovnih vojski oslobodilo je Evropu drugih milijuna ljudi u redovima, koji bi inače bili konkurenti; osim toga, uzmite u obzir brojeve zaposlenih u pripremanju vojnog naoružanja, pušaka, ratnih brodova, itd.

Bez obzira na sve te uvjete toliko povoljne za napredak i zahtjev za radnom snagom za dobre plaće, mi sada nalazimo da je vrhunac bio dosegnut, i da plaće sada umjesto toga idu dolje, mi smo opravdani tvrditi, sa ljudskog stanovišta, isto tako kao i sa stanovišta Božjeg otkrivenja, da se kriza približava—kriza povijesnih razmjera.

Vrijedno je zapaziti također da dok su plaće dosegle neusporedivu visinu nedavnih godina, porast u cijenama životnih potrepština više je nego zadržao korak sa porastom, ostvarujući time više nego protu-balansirajući utjecaj. Što će biti rezultat? I koliko još dugo moramo čekati na njega?

Kolaps će doći sa zamahom. Baš kao što mornar koji se polako penje na vrh jarbola može iznenada pasti, baš kao što veliki komad mašinerije podizan polagano zupčanicima i koloturama, ako isklizne njihovoj kontroli, će ponovno pasti dolje lomeći se i oštećujući okolo, daleko lošije nego da nikada nije bio podignut, tako i ljudski rod, podignut iznad bilo kojeg prijašnjeg stupnja, sa zupčanicima i polugama izuma i poboljšanja, i sa koloturama i konopcem općeg obrazovanja i prosvjetljenja, je dosegnulo mjesto gdje (zbog sebičnosti) gdje ga ovi više ne mogu podizati—gdje će nešto otkazati. Zadržavat će se nekoliko trenutaka (godina) na nižoj razini, prije nego se zupci i poluge koji ne mogu ići dalje ne slome pod pritiskom, i rezultat će biti krajnja nesreća.

Kada su strojevi isprva bili uvedeni strahovalo se od rezultata u konkurenciji s ljudskim radništvom i vještinom; ali suprotni utjecaji, na koje je već ukazano (opće buđenje, u svijetu Kršćanstva i izvan, proizvodnja strojeva, ratovi, vojske, itd.), do sada su više nego suzbili tu prirodnu sklonost: u tolikoj mjeri da su mnogi ljudi zaključili da ta stvar djeluje suprotno razumu, i da strojevi koji štede rad nisu u ratu s ljudskim radništvom. Ali nije tako: svijet i dalje djeluje pod zakonom ponude i potražnje; i djelovanje tog zakona je sigurno, i može ga se objasniti bilo kojim razumnom umu. Zahtjev za ljudskim radništvom i vještinama bio je samo privremeno povećan u pripremanju još obilnije opskrbe strojevima da zauzmu mjesto radnika, i kad je vrhunac jednom dosegnut, reakcija ne može biti nego iznenadna, i poražavajuća za one na koje zamijenjena težina pada.

Pretpostavimo da je civilizacija povećala *zahtjeve* svijeta *pet* puta više u odnosu na one koji su bili prije pedeset godina (i zasigurno to bi se smatralo vrlo slobodnom procjenom), kako je opskrbom? Svi će se složiti da su strojevi i izumi povećali *opskrbu* DESET puta više nego je to bilo prije pedeset godina. I slijepi čovjek može vidjeti da čim je bilo napravljeno dovoljno strojeva da *zadovolje zahtjeve*, nakon toga mora doći do utrke, konkurencije između čovjeka i strojeva; zato što neće biti dovoljno posla za sve, čak i ako nikakvi daljnji dodaci ne budu bili napravljeni bilo od ljudi ili strojeva. Ali bilo je dodano još više konkurencije; svjetsko stanovništvo brzo raste, i strojevi vođeni s povećanom vještinom svakodnevno stvaraju sve više i bolje strojeve. Tko ne može vidjeti da, pod sadašnjim sebičnim sistemom, čim je *opskrba* veća od *potražnje* (čim imamo više proizvodnje) utrka između ljudi i strojeva mora biti

kratka, i to veoma nepovoljna za ljude. Strojevi su općenito *robovi* željeza, čelika i drveta, oživljeni parom, električitetom, itd. Oni ne samo da mogu učiniti više posla nego ljudi, nego i bolje nego ljudi. I oni nemaju pamet koju moraju razvijati, nemaju iskrivljene stavove koje treba kontrolirati, nemaju ni žene ni obitelji da misle na njih i brinu se o njima; oni nisu ambiciozni; oni ne formiraju sindikate i ne šalju delegate da se zalažu kod upravljača poslova, niti štrajkaju; i oni su spremni raditi dodatne sate bez ozbiljnih prigovora ili ekstra plaće. Dakle, kao robovi, strojevi su daleko poželjniji od bilo crnih ili bijelih ljudskih robova, i ljudski su rad i vještina prema tome bili izostavljeni što je više moguće; i oni koji su vlasnici strojeva- robova su sretni da su pod sadašnjim zakonima i navikama njihovi bližnji slobodni i nezavisni, jer su oni na taj način oslobođeni odgovornosti i brige u njihovu korist koje bi im njihovo porobljavanje nalagalo.

Radnici u svijetu nisu slijepi. Oni vide, u najmanju ruku maglovito, k čemu sadašnji sistem sebičnosti, kojega su što oni moraju priznati i sami poticali, i pod kojim oni, isto tako kao i drugi, i dalje djeluju, mora voditi. Oni još jasno ne vide njegovu neminovnost, niti pokvarenost služenja kojemu, ako bi ga se stavilo po stranu, bi im sigurno i brzo donijelo. Ali oni vide da konkurencija među njima da budu slugu strojeva-robova (kao strojari, inženjeri, vatrogasci, itd.) postaje sve oštrijom svake godine.

**Strojevi kao imbenik u Pripremanju za „Vatru.“
Prošlih Nekoliko Godina ali Predznak Onoga što Dolazi**

Citiramo neke ljude koji se počinju buditi, i koji shvaćaju mogućnosti budućnosti. Nepoznati pisac kaže:

„Sjaj demokracija drevnih Grčkih gradova, blista poput točaka svijetla protiv mračne pozadine okolnog barbarizma, bilo je izvorom borbe među suvremenim zagovornicima različitih oblika vladavine. Protivnici popularne vlasti držali su da ti drevni gradovi nisu bili demokracije uopće, nego aristokracije, jer oni su se odmarali na leđima robova, što je samo po sebi dalo slobodnim građanima slobodno vrijeme da se bace na politiku. Mora postojati niža klasa, prema tim misliocima, koja će raditi za zajednicu, i poredak koji omogućuje običnim radnicima udio u vladavini jeste onaj koji se ne može održati.

„To uvjerljivo obrazloženje genijalno je obradio Gosp. Charles H. Loring u svom Predsjedničkom govoru ispred American Society of Mechanical Engineers 1892, kada je on dopustio da suvremena civilizacija ima sve prednosti drevnog ropstva bez njegove okrutnosti. „Sramota drevne civilizacije,“ on je rekao, „bila je njena krajnja potreba za ljudstvom. Pravda, dobronamjernost i milosrđe imali su malo utjecaja; sila, prijevara i okrutnost su ih nadomjestili. Ništa se bolje nije ni moglo očekivati od organizacije temeljene na najgorem sistemu ropstva koji je ikada šokirao osjećanja čovjeka. Sve dok je ljudsko ropstvo bilo porijeklom i podrškom civilizaciji, potonje je moralo biti brutalno, jer para se ne može izdignuti više od svog izvora. Takva civilizacija, nakon brze kulminacije, morala je propasti, i povijest, iako nejasno, pokazuje njeno propadanje u barbarizam jednako mračan kao i onaj iz kojeg je proizišla.“

„Suvremena civilizacija također ima kao svoj temelj ropški rad, ali onaj koji se uvelike razlikuje od njegovih prethodnika iz drevnih vremena. On je bez živaca i ne zna za umor. Nema stanke u njegovom poslu, i on izvršava u malom opsegu više nego rad nacija ljudskih robova. On nije samo znatno jači, nego je i znatno jeftiniji od njih. On radi beskonačno, i on radi sve; od najfinijeg do najgrubljeg jednako je primjenjiv. On proizvodi sve stvari u takvom izobilju da čovjek, oslobođen od većeg udjela svog ropskog truda, shvaća po prvi puta svoju titulu Gospodar Stvorenja. Proizvodi svih

velikih umjetnosti naše civilizacije, korištenje jeftinog i brzog prijevoza na kopnu i vodi, tiskanje, instrumenti rata i mira, stjecanje znanja svih vrsta, učinjeni su mogućnošću i posjedom svih radom poslušnog roba, kojeg mi zovemo parni stroj.“

„Doslovno je istina da je suvremena mašinerija rob sa sto puta većom produktivnom moći od drevnih ljudskih robova, i stoga mi sada imamo materijalni temelj za civilizaciju u kojoj bi cijela populacija mogla sačinjavati klasu slobodnjaka, to bi odgovaralo slobodnim građanima Atene—klasa koja nije slobodna, zaista, da troši svoje vrijeme na lijeno rasipanje, nego je oslobođena najtežih napora, i u stanju izdržavati se u udobnosti s ništa više priručnog rada nego je to sukladno dobrom zdravlju, mentalnoj kultivaciji i razumnoj zabavi. Samo je u Velikoj Britaniji procijenjeno da para obavlja posao 156,000,000 ljudi, što je najmanje pet puta toliko koliko je bilo u cijelom civiliziranom svijetu u drevnim vremenima, računajući robove i slobodnjake zajedno. U Sjedinjenim Državama para radi posao 230,000,000 ljudi, predstavljajući gotovo cijelu sadašnju populaciju na zemlji, i mi iskorištavamo slapove za električne motore u stopi koja izgleda da napušta čak tu agregaciju iz vida.

„Ali nažalost, iako mi imamo materijalni temelj za civilizaciju univerzalne raspršene udobnosti, slobodnog vremena i inteligencije, mi još nismo naučili kako to iskoristiti. Mi se poboljšavamo, ali i dalje imamo građane koji misle za sebe da su sretni ako mogu naći priliku da provedu sve svoje budne sate u iscrpnom radu—građane koji su po našoj političkoj teoriji jednaki bilo kojem drugom čovjeku u odlučivanju o politici vladavine, ali koji nemaju priliku za stjecanje ideja o bilo kojoj temi preko izgleda za svoj budući obrok.

„Fizička nam je znanost dala sredstva za građenje najveće, najsjajnije, najsretnije, i najtrajnije civilizacije o kojoj povijest ima bilo kakvu spoznaju. Preostaje na društvenoj znanosti da nas pouči kako koristiti te materijale. Svaki eksperiment u tom pravcu, bez obzira da li uspio ili ne, je od vrijednosti. U kemiji postoji tisuće

neplođnih eksperimenata za svako otkriće. Da su Kavea i Altruria propali, mi i dalje dugujemo zahvalu njihovim planovima za pomaganje označavanja potonulog grebena na putu napretka.“

Časopis u vezi prodavanja ugljena *The Black Diamond*, kaže:

„Mi trebamo samo nakratko pogledati na brzinu prijevoza i komunikacije koja se je tako razvila da bi smo cijenili činjenicu da je zaista osigurala položaj uz pomoć kojeg je teško shvatiti kako suvremeni poslovi sada mogu biti vođeni. Jedna stvar u vezi mehaničkog rudarstva, a što je stvar od smrtne važnosti, je da se na mehaniku može osloniti da pruži stabilan rad. Izgled štrajkova je stoga uvelike smanjen, i zamjetna je činjenica da gdje se god događa štrajk sada često nakon njega slijedi proširenje utjecaja stroja na novo područje. Povećana primjena mehaničkih metoda na svim stranama postupno postrojava odnose srodnih trgovina na temelju prilagodbe koja će i dalje težiti prema točki gdje štrajkovi mogu postati gotovo nemogućima.

„Električna struja je još u povojima, ali kad jednom krene čini se da će biti stalnom, i iskopine mračnih dijamanata uskoro će se morati suočiti sa strogom činjenicom da tamo gdje nisu bili izvađeni jeftinom radnom snagom Evrope imaju se suočiti sa još nepobjedivijim neprijateljem, i da za nekoliko godina, gdje su tisuće bile uključene u rudarstvo, stotine će raditi jednaku količinu posla uz pomoć električnih rudarskih strojeva.“

The Olyphant Gazette kaže:

„Prekrasni napredak znanosti, i bezbrojni uređaji ovog doba izuma, brzo izvlače radnu snagu iz mnogih industrija, i tisuće radnika koji nalaze plaćeno zaposlenje prije nekoliko godina su uzaludno tražili nešto za raditi. Tamo gdje su stotine ljudi bile uposlene u mlinu ili tvornici, sada je rezultat veća količina rada, uz pomoć mehaničkog pronalaska. Linotip je izbacio tisuće pisača u stanje mirovanja, i slično je i s drugim obrtima, strojevi brže obavljaju poslove, uz niže troškove, i uspješnije od ručnog rada.

„Izgledi su da će za nekoliko godina vađenje ugljena antracita biti uglavnom obavljano sa električnim pronalaskom, i da će čovjek i mazga biti samo dodatak električnom uređaju u slučaju potrebe.“

Jedan drugi pisac zapaža sljedeće kao činjenice:

„Jedan čovjek i dva dječaka mogu obaviti posao koji je prije samo nekoliko godina zahtijevao 1,100 strojeva za pređenje.

„Jedan čovjek sada obavlja posao od pedeset tkalaca u vrijeme svog djeda.

„Pamučni tiskarski strojevi zamijenili su tisuću i pet stotina radnika na svakog zadržanog.

„Jedan stroj s jednim čovjekom kao pomoćnikom proizvodi jednako potkova u jednom danu koliko bi 500 ljudi trebalo za isto vrijeme.

„Od 500 ljudi koji su prije bili zaposleni u drvanoj industriji, 499 je izgubilo posao kroz uvođenje moderne mehanizacije.

„Jedan stroj za proizvodnju čavala sada zauzima mjesto 1,100 ljudi.

„U proizvodnji papira 95 % ručnog rada bilo je zamjenjeno.

„Jedan čovjek sada može napraviti istu količinu lončarskog posuđa za isto vremena koliko je to moglo 1,000 prije nego su strojevi bili upotrebljavani.

„Korištenjem strojeva za utovar i istovar brodova jedan čovjek može napraviti posao od 2000 ljudi.

„Stručnjak urar može izvući od 250 do 300 satova svake godine uz pomoć mehanike, time je bilo zamijenjeno 85% prijašnjeg rada rukom.“

The Pittsburgh Post, zapažajući prije nekoliko godina izvanredan napredak proizvodnje sirovog željeza tijekom dva desetljeća kroz poboljšane peći, rekao je:

„Prije dvadeset godina, 1876, proizvodnja sirovog željeza u Sjedinjenim Državama bila je 2,093,236 tona. Godine 1895 proizvodnja sirovog željeza u Županiji Allegheny bila je 2,054,585 tona. Godine 1885 ukupna proizvodnja u zemlji je bila 4,144,000 tona sirovog željeza, dok smo 1895 bili vodeći u svijetu sa 9,446,000 tona.“

Kanađani zapažaju iste uvjete i iste učinke. *The Montreal Times* kaže:

„Sa najboljim strojevima sadašnjeg vremena jedan čovjek može

proizvesti pamučnu tkaninu za 250 ljudi. Jedan čovjek može proizvesti vune za 300 ljudi. Jedan čovjek može proizvesti čizme i cipele za 1,000 ljudi. Jedan čovjek može proizvesti kruha za 200 ljudi. Ipak, tisuće ih ne može dobiti pamuk, vunenu robu, čizme ili cipele ili kruh. Mora biti neki razlog za takvo stanje stvari. Mora postojati neki način da se iznađe rješenje za ovo sramno stanje anarhije u kojem se nalazimo. Onda, u čemu je rješenje?“

The Topeka State Journal je rekao:

"Prof. Hertzka, Austrijski ekonomista i državnik, otkrio je da da bi razne grane industrije opskrbile 22,000,000 Austrijanaca sa svim životnim potrepštinama, sa suvremenim metodama i strojevima, to mora oduzeti posao od 615,000 ljudi, koji rade uobičajen broj radnih sati. Da bi se sve opskrbilo sa luksuzom to bi uzelo još 315,000 više radnika. On nadalje izračunava da je sadašnja radna populacija Austrije, uključujući sve žene, i sve muškarce u dobi između 16 i 50, 5,000,000 u okruglim brojkama. Njegovi su ga proračuni vodili do toga da tvrdi da taj broj radnika, svi zaposleni i opskrbljeni sa suvremenim strojevima i metodama, mogu opskrbiti svu populaciju sa potrepštinama i luksuzom radeći trideset i sedam dana u godini, sa sadašnjim satima. Ako oni izaberu da rade 300 dana u godini, oni bi to trebali činiti tijekom jednog sata i dvadeset minuta na dan.

„Brojke Prof. Hertzke što se tiče Austrije, ako su ispravne, su primjenjive sa malim varijacijama na svaku drugu zemlju, ne izuzimajući Sjedinjene Države. Postoji parni kombajn koji radi u Kaliforniji koji žanje i veže devedeset jutara dnevno, uz pomoć trojice muškaraca. S prikvaćenim plugovima za oranje, parni aparat ovog stroja može orati osamdeset i osam jutara na dan. Pekara u Brooklynu zapošljava 350 ljudi i ispostavlja 70,000 kruhova na dan, ili po stopi od 200 kruhova za svakog zaposlenog čovjeka. U izradi cipela sa McKay strojem, jedan čovjek može rukovati sa 300 pari u isto vrijeme koliko bi mu trebalo da s rukama radi pet pari. U implementiranoj poljoprivrednoj tvornici 500 ljudi sada radi posao od 2,500 ljudi.

„Prije 1879 bilo je potrebno sedamnaest vještih ljudi da izrade 500 desetaka metli tjedno. Sada devet ljudi može izraditi 1,200 desetaka u isto vrijeme. Jedan čovjek može napraviti i dovršiti 2,500

2 kg konzervi na dan. New Yorška tvornica satova može izraditi više od 1,400 satova na dan, 511,000 godišnje, ili po stopi od dva ili tri sata u minuti. U krojačkom biznisu jedan čovjek sa električnom strujom može izrezati 500 komada odjeće na dan. U Karnegijevoj čeličani, uz pomoć električne energije, osam ljudi radi posao za 300. Jedna tvornica za šibice, koju vodi dječak, može izrezati 10,000,000 štapića na dan. Najnoviji tkalački stan može izvoditi radnju bez da mu se obraća pažnja tijekom cijelog sata večere, i sat i pol nakon što je tvornica zatvorena, tkajući tkaninu automatski.

„Ovdje je predstavljen problem ovog doba koji očekuje rješenje: kako povezati naše snage i potrebe na takav način da više neće biti gubitka energije i više neće biti potrebe. Kada bi se taj problem ispravno riješilo, jasno je da ne bi bilo umornih, preopterećenih ljudi; ne bi bilo siromaštva, gladi, oskudice, tlačenja. Bila su predložena bezbrojna rješenja, ali se do sada nijedno nije pokazalo primjenjivim bez da nekome nije bila nanešena nepravda, stvarna ili prividna. Čovjek koji će voditi narod u svjetlo u toj stvari biti će najveći heroj i najveći dobročinitelj svoje rase kojeg je svijet ikada poznao.“

Žensko Natjecanje Je imbenik

Još jedna točka za razmatranje je žensko natjecanje. Godine 1880 prema izvještaju popisa stanovništva Sjedinjenih Država, bilo je 2,477,157 žena koje su bile zaposlene na plaćenim poslovima u Sjedinjenim Državama. Godine 1890 izvještaj je pokazao broj od 3,914,711, porast od više od pedeset posto. Porast ženskog rada na liniji knjigovodstva, i kopiranja i stenografije pokazuje se posebno velikim. Popis stanovništva iz 1880 pokazao je 11,756 žena tako zaposlenih; Popis iz 1890 pokazao je 168,374. Sa sigurnošću se može reći da je ukupan broj žena sada (1912) zaposlenih u plaćenim poslovima viši od deset milijuna. I sada su i one također bile izgurane zbog strojeva. Na primjer, aparat za prženje kave ustanovljen u Pittsburghu ugradnjom dva novo izumljena stroja za pakiranje kojima upravljaju četiri žene prouzročio je otpuštanje pedeset i šest žena.

Natjecanje svakim danom postaje sve više intenzivnijim, i svaki vrijedan izum samo dodaje nove poteškoće. Muškarci i žene su oslobođeni zaista od mnogo napora, ali tko će održavati njih i njihove obitelji dok su bez posla?

Gledišta i Metode Radnika, Razumni i Nerazumni

Mi ne možemo a da ne priznamo kako svaki pokazatelj govori o još većem pritisku za posao, od strane još veće vojske nezaposlenih, i posljedično sve nižih plaća. Da bi se to izbjeglo bili su formirani Radnički Sindikati, koji su zasigurno pomogli ponešto zadržati dostojanstvo i plaću i ljudskost, i sačuvati mnoge od ubilačke moći monopola. Međutim oni su imali njihove loše isto tako kao i dobre učinke. Oni su vodili ljude do toga da se pouzdaju u sebe i njihove Sindikate za savjet i rješenje dileme, umjesto da gledaju na Boga i nastoje iz njegove Riječi naučiti koji je njegov put, kako bi mogli hoditi njime i ne se spotaknuti. Da su slijedili ovaj potonji smjer, Gospodin bi im kao svojoj djeci dao, „duh zdrave pameti,“ i vodio bi ih sa svojim savjetom. Ali rezultat nije bio takav; baš suprotno; pojačali su se nevjerovanje u Boga, nevjerovanje u čovjeka, opće nezadovoljstvo i nemirna, nadražujuća sebičnost. Sindikati su razvili osjećaj sebične neovisnosti i hvalisavosti, i učinili su radnike više proizvoljnima, i otuđili od njih suosjećanje srdačnih i dobronamjernih ljudi među poslodavcima, koji brzo dolaze do zaključka da je beskorisno pokušati pomirljivo se ophoditi sa Sindikatima, i da radnici moraju učiti kroz teška iskustva biti manje proizvoljni.

Teorija radništva je ispravna, kada tvrdi da bi blagoslovi i izumi svojstveni svanuću Milenijskog jutra trebali biti na korist

svemu čovječanstvu, a ne samo bogatstvu onih čija pohlepa, oštroumne prosudbe, dalekovidnost i položaji prednosti su si osigurali i svojoj djeci vlasništvo strojeva i zemlje, i ekstra bogatstvo koje oni svakodnevno zgrću. Oni osjećaju da ti sretnici ne bi trebali sebično uzeti sve što mogu uzeti, nego da bi trebali velikodušno podijeliti sve prednosti s njima; ne kao *dar*, nego kao *pravo*; ne pod *zakonom sebi nog nadmetanja*, nego pod božanskim *zakonom ljubavi prema bližnjemu*. Oni podržavaju svoje tvrdnje sa učenjima Gospodina Isusa, i često citiraju njegove propise.

No čini se da zaboravljaju da oni traže od bogatih da žive po pravilu ljubavi, za dobrobit onih manje sretnih, koji još uvijek žive po zakonu sebičnosti. Je li razumno tražiti od drugih ono što oni nisu spremni priznati drugima? I koliko god to bilo poželjno i pohvalno, je li to mudro za očekivati, ako je traženo? Zasigurano ne. Isti ti ljudi koji najglasnije zahtijevaju da bi oni više bogatiji trebali podijeliti s njima su posve nespemni podijeliti njihovu mjeru napretka s onima manje sretnima od sebe.

Još jedna posljedica vladavine sebičnosti u ljudskim poslovima je ta da je većina relativno rijetkih ljudi koji imaju dobro prosuđivanje zaokupljena sa velikim poslovnim poduzećima, korporacijama, itd., danas, dok su oni koji nude savjete Radničkim Sindikatima često ljudi skromnije ili slabije prosudbe. Nijedno nije dobro, umjereni savjet će vjerojatno biti prihvatljiv kada je ponuđen. Radnici su naučili biti sumnjičavi, i mnogi od njih sada pretpostavljaju da su oni koji nude osjetljive savjete špijuni i izaslanici koji su u dosluhu sa strankom poslodavaca. *Ve ina* je nerazumna, i podložni su jedino lukavima koji podilaze hirovima onih koji

su u još većem neznanju, kako bi bili njihovim udobno plaćenim vođama.

Bilo da je to zbog neznanja ili loše prosudbe, u cjelini gledano jedna polovica savjeta koji su bili prihvaćeni i po njima se postupalo se pokazala lošom, nemudrom i nepovoljnom za one za koje su bili osmišljeni da im koriste. Nema sumnje da je problem u velikom dijelu taj što su oslanjajući se na mišicu ljudske snage, predstavljene sa njihovim brojem i hrabrošću, oni zanemarili mudrost koja je odozgo, koja je „ponajprije čista, potom mirotvorna, blaga i lako poučljiva, puna milosrđa i dobrih plodova, nepristrana i nelicemjerna.“ Shodno tome oni nemaju „duh [stav] *razboritosti*“ da ih vodi. (2. Tim. 1:7)

Oni zamišljaju da mogu kroz Sindikate, bojkote, itd., držati cijenu rada u nekoliko struka duplom ili utrostručiti cijenu plaćenu za druge vrste posla. Oni ne uspijevaju zamijetiti da se pod novim mehaničkim uvjetima ne zahtijeva kao u prošlosti nekoliko godina da se nauči obrt; da uz opće obrazovanje i opće novinsko obrazovanje, tisuće mogu brzo naučiti raditi ono što je nekolicina radila ranije; i da će prezasićenost radništva, rušenje cijena u jednom obrtu ili industriji, dovesti još više ljudi do nadmetanja za lakše i više plaćene poslove u drugim smjerovima, i na koncu s takvim pritiskom brojeva što će biti neodoljivo. Ljudi neće ustuknuti i gladovati, i gledati kako njihove obitelji gladuju, a ne prihvatiti jedan ili dva dolara na dan, dok se sada plaća tri ili četiri dolara na dan.

Toliko dugo dok su okolnosti *povoljne*—radnička opskrba manja nego zahtjevi ili potražnja za proizvodima veća od opskrbe—Radnički Sindikati mogu i ostvaruju znatno dobro za svoje članove na način održavanja dobrih plaća, povoljnih sati rada i zdravih uvjeta pod kojima se radi. Međutim pogrešno je prosuđivati budućnost sa prošlošću po tom pitanju, i oslanjati

se na Sindikate da se oni suprotstave zakonima opskrbe i potražnje. Neka radnici skrenu pogled na svoju jedinu nadu, Gospodina, i neka se ne oslanjaju na mišicu tjelesnu.

Zakon Ponude i Potražnje Neumoljiv Za Sve

Sadašnji temelj poslovanja, s malima i velikima, bogatima i siromašnima, kao što smo vidjeli je, hladan, tlačilački, sebičan. Proizvedena roba je prodana za što veću cijenu koju proizvođači i trgovci mogu dobiti za nju: ona je kupljena od javnosti po najnižim cijenama koje se mogu osigurati. Pitanje o stvarnoj vrijednosti rijetko se kad uopće uzima u obzir, izuzev zbog sebične strane. Žito i poljoprivredni proizvodi su prodani za najvišu cijenu koju poljoprivrednik može dobiti, te su kupljeni od potrošača po najnižim cijenama po kojima se može nabaviti. Slično tome, rad i vještina, su prodani po visokim cijenama koje njihovi vlasnici mogu zapovjediti, i kupljeni su od poljoprivrednika, trgovaca i proizvođača, za najniže cijene koje su mogle osigurati njihove potrebe.

Djelovanje tog „Zakona o Ponudi i Potražnji“ su apsolutna: nitko ih ne može mijenjati; nitko ih ne može u potpunosti ignorirati i živjeti pod sadašnjim društvenim uređenjem. Pretpostavi, na primjer, da poljoprivrednik kaže, „Ja ću prkositi tom zakonu koji sada upravlja svijetom. Cijena žita je šezdeset centi po bušelu; ali bi trebala biti jedan dolar po bušelu da bi se ispravno platio moj rad kao i one koje ja zapošljam: Ja neću prodati moju pšenicu po jedan dolar po bušelu.“ Rezultat bi bio da bi njegova pšenica istrunula, njegova bi obitelj bila u potrebi za odjećom, njegovi bi najamnici bili lišeni njihove plaće zbog njegove ćudi, i čovjek od kojeg je on posudio novac postao bi nestrpljiv zbog njegovog neuspjeha da zadovolji svoje obaveze i prodao bi njegovu farmu, i pšenicu, i sve, za njegov dug.

Ili pretpostavimo stvar na drugačiji način. Pretpostavimo da poljoprivrednik treba reći, „Ja sada plaćam moje pomagače na farmi trideset dolara na mjesec; ali ja saznajem da su u obližnjem gradu mehaničari, koji rade teže, i kraće vremena, plaćeni od pedeset do sto dolara na mjesec: Ja sam odlučan da ću od sada napraviti radni dan od osam sati i šezdeset dolara na mjesec tokom cijele godine.“ Što bi bio rezultat takvog pokušaja opiranja zakonu ponude i potražnje? Vjerojatno bi se vrlo brzo našao u dugu. Istina je, ako bi svi poljoprivrednici u Sjedinjenim Državama platili iste plaće, i ako bi svi prodavali po povoljnim cijenama, to bi se moglo učiniti; ali bi po završetku sezone silosi bi bili puni žita, jer bi Evropa kupovala drugdje. I što onda? Pa, vijesti bi otišle telegrafom u Indiju, Rusiju, i Južnu Ameriku, i uzgajivači žita bi poslali svoju pšenicu ovdje, i razbili bi ono što bi se moglo nazvati Poljoprivredničkim Udruženjem, i opskrbiti siromašne sa jeftinim kruhom. Očigledno je da takav aranžman, ako bi bio sproveden, ne bi trajao duže od jedne godine.

I taj isti zakon sadašnjeg društvenog uređenja—Zakon Ponude i Potražnje—jednako kontrolira ljudski rad i vještinu, varirajući u skladu s okolnostima.

U ovoj su Velikoj Republici, uvjeti bili povoljni za veliku potražnju, visoke plaće i dobre profite, zbog zaštitne tarife protiv Evropske konkurencije, i tendencija je bila da novac Evrope dođe ovdje za ulaganja, zbog bolje dobiti; i strani su radnici i vještina također došli ovdje zbog bolje plaće nego bi je dobili doma. To su bila samo djelovanja istog Zakona Ponude i Potražnje. I milijuni novca za ulaganje u strojeve i željeznice, i da opskrbe ljude sa domovima i životnim potrepštinama, već su godinama učinili ovu zemlju svijeta naprednom. Međutim vrhunac tog napretka je prošlost, i mi

smo na silaznoj padini. I ništa to ne može spriječiti izuzev rata ili drugih katastrofa u drugim civiliziranim zemljama, što bi prebacilo poslovanje svijeta na neko vrijeme u nacije koje su u miru. Rat između Kine i Japana popustio je lagano pritisak, ne samo zbog oružja i municije kupljenih od zaraćenih strana, nego također i kroz odštetu koju je Kina platila Japanu što su Japanci pak potrošili na ratne brodove izgrađene u različitim zemljama, uglavnom u Velikoj Britaniji. Osim toga, shvaćanje da je Japan sada „pomorska sila“ vodilo je vlade Evrope i Sjedinjenih Država da poboljšaju svoju pomorsku opremu. Ništa ne bi moglo biti kratkovidnije od nedavnog masovnog okupljanja radnika održanog u New Yorku kao protest protiv daljnjih izdataka za pomorsku i obalnu obranu u Sjedinjenim Državama. Oni bi trebali shvaćati da takvi izdatci pomažu zadržati posao zaposlenih. Suprotstavljeni poput nas ratu, mi nismo ništa manje suprotstavljeni tome da imamo ljude koji gladuju zbog nedostatka zaposlenja; i što bi riskiralo još veću opasnost od rata. Neka se dugovi svijeta pretvore u obveznice. Obveznice će biti jednako dobre kao i srebro i zlato u velikom vremenu nevolje koja se približava. (Ezek. 7:19; Sef. 1:18)

Mnogi mogu vidjeti da je konkurencija opasnost: time je "Chinese Exclusion Bill" postao zakonom, ne samo zaustavljajući imigraciju milijuna Kineza, nego ujedno osiguravajući protjerivanje iz ove zemlje svih koji ne postaju državljanima. I kako bi se zaustavilo imigraciju iz Evrope donesen je zakon koji zabranjuje slijetanje iseljenika koji ne mogu čitati neki jezik, itd. Mnogi uviđaju da će pod zakonom ponude i potražnje radna snaga uskoro biti na zajedničkoj razini širom svijeta, i oni žele spriječiti što je više moguće, i što je duže moguće, degradaciju radne snage u Sjedinjenim Državama, bilo na Evropsku ili Azijsku razinu.

Drugi su u potrazi za zakonima rješenja—da glasaju da proizvođači moraju platiti velike plaće i prodavati svoje proizvode sa malom razlikom iznad cijene. Oni zaboravljaju da će Kapital, ako je napravljen beskorisnim ovdje, otići drugdje graditi, zaposliti i proizvoditi—gdje su uvjeti povoljni, gdje su plaće niže ili cijene više isplativije.

Međutim izgledi za neposrednu budućnost pod sadašnjim uvjetima izgledaju još mračnijima, kada uzmemo u obzir širi pogled na temu. Zakon Ponude i Potražnje upravlja Kapitalom isto tako kao i s Radnom snagom. Kapital je jednako budan kao i Radna snaga da traži profitabilan posao. On također drži oglase, i pozivan je čas ovamo čas onamo kroz cijeli svijet. Međutim Kapitalisti i Radna snaga slijede suprotne pravce i vođeni su suprotnim uvjetima. Vješta Radna snaga traži mjesta gdje su plaće veće; Kapitalisti traže područja gdje su plaće niže, da si tako mogu osigurati veći profit.

Strojevi su milostivo služili Kapitalistima, i dalje im vjerno služe; ali kako se Kapital povećava i strojevi se umnožavaju slijedi „prekomjerna proizvodnja“; to jest, proizvedeno je više nego se može prodati za dobit; i uslijeđuju konkurencija, niže cijene i manji profit. To prirodno vodi do spajanja za održavanje cijena i profita nazvanih Korporacije; ali dvojbeno je hoće li se oni moći dugo održavati izuzev u povezanosti sa patentiranim člancima, ili robom čija je opskrba vrlo ograničena ili potaknuta zakonodavstvom koje će prije ili kasnije biti ispravljeno.

Izgled za Stranu Industrijsku Konkurenciju Nepovoljan

No baš u tom trenutku otvara se novo polje za poduzetništvo i Kapital, ali ne i za Radnu snagu. Japan i Kina se bude prema Zapadnoj civilizaciji iz sna koji je trajao stoljećima—za cijenjenje pare, struje, strojeva i suvremenih izuma općenito.

Mi trebamo imati na umu da stanovništvo Japana otprilike odgovara onome Velike Britanije; i da je stanovništvo Kine veće pet puta od onoga Sjedinjenih Država. Imajmo također na umu, da ti milijuni nisu divljaci, nego da su to ljudi koji općenito mogu čitati i pisati na svom vlastitom jeziku; i da je njihova civilizacija, premda drugačija, daleko starija od Evropske—da su oni bili civilizirani, proizvođači posuđa od porculana i svilene robe kada je Velika Britanija bila nastanjena sa divljacima. Mi ne trebamo stoga biti iznenađeni, saznati da Kapital traži angažman u Kini, i posebno u Japanu—da tamo gradi željeznice, da tamo nosi strojeve, da tamo podiže velike proizvodne objekte—da bi tako mogli koristiti vještinu, snagu, štedljivost, strpljenje i podložnost tih milijuna koji su se bili navikli na trud i skromnost.

Kapital traži velike nagrade u zemlji gdje se rad može platiti od šest do petnaest centi na dan za svakog zaposlenika—prihvaćeno bez mrmljanja, i sa zahvalnošću. Znatan kapital je već otišao u Japan, i još ga više čeka koncesije u Kini. Tko ne može vidjeti da će unutar samo nekoliko godina cijeli proizvođački svijet biti doveden u konkurenciju sa tim milijunima ljudi koji su već vješti i sposobni za učiti? Ako se sadašnje plaće u Evropi pokažu nedovoljnima; i ako zbog prethodno darežljivih plaća u Sjedinjenim Državama i (u usporedbi sa Evropom i Azijom) esktravagantnim idejama i navikama njegovanima ovdje, mi smatramo sadašnje plaće „plaćama gladovanja“ (premda su one još uvijek duplo od onih u Evropi i osam puta veće od onih u Aziji), kakvo će biti žalosno stanje radne snage po cijelom civiliziranom svijetu nakon više od trideset godina iznalaženja i građenja strojeva koji štede rad; i nakon je što sva radna snaga svijeta bila dovedena u blisku konkurenciju s jeftinom

radnom snagom dalekog Istoka? To bi značilo ne samo petnaest centi na dan kao plaću, nego osim toga šest ljudi za svaki posao za tu plaću. Javna je štampa prije nekoliko godina zapazila uklanjanje tvornice pamuka iz Connecticuta u Japan, i od tada su i drugi proizvođači otišli onamo, kako bi si osigurali polje jeftine radne snage i posljedično većih zarada.

Njemački je car očigledno vidio da se taj „industrijski rat“ približava; on je to simbolički predstavio na proslavljenoj slici koju je nacrtao umjetnik pod njegovim vodstvom i predstavio Ruskom Caru. Slika predstavlja nacije Evrope sa ženskim likovima obučenima u oklope kako stoje u svjetlosti koja blista s križa u nebu iznad njih, i u pravcu anđeoskog lika koji predstavlja Mihaela koji gleda u oblak koji se podiže iz Kine i pluta prema njima, iz čijih su se odvratnih oblika i lica razvili bljeskajuće munje. Pod slikom su riječi: Nacije Evrope! Pridružite se obrani vaše Vjere i vaših Domova.“

Žuti ovjek sa Bijelim Novcem

Sljedeće je izvađeno iz članka u novinama *the Imperial Colonial Institute* (na Engleskom), od Gosp. Whiteheada, člana Zakonodavnog Vijeća, Hong Kong, Kina. On je rekao:

„Do sada su Kinezi napravili samo početak u izgradnji tvornica za predenje i tkanje. Na rijeci Yang Tsze i susjedstvu Šangaja, nekih pet mlinova već radi, a drugi su u toku izgradnje. Procijenjeno je da će oni sadržavati oko 200,000 vretena; a neki od njih su počeli raditi. Upotrijebljeni kapital je u potpunosti domaći, i sa obnovljenim mirom na tim područjima, postoji, iskreno, sposobno rukovanje, dok naš sadašnji monetarni sustav nastavlja, stvarno bez ograničenja širenje i razvoj industrija u Orijentalnim zemljama.“

Ovdje mi zapažamo po istim crtama Washington, D.C., dispatch još 1896 godine, koji je objavio izvještaj Vladi po Generalnom Konzulu Jernigan, koji je smješten u Šangaju, Kina, u smislu da pamučna industrija poprima veliku pažnju; da se od 1890 uvode i napreduju pamučni mlinovi; da je počelo postrojenje pamuk-sjeme-ulje; i da budući je u Kini prostor pogodan za uzgoj pamuka gotovo bezgraničan kao i ponuda veoma jeftine radne snage, „ne može biti sumnje da će Kina uskoro biti jedna od najvećih zemalja u svijetu po proizvodnji pamuka.“

Gosp. Whitehead raspravljajući o ratu između Kine i Japana 1894, objavljuje da u njemu počiva glavna nada uskrsnuća Kineske industrije. On nastavlja:

„Ishod sadašnjeg rata mogao bi pomoći osloboditi Kineski narod od zapreke mandarina. Poznato je za Kineske mineralne i druge izvore da su enormni, i pred samim vratima oni imaju milijune jutara zemljišta izvrsno prilagođenog za uzgoj pamuka, koji je, iako kratko sortiran, pogodan za miješanje sa drugim svojstvima. Na rijeci Šangaj u Prosincu, 1893, bilo je u jednom trenutku ne manje od pet oceanskih parobroda koji su uzimali teret u Kini naraslog pamuka za prijevoz u Japan, da bi tamo bio pretvoren kroz Japanske mlinove i Japanske ruke u pređu i tkaninu. Japanci sada uvoze za svoje mlinove pamuk izravno iz Amerike i od drugdje. Nakon tog zastrašujućeg buđenja, otvori li Kina, s njenih tri stotine milijuna intenzivno marljivih ljudi, njene ogromne kontinentalne pokrajine sa uvođenjem željeznica, njene unutrašnje vodne puteve parnom prometu i njena bezgranična sredstva razvoju, nemoguće je napraviti procjenu posljedica. To bi značilo otkriće praktički nove hemisfere, gusto naseljene sa industrijskim rasama, i obilovanje u poljoprivrednim, mineralnim i drugim sredstvima; ali daleko od toga da je otvaranje Kine, za što se možemo opravdano nadati da će biti jedan od rezultata sadašnjeg rata, bilo na korist Engleskim proizvođačima, osim ako se ne napravi neka promjena, i to uskoro, u

našem monetarnom standardu, Carstvo izlazećeg sunca, koje je bilo scena tolikih mnogih naših industrijskih pobjeda, biti će polje jedino našeg najvećeg poraza.“

Gledište Gosp. Whiteheada je čisto kapitalističko kada on govori o „porazu“—zaista „poraz“ će past još težim na Englesku radnu snagu. Nastavljajući, on baca pogled na Japan, kako slijedi:

„Susjedstvo Osake i Kiota sada je iznenađujući spektakl industrijske aktivnosti. U veoma kratkom vremenskom razdoblju ne manje od pedeset i devet mlinova za pređenje i tkanje je niknulo u postojanje tamo, uz pomoć više od dvadeset milijuna dolara, u cijelosti domaći kapital. Oni sada imaju 770,874 vretena, i u Svibnju su prošle nadležne vlasti procijenile godišnju proizvodnju tih mlinova na više od 500,000 bala pređe, u vrijednosti od otprilike četrdeset milijuna dolara, ili po današnjem tečaju četiri milijuna Britanskih funti. Ukratko, Japanske industrije, ne samo pređenja i tkanja, nego od svih klasa, povećale su skokove i granice. Oni su već doveli njihov uspjeh do točke s koje mogu u određenoj mjeri zanemariti Britansku industrijsku konkurenciju.“

Gosp. Whitehead nastavlja i pokazuje da su kapitalisti Evrope i Sjedinjenih Država, budući su unovčili srebro, gotovo udvostručili vrijednost zlata, i da to gotovo udvostručuje prednost Kine i Japana. On kaže:

„Dopustite mi da objasnim da će srebro i dalje zapošljavati istu količinu Orijentalne Radne snage kao i prije dvadeset ili trideset godina. Neadekvatnost našeg monetarnog standarda prema tome dopušta Istočnim zemljama da sada zapošljavaju najmanje stotinu posto više radne snage za danu količinu zlata nego su to mogli prije dvadeset i pet godina. Kako bi posve pojasnio ovu važnu izjavu dopustite mi da vam dam slijedeći primjer: Godine 1870 deset rupija bilo je jednako jednom engleskom zlatnom novcu pod zajedničkim standardom zlata i srebra, i platilo se dvadeset ljudi za jedan dan. Danas je dvadeset rupija jednako jednom engleskom zlatnom novcu, tako da za dvadeset rupija četrdeset ljudi može biti angažirano za

jedan dan, umjesto dvadeset ljudi kao 1870. Britanska se radna snaga ne može eventualno natjecati protiv takve nesposobnosti.

„U Orijentalnim zemljama srebro i dalje može platiti za istu količinu rada kao i prije. Ipak, kako je sada mjereno u zlatu, srebro je vrijedno manje od pola nego što je zlato prije iznosilo. Na primjer, izvjesna količina radne snage mogla je biti angažirana u Engleskoj prije dvadeset godina za, recimo, osam šilinga. Osam šilinga u Engleskoj sada neće platiti za ništa više rada nego prije, plaće su otprilike iste, i oni imaju i dalje po našem zakonu točno istu monetarnu vrijednost kao i prije, premda je njihova metalna vrijednost, zbog vrijednosti zlata, bila smanjena na manje od šest penija svaki. Dva dolara upravo slična starima, mogu zaposliti istu količinu radne snage kao prije, ali ne više, ipak po sadašnjoj cijeni zlata oni su jednaki samo četiri šilinga. Prema tome sada je moguće zaposliti jednako radne snage u Aziji za četiri šilinga našeg novca, ili jednako istome u srebru, kao što je bilo zaposleno prije dvadeset godina za osam šilinga, ili njihovom ekvivalentu u srebru. Budući je na taj način vrijednost radne snage na Orijentu bila smanjena nagore pedeset i pet posto u zlatnom novcu u usporedbi s onim što je bilo prethodno, biti će moguće proizvesti strojeve i robu toliko jeftinije od radne snage u zemljama zlatnog standarda. Prema tome, ako se naš monetarni zakon ne promjeni, *ili ako Britanska radna snaga nije pripremljena da prihvati veliko smanjenje plaća, Britanski e industrijski obrti morati neizostavno napustiti Britanske obale, jer e njihovi proizvodi biti zamijenjeni sa uspostavom industrija u zemljama srebrnog standarda.*“

Gosp. Whitehead je mogao iskreno dodati da će zemlje srebrnog standarda uskoro ne samo biti spremne da se pobrinu za svoje vlastite potrebe, nego također i za invaziju na zemlje zlatnog standarda. Na primjer, Japan može prodavati dobra u Engleskoj za cijene koje su za trećinu manje nego prevladavaju u Japanu; i mijenjajući zlatni novac u srebrni, oni mogu ponijeti kući u Japan velike zarade. Tako će se Američki i Evropski mehaničari biti prisiljeni natjecati sa Azijskom

jeftinom i strpljivom radnom snagom i vještinom, ali uz to neće biti u prednosti zbog razlike između zlatnih i srebrnih standarda financijske razmjene.

Komentirajući predavanje Gosp. Whiteheada, *The Daily Chronicle* (London) skreće pažnju na činjenicu da je Indija ve potisnula mnogo od Engleske trgovine u proizvodnji pamuka. Rekao je:

„Predavanje T. H. Whiteheada sinoć u The Colonial Institutu skrenulo je pažnju na neke začuđujuće brojke u povezanosti sa istočnjačkom trgovinom. Činjenica da tijekom posljednje četiri godine naš izvoz pokazuje pad od #54,000,000 nema nažalost ničega spornog oko toga. Povratak šezdeset i sedam društava za pređenje iz Lancashire za 1894 pokazuje *ukupni negativni saldo* od #411,000. U usporedbi s time povećanje izvoza Indijske pređe i komada robe u Japan je jednostavno bilo kolosalno, i pamučni mlinovi u Hiogu, u Japanu, za 1891, pokazali su prosječnu dobit od sedamnaest posto. Gosp. Thomas Sutherland je rekao da neće proći dugo i da će Orijentalna Kompanija i ona poluotočna možda graditi svoje brodove na Yangtzeu, i Gosp. Whitehead vjeruje da će *Orijentalne zemlje uskoro biti konkurencija na Evropskim tržištima*. Koliko se god mi razlikovali oko predloženih rješenja, izjave poput tih iz usta stručnjaka dozvoljavaju da se o toj stvari ozbiljno razmisli.“

Njemačke novine, *Tageblatt* (Berlin), pažljivo su razmotrile stvar oko odlučne pobjede Japana nad Kinom, i bili su iznenađeni s onim što su ustanovili. Proglasili su Count Itoa, Japanskog premijera, drugim Bismarckom; i Japance općenito prilično civilizirane. Zaključili su sa veoma značajnom napomenom što se tiče *industrijskog rata* kojeg mi razmatramo, govoreći:

"Count Ito pokazuje mnogo zanimanja za industrijski razvoj svoje domovine. On vjeruje da većina stranaca podcjenjuje šanse Japana u međunarodnoj borbi za industrijsku nadmoć. Japanske su žene, smatra on, jednake muškarcima na svakom polju rada, te udvostručuju kapacitet za rad nacije.“

Urednik časopisa *The Economiste Francais* (Pariz), komentirajući o Japanu i njegovim poslovima, kaže, značajno:

„Svijet je ušao u novu fazu. Evropljani moraju računati sa novim faktorima civilizacije. Sile se moraju prestati svađati između sebe, i moraju pokazati kombinirani front, i moraju imati na umu da će od sada, stotine milijuna na dalekom Istoku—trezvenih, radišnih i žurnih radnika—biti naši suparnici.“

Gosp. George Jamison, Britanski Generalni Konzul u Šangaju, Kina, pisao je na temu Orijentalne Konkurencije, pokazujući da demonetizacija i stoga deprecijacija srebra, ostavljajući zlatni standard novca u civiliziranim zemljama, još jedan predmet koji pritišće Radnu snagu i od čega Kapital profitira. On je rekao:

„Stalni rast vrijednosti zlata, u usporedbi s onim od srebra, promijenilo je sve. Britanska roba dobivena u toliko dragoj srebrnoj vrijednosti da je Orijent bio prisiljen napraviti ga za sebe, i pad vrijednosti bijelog metala mu je toliko pomogao u njegovom radu da on ne samo da može napraviti dovoljno za sebe nego je i u stanju izvoziti njima na korist. Porast vrijednosti zlata udvostručio je srebrnu vrijednost Britanske robe na Istoku i učinilo je njeno korištenje gotovo zabranjenom, dok je pad u vrijednosti srebra snizio više od pola zlatnu cijenu Orijentalne robe u zemljama gdje se koristi zlato, i zahtjev za njom je stalno u porastu. Uvjeti su toliko nejednaki da se čini nemogućim nastaviti borbu dugo. To je kao da sprečavamo prvaka dajući njegovom protivniku pola udaljenosti od utrke.

„Nemogućnost Evropskog natjecanja sa Orijentom na otvorenom polju dokazala se u Americi. Kinezi su tamo sa svojim niskim plaćama toliko monopolizirali radnu snagu da su morali biti isključeni iz zemlje ili bi Evropski radnici morali gladovati ili biti istjerani. Ali Evropskim se zemljama ne prijeti sa radnom snagom kao Amerikancima (oni znaju cijenu Evropskog rada, i mogu naučiti, razumjeti, koliko sam može dobiti), nego sa proizvodima tog rada učinjenog za Orijentalne plaće. Osim toga, bilo bi lakše odbiti zaposliti Orijentalca da radi tvoj posao dok je teško odbiti kupiti robu koju je on napravio, posebno kako joj se kvaliteta poboljšava i dobiva

ju se za jeftiniju cijenu. Iskušenje da ju se kupi postaje tim veće kako novac zarađen od strane Britanskog radnika dobiva manje. On je više sklon to učiniti, i odbija kupovati svoj vlastiti rad, ali dražu robu. Zaštitničke zemlje su bolje. One mogu nametnuti povećane carine na Orijentalnu robu, i tako zaustaviti da preplavi njihova tržišta. Ali Engleska sa svojom slobodnom trgovinom nema obrane, i težište tereta će pasti na njenog radnika. Zlo postaje sve veće. Svaki četvrt penija u povećanju cijene zlata u usporedbi sa onim srebra čini Englesku robu jedan posto dražom na Istoku, dok svaka četvrt penija u padu cijene srebra čini Orijentalnu robu jedan posto jeftinijom u zemljama gdje se koristi zlato. Te nove industrije vrlo brzo rastu u Japanu, i ono što je bilo učinjeno tamo može i biti će učinjeno u Kini, Indiji i drugim mjestima. Kad jednom bude bio učvršćen, Orijent će se održati unatoč svem protivljenju, i ukoliko ne bude bilo pronađeno neko brzo rješenje da se promjeni valutni sistem svijeta, njihovi će se proizvodi raširiti po cijelom svijetu na propast Britanske industrije i neizmjernu katastrofu tisuća i tisuća radnika.“

Gosp. Lafcadio Hearn, koji je nekoliko godina bio učitelj u Japanu, u članku u *The Atlantic Monthly* (Listopad, 1895) je istaknuo kao jedan od razloga zašto je Japanska konkurencija toliko oštra, tako da siromašni mogu živjeti i kretati se i imati svoje biće, udobno, u skladu s njihovim idejama udobnosti, gotovo bez troškova. On objašnjava da se Japanski grad sastoji od kuća od blata, bambusa i papira, napravljenih u pet dana, i namijenjenih da traju, uz beskrajne popravke, jedino toliko dugo dok njihovi vlasnici ne požele promijeniti svoje prebivalište. U Japanu, u biti, ne postoje velike građevine izuzev nekoliko kolosalnih tvrđava koje su podigli plemići dok je feudalizam prevladavao. Moderne tvornice u Japanu, bez obzira koliko opsežan njihov posao ili koliko prekrasni i skupi njihovi proizvodi, su samo produžene barake, i sami hramovi moraju biti, po pradavnim običajima, izrezani na male komade svakih dvadeset godina, i podijeljeni među hodočascima. Japanski se

radnik nikada ne iskorjenjuje, niti se želi iskorijeniti. Ako ima bilo kakav razlog da napusti svoju pokrajinu on to čini odjednom, demontirajući svoju kuću, papirnatu i kolibu od blata koja je toliko pitoreskna i čista, pakirajući svoje stvari na svoje rame, govoreći svojoj ženi i obitelji da ga slijedi, teškom mukom koračajući polaganim korakom i zapaljenim srcem prema svom udaljenom odredištu, možda nekih 804 km, gdje on stiže nakon izdataka od otprilike 5 s (1,22 USD), odmah gradi kuću koja košta nekoliko šilinga više, i odmah je ugledan i odgovoran građanin. Gosp. Hearn kaže:

„Cijeli je Japan na taj način stalno u pokretu, i promjena je genij Japanske civilizacije. U velikoj industrijskoj konkurenciji svijeta, fluidnost je tajna Japanske snage. Radnik pomiče svoje prebivalište bez žaljenja na mjesto gdje je potrebniji. Tvornica može biti premještena u roku od tjedan dana, stručnjak za upola manje. Nema prtljage za prijevoz, nema gotovo ništa za graditi, nema troška osim u policajcima koji ometaju putovanje.

„Obični Japanski čovjek—vješt radnik koji je u stanju isključiti bilo kojeg Zapadnog obrtnika ponudom niže cijene u istoj liniji industrije—ostaje sretno neovisan i od postolara i krojača. Noge su mu dobrog izgleda, njegovo je tijelo zdravo a srce mu je slobodno. Ako želi putovati tisuće kilometara, on se može spremati za svoje putovanje u pet minuta. Njegova cijela odjeća ne mora koštati ni sedamdeset i pet centi; i sva njegova prtljaga može se staviti u rupčić. Za deset dolara on može putovati godinu dana bez posla, ili može putovati samo zahvaljujući svojoj sposobnosti za rad, ili može putovati kao hodočasnik. Ti možeš odgovoriti da bilo koji divljak može učiniti istu stvar. Da, ali bilo koji civilizirani čovjek ne može; i Japanac je bio visoko civilizirani čovjek najmanje tisuću godina. Od tud njegova sadašnja sposobnost da prijete Zapadnim proizvođačima.“

Komentirajući gore navedeno *The London Spectator* kaže:

„To je veoma značajan skeč, i mi priznajemo iskreno, kao što smo uvijek priznali, da je Japanska konkurencija vrlo upečatljiva

stvar, koja može jednog dana duboko utjecati na sve uvjete Evropske industrijske civilizacije.

Karakter konkurencije kojeg se može očekivati iz tog dijela vidjet će se iz sljedećeg, iz *The Literary Digest* na temu

„Stanje Radne Snage u Japanu“

„Japan je napravio zapanjujući napredak u razvoju svoje industrije. To je u velikoj mjeri zbog inteligencije i marljivosti njegovih radnika, koji će često raditi četrnaest sati na dan bez prigovora. Nažalost, njihova je uslužnost zloupotrijebljena u velikoj mjeri od strane njihovih poslodavaca, čiji je jedini cilj čini se kako pobijediti stranu konkurenciju. To je posebno slučaj u proizvodnji pamuka, koja zapošljava veliki broj ruku. Članak u časopisu *The Echo*, Berlin, opisuje način na koji Japanske tvornice rade kako slijedi:

„Obično vrijeme za početak rada je 6 ujutro, ali radnici su spremni doći u bilo koje vrijeme, i ne prigovarati ako im je zapovjeđeno da se pojave u 4 ujutro. Plaće su iznenađujuće niske; čak i u najvećim industrijskim središtima tkalje i prelje u prosjeku zarade po petnaest centi dnevno; žene dobivaju samo šest centi. Prve je tvornice najprije bila izgradila vlada, a kasnije ih je predala dioničkim društvima. Najnaprednija industrija je proizvodnja pamučne robe. Jedna jedina ustanova, ona u Kanegafuchiu, zapošljava 2,100 muškaraca i 3,700 žena. Oni su podijeljeni na dnevne i noćne smjene i prekidaju svoj dvanaest-satni rad samo jednom na četrdeset minuta, za uzeti obrok. Blizu ustanove su prenoćišta, gdje radnici također mogu nabaviti obrok po cijeni od ne više od jednog i pol centa. Predionice u Osaki su slične. Svi ti objekti posjeduju odlične Engleske strojeve, radi se noć i dan, i ostvarene su velike dividende. Mnoge od tvornica otvaraju podružnički rad, ili povećavaju svoja izvorna postrojenja, jer proizvodnja još nije ravna potrošnji.

„Da su proizvođači naučili brzo zaposliti žene kao jeftine konkurente muškim radnicima dokazano je statistikom, koja pokazuje da trideset i pet predionica daje posao za 16, 879 žena i samo 5, 730 muškaraca. Poslodavci su formirali snažne sindikate i često zloupotrebjavaju popustljivost vlasti, koje ne žele paralizirati industriju. Male djevojčice od osam i devet godina su prisiljene raditi od devet do dvanaest sati. Zakon zahtijeva da ta djeca trebaju biti u školi, i učitelji prigovaraju; ali službenici zatvaraju svoje oči pred tim zloupotrebama. Velika poslušnost i poniznost radnika dovelo je do još jedne prakse, koja ih stavlja u potpunosti pod vlast poslodavaca. Nijedan mlin neće zaposliti radnika iz drugog postrojenja osim ako on ne pribavi pisano dopuštenje od svog zadnjeg poslodavca. To je pravilo provađano toliko striktno da je novi radnik toliko temeljito pregledan, i ako on dokaže da već zna nešto o obrtu, ali nema dopuštenje, on je odmah otpušten.“

The British Trade Journal također je izdao izvještaj o industriji Osake, iz pisma dopisnika časopisa *The Adelaide (Australia) Observer*. Taj dopisnik, pišući izravno iz Osake, toliko je impresioniran sa različitošću i vitalnošću industrija u gradu da ga on naziva „Manchester dalekog Istoka“:

„Neku ideju o veličini prerađivačke industrije Osake dobijemo kada saznamo da tamo ima na desetke tvornica sa kapitalom od više od 50,000 jena i ispod, više od trideset od kojih je kapital svake više od 100,000 jena, četiri sa više od 1,000,000 jena, i jedna sa 2,000,000 jena. Oni uključuju svilu, vunu, pamuk, konoplju, jutu, pređenje i tkanje, tepisi, šibice, papir, koža, staklo, cigle, cement, pribor za jelo, namještaj, kišobrani, čaj, šećer, željezo, bakar, mesing, sol, sapun, četke, češljevi, otmjena keramika, itd. To je u stvari, velika košnica aktivnosti i poduzetništva, u kojoj su se imitatorski geniji i neumorna istrajnost Japanaca postavili na jednak, i ako je moguće iznad, radnika i obrtnika nacija starih civilizacija Zapada.

„Postoji deset pamučnih mlinova koji rade u Osaki, kombinirani kapital kojih je oko \$9,000,000 u zlatu, sve opremljene sa najnovijim strojevima, i potpuno osvijetljeni sa električnom strujom. Oni su svi pod Japanskom upravom, i, rečeno je, svi plaćaju lijepe dividende—neke osamnaest posto od uloženog kapitala. Od \$19,000,000 vrijednog pamuka uvezenog u Japan u jednoj godini mlinovi uzeli su i doradili oko sedamdeset i devet posto.“

Srebrni „jen“ sada je vrijedan oko 50 centi u zlatu.

Zapazite također slijedeći brzoglav u javnom tisku:

"SAN FRANCISCO, CAL., 6 Lipnja—Hon. Robert P. Porter, urednik časopisa *The Cleveland World* i bivši nadzornik Američkog Popisa iz 1890, vratio se iz Japana na parobrodu Peru, jučer. Posjet Gosp. Portera carstvu Mikada bio je u svrhu istrage industrijskih uvjeta te zemlje s obzirom na učinak Japanske konkurencije na Američki napredak. Nakon temeljite istrage stvarnog stanja u Japanu, on izražava uvjerenje da je to jedan od najznačajnijih problema koje će Sjedinjene Države biti dužne riješiti. Opasnost *je blizu* a što je jasno pokazano sa ogromnim porastom Japanske proizvodnje unutar prošlih pet godina, i njihovih predivnih izvora u smislu jeftine i vješte radne snage. Samo je Japanski izvor tekstila porastao sa \$511,000 na \$23,000,000 u posljednjih deset godina; i njihov je sveukupan izvoz povećan sa \$78,000,000 na \$300,000,000 u istom razdoblju, rekao je Gosp. Porter. Prošle godine oni su kupili \$2,500,000 u vrijednosti našeg sirovog pamuka, ali mi smo kupili od Japana raznu robu u iznosu od \$54,000,000.

„Za ilustraciju brzog porasta kojeg je on spomenuo, od kojeg je Japan proizveo vrijednost od \$60,000 prije deset godina, uglavnom za domaću potrošnju, dok je prošle godine ukupan izlaz bio vrijednost od \$4,700,000, od čega je gotovo sve otišlo u Indiju. Prije deset godina izvoz za oblaganje i prostirke bio je u vrijednosti \$885; prošle godine te su stavke iznosile vrijednost od \$7,000,000. Oni su to u stanju učiniti sa kombinacijom modernih strojeva i najposlušnijom radnom snagom na svijetu. Oni nemaju tvorničke zakone, i mogu zaposliti

djecu bilo koje dobi. Djeca, sa sedam, osam i devet godina starosti rade cijeli dan za jedan do dva Američka centa na dan.

„S obzirom na sve veću potražnju za našim pamukom i rastom njihovog izvoza industrijskih proizvoda nama, Japanski je sindikat bio formiran dok sam ja bio tamo, s kapitalom od \$5,000,000 za izgradnju i rad tri nove linije parobroda između Japana i ove zemlje, Američke luke koje su označene jesu Portland, Oregon Philadelphia i New York.”

Reporter je vidio i intervjuirao Gosp. S. Asama, iz Tokija, Japan, predstavnika gore navedenog sindikata parobroda, koji je stigao na istom parobrodu sa Gosp. Porterom, da napravi ugovore za gradnju spomenutih parobroda. On je objasnio da je Japanska vlada nedavno ponudila veliku subvenciju za plovila od preko 6,000 tona tereta, između Sjedinjenih Država i Japana, i da je njihov sindikat bio formiran da iskoristi isto, i da budu gradili još veća plovila—oko 9,000 tona kapaciteta. Sindikat je predložio učiniti vrlo težak posao, i u tom će pravcu veoma smanjiti putničke i teretne cijene. Razmišlja se o \$9 kao putničkoj cijeni između Japana i naše Pacifičke obale.

Kongres Sjedinjenih Država Istražuje Japansku Konkurenciju

Sljedeće, što je bilo uzeto iz izvještaja Kongresnog Odbora Sjedinjenih Država, trebalo bi se smatrati pouzdanim van svake sumnje, i u potpunosti potvrđuje gore navedeno.

"WASHINGTON, 9 Lipnja, '96—Predsjedavajući Dingley, iz odbora Doma za načine i sredstva, danas je podnio izvještaj o prijatnji Američkim proizvođačima od prijeteće invazije jeftinih proizvoda Orijentalne radne snage i učinku razlike razmjene između zemalja zlatnog i srebrnog standarda na proizvodnju Sjedinjenih Država i poljoprivredne interese, ta su pitanja bila istražena od odbora.

„Izvještaj kaže da je iznenadnom buđenju Japana slijedilo jednako brzo pozapadnjačenje njihove metode industrije; da, iako Japanci nemaju inventivnu sposobnost Amerikanaca, njihove sposobnosti oponašanja su predivne. Radnici iz Sjedinjenih Država bi njihov životni standard smatrali praktički izglednijim, i njihove sate rada u prosjeku 12 sati dnevno. Takvi vješti radnici kao što su kovači, stolari, zidari, slagari, krojači i štukatari primaju u Japanskim gradovima samo od 26 do 33 centa, i tvornički djelatnici 5 do 20 centi na dan u našem novcu, i gotovo dvostruko onih iznosa u Japanskom srebrnom novcu, dok domaće ruke primaju \$1.44 mjesečno.

„Izvještaj nastavlja: Evropljani i Amerikanci prepoznaju profitabilno polje za ulaganja i tvornice. Šezdeset i jedan pamučni mlin kontroliran navodno od strane Japanskih kompanija, ali koji su promicani od strane Evropljana, i nekoliko malih svilenih tvornica su u pogonu, s nečim više od pola milijuna vretena. Japan proizvodi većinu od pamučne robe zahtijevane za opskrbu tjesnih potreba njegovog vlastitog naroda, i počinje izvoziti jeftine svilene tkanine i maramice.

„Nedavno je bila uspostavljena tvornica satova sa Američkim strojevima od strane Amerikanaca, iako su dionice držane u ime Japanaca, jer strancima neće biti dopušteno da vrše proizvodnju u svoje vlastito ime sve do 1899. Postignuti napredak pokazuje da će poduzeće pokazati uspjeh.

„Vjerojatno je da će brzo uvođenje strojeva u Japan, unutar nekoliko godina, napraviti fine pamuke, svilu i ostale proizvode u kojima je cijena rada ovdje važan element proizvodnje, dovesti do mnogo ozbiljnije konkurencije na našim tržištima nego su to bili proizvodi Velike Britanije, Francuske i Njemačke.

„Prema Gosp. Dingleyju, konkurencija će se razlikovati, ne u vrsti, nego u mjeri od Evropske konkurencije. Odbor ne poznaje rješenje, izvan apsolutne zabrane stavljene na snagu protiv osuđenih radničkih dobara, osim nametanja carine na konkurencijska dobra jednake razlici troškova i distribucije. Napravljen je argument za takvu politiku; bilo je rečeno da to treba ostvariti duplu namjeru, sakupljanje prihoda za podršku vladi i stavljanje konkurencije na

našem tržištu na temelju naših viših plaća. Rečeno je da to nije u korist proizvođača u ovoj zemlji, jer proizvođači samo trebaju otići u Englesku i Japan da se stave na isti temelj kao što su stavljeni ovdje pod carine konkurentnog uvoza jednake razlikama u plaći ovdje i tamo, nego da se svim ljudima osiguraju koristi koje dolaze od kuće, a ne strane proizvodnje.

Japanska vlada ne pruža nikakvu zaštitu od stranih patenata. Najvrjedniji strojevi za uštedu rada u civiliziranom svijetu kupljeni su i jeftino umnoženi od jeftinih majstora koji su, premda ne „originalni,“ ali poput Kineskih, predivni imitatori. Tako će njihovi strojevi koštati manje od polovice što bi koštali drugdje; i tako će Japan uskoro biti spreman prodavati svijetu Kršćanstva bilo svoje vlastite patentirane strojeve ili svoje prerađene proizvode.

Pod naslovom „Japanska Konkurencija,“ *the San Francisco Chronicle* je pisao:

„Još jedna sitnica koja pokazuje u kojem pravcu Japanska konkurencija puše je prijenos velike fabrike slame rogoza iz Milforda, Ct., u Kobe, jedan od industrijskih središta u Japanu. Oni koji s prezirom odbacuju predmet Japanske konkurencije i vedro govore o nadmoći Zapadne inteligencije, u potpunosti previdaju činjenicu da je pokretnost kapitala takva da ga se lako može prenijeti u zemlje gdje se može imati jeftinu radnu snagu, tako da je sve što je neophodno za nadmoćne umove Amerike i Evrope da izmisle strojeve, a vlasnici kapitala mogu ih kupiti i premjestiti u zemlje gdje mogu raditi vrlo jeftino.“

Časni Robert P. Porter, na kojega smo gore ukazali, napisao je članak za *The North American Review* prije nekog vremena u kojemu on ističe da, bez obzira na Carinu Sjedinjenih Država protiv stranih proizvoda, Japanci brzo prave prepade na proizvodnju Sjedinjenih Država. Oni to mogu činiti zbog (1) njihove jeftine i strpljive radne snage, i (2) zbog *sto posto prednosti njihovog srebrnog standarda nad zlatnim standardom*

civiliziranih zemalja, koji daleko nadmašuje bilo kakvu carinsku zaštitu koja bi se smatrala izvedivom.

Slijede neki izvadci iz spomenutog članka:

„Japanci su slikovito rečeno, bacili svoje šešire na Američko tržište, te izazvali našu radnu snagu i kapital sa proizvodima koji, zbog izvrsnosti i jeftinoće, čini se da za sada kontroliraju konkurenciju, čak i najnovijih aparata za uštedu rada koji su pri ruci.“

Nakon što daje statističku tablicu različitih Japanskih proizvoda uvezenih u Sjedinjene Države, on kaže:

„U posljednjih nekoliko mjeseci ja sam posjetio oblasti u Japanu i provjerio industrije o kojima je izvješteno u gornjoj tablici. Povećanje izvoza tekstila, koji se je povećao za četrdeset puta u deset godina, je zbog činjenice da je Japan nacija tkalaca.“

Japanci, čini se, šalju velike količine jeftine svile i sve vrste jeftine robe Amerikancima, ali ono što su oni učinili ništa je u usporedbi s onim što će napraviti:

„Japanci prave svaku pripremu, stvaranjem cehova i udruga, da poboljšaju kvalitetu i povećaju ujednačenost njihovih dobara.“

Usput rečeno Gosp. Porter je nagovijestio da su pamučni mlinovi Lancashirea, Engleska, koji su bez zaštite, osuđeni na propast. U Japanu, on kaže:

„Pamučno pređenje je 1889 dalo zaposlenje jedino 5,394 ženi i 2,539 muškaraca. Godine 1895 više od 30,000 žena i 10,000 muškaraca je bilo zaposleno u mlinovima koji su po opremi i izlaznim proizvodima jednaki onima bilo koje zemlje. Buduća situacija pamučne industrije, barem kad se radi o opskrbi Azijskog tržišta, je vezana za Kinu i Japan. Engleska je osuđena na propast barem kad se radi o toj trgovini, i ništa ju ne može spasiti—čak niti bimetalizam, kao što neki zamišljaju. Pamučni mlinovi se uzdižu brzo, i u Osaki i u Šangaju, i samo će stvarno iskustvo za nekoliko godina pokazati koje je od tih mjesta bolje. Moja vlastita prosudba, nakon pomnog ispitivanja svake stavke po pitanju troškova proizvodnje, je da će to biti Japan.“

„Ako Japan preuzme proizvodnju vune i vunene robe kao što se je dogodilo s pamukom, njegovi bi tkalci mogli iznenaditi Ameriku i Evropu i zapanjiti one koji tvrde da nema ništa u Japanskoj konkurenciji. Stalna opskrba sa jeftinom vunom iz Australije čini to mogućim, dok su primjerci Japanske vune i vunene tkanine i odjeće koje sam je ispitao dok sam bio tamo ukazuju da su u toj grani tekstila Japanci jednako domaći kao i kod svile i pamuka. Oni također rade dobar posao sa finim lanom, premda su do sada proizvedene količine male.

„Iznenadni priliv Japanskih kišobrana, nešto oko 2,000,000 se izvozi godišnje, prouzročilo je tjeskobnu brigu među proizvođačima kišobrana u Sjedinjenim Državama.“

Sami Japanci se ne ustručavaju hvaliti oko svog približavanja pobjedi u „industrijskom ratu.“ Gosp. Porter je rekao:

„Kada sam bio u Japanu imao sam užitak susresti, među državicima i dužnosnicima, Gosp. Kaneka potpredsjednika ministarstva Poljoprivrede i Trgovine. Utvrdio sam da je on čovjek s inteligencijom i dalekovidnošću, te dugogodišnjim iskustvom u ekonomskim i statističkim stvarima. Obrazovan na jednom od velikih Evropskih sveučilišta on je u toku sa svime što se odnosi na Japan i njegovu industrijsku i komercijalnu budućnost.“

Gosp. Kaneko je kasnije održao govor u Trgovinskoj Komori, u kojem je rekao:

„Pamučni strojevi za pređenje u Mančesteru [Engleska] su poznati tako da je bilo rečeno da dok su Anglo-Saksonci prošli kroz tri generacije prije nego su postali pametni i sposobnih ruku za pređenje pamuka, Japanci su stekli potrebnu vještinu u toj industriji za samo deset godina, i sada su napredovali do stupnja kada nadmašuju ljude iz Mančestera u vještini.“

Slijedi službena vijest iz San Francisca, koju citiramo:

"M. Oshima, tehnički direktor planirane izrade čelika u Japanu, i četiri Japanska inženjera, stigli su na Parobrodu, Rio de Janeiro iz

Yokohame. Oni su na putu da ispitaju velike čeličane Amerike i Evrope, i zaduženi su kupiti postrojenje koje košta \$2,000,000. Oni kažu da će kupiti samo tamo gdje mogu kupiti najbolje i najjeftinije. Postrojenje će imati kapacitet od 100,000 tona. Biti će izgrađeno na poljima uglja u Južnom Japanu, i proizvodit će se i Martin i Bessemer čelik.

„Gosp.Ošima je rekao: „Mi želimo staviti našu naciju tamo gdje ona s pravom pripada, na čelo, kao proizvodna nacija. Mi ćemo trebati ogromnu količinu čelika i ne ovisiti ni o jednoj drugoj državi za to.“

Marširajući usko iza Japana dolazi Indija, sa svojim stanovništvom od 250,000,000, i brzo rastućom industrijom; i kao sljedeća dolazi nova Kineska Republika, sa svojih 400,000,000, probuđenih nedavnom pobunom za priznanjem Zapadne civilizacije, što je pomoglo Japanu sa samo 40,000,000 da ju osvoji. Kineski pokojni premijer, Li Hung Chang, prije nekoliko godina je obišao svijet, ugovarajući za Američke i Evropske instruktore za svoj narod, i slobodno je izrazio svoju namjeru da započne reforme na svakom području. Taj se je čovjek toliko dojmio Američkog Generala Granta na svojoj turneji po svijetu, i za kojega je objavio, po svojoj prosudbi, da je jedan od najsposobnijih državnika u svijetu.

Značaj ovog okupljanja krajeva zemlje je da će Britanski, Američki, Njemački i Francuski proizvođači za vrlo kratko imati kao konkurente ljude koji su sve donedavno bili izvrsni kupci; konkurente čije će ih superiornije ustanove ne samo odvesti na strana tržišta, nego i najezditi domaće tržište; konkurente koji će tako uzeti rad iz ruku njihovih radnika, i lišiti ih raskoši, i čak uzeti kruh iz njihovih ustiju zbog konkurentne plaće. Nikakvo čudo, s obzirom na to, da je Njemački Car naslikao nacije Evrope kao zaprepastene od

aveti koja ustaje na Orijentu i prijeti uništenjem civilizacije.

Međutim to se ne može provjeriti. To je dio neizbježnog, jer djeluje pod zakonom Ponude i Potražnje koji kaže, kupi najbolje što se može dobiti za najmanju moguću cijenu—radna snaga isto tako kao i roba. Jedina stvar koja može i koja će prekinuti i zaustaviti pritisak koji je sada počeo, i koji mora postajati sve ozbiljnijim onoliko dugo koliko traje zakon sebičnosti, je rješenje koje je Bog omogućio—Božje Kraljevstvo sa svojim novim zakonom i potpunom reorganizacijom društva na temelju ljubavi i jednakosti.

Ako bi ljudi Evrope i Amerike imali cijeli svijet za kupce, ne samo za fabrike nego također i za strojeve, a ipak došli u situaciju u kojoj je opskrba veća od zahtijeva, i u kojoj milijuni njihovih stanovnika traže posao uzalud, čak i za niske plaće, kakav je njihov izgled za blisku budućnost kada će se više nego udvostručiti sadašnji broj konkurenata? *Prirodni* će prirast također dodati dilemi. Niti bi taj izgled bio tako nepovoljan, tako beznadno mračan, da nije do činjenice da su tih gotovo sedamsto milijuna novih konkurenata najposlušniji, strpljivi i ekonomični ljudi koje se može naći u svijetu. Ako Kapital može kontrolirati Evropske i Američke radnike, mnogo se više može kontrolirati ove koji nikada nisu znali ni za što do poslušnosti svojim gospodarima.

Pogled na Radnu Snagu u Engleskoj

Gosp. Justin McCarthy, dobro poznati Engleski pisac, u članku u *Cosmopolisu*, jednom je izjavio:

„Zla siromaštva i nedostatka zaposlenja trebala bi zadati daleko više straha srcu Engleske od bilo kakve uzbune o stranoj invaziji. Međutim Englesko državništvo nikada nije bilo uzelo ozbiljno tu pogrešku, ili se čak dugo mučilo oko toga. Čak i jedan spor koji je

bio nastao između poslodavaca i radnika—štrajk s jedne strane i isključivanje iz rada s druge—je bio dozvoljen da ide svojim tokom bez ikakvog stvarnog pokušaja zakonskog rješenja. Razlog je taj što je dopušteno bilo kakvoj temi da zaokupi našu pozornost umjesto te o stanju našeg vlastitog naroda.“

Keir Hardie (Član Parlamenta i Radnički Vođa) prema jednom izvještaju o intervjuu kojeg je dao prije nekoliko godina stajalo je:

„Obrtnički sindikalizam je u lošem stanju u Engleskoj. Ja se ponekada bojim da je praktički mrtav. Mi radnici shvaćamo da kapitalisti mogu koristiti svoj novac u organizaciji, i koristeći ga udarati nas. Proizvođači su naučili način kako da udaraju ljude i ljudi su bespomoćni. Obrtnički sindikati nisu održali važan štrajk u Londonu već dugo vremena. Mnogi od nekada velikih sindikata su bespomoćni. To je posebno istina za lučke radnike. Sjećate li se velikog štrajka u pristaništu? Pa, to je ubilo sindikat koji ga je napravio, i nije pomoglo ljudima uopće. Situacija obrtničkih sindikata u Londonu je uznemirujuća.

„Neovisna Radnička Partija je socijalistička. Mi bi smo trebali biti zadovoljni s ničim doli Socijalizmom, komunalnim Socijalizmom, nacionalnim Socijalizmom, industrijskim Socijalizmom. Mi znamo što mi želimo, i mi to svi želimo. Mi se ne želimo boriti za to, ali ako to ne budemo mogli dobiti ni na koji drugi način mi ćemo se boriti, i kad se budemo borili mi ćemo se boriti s odlučnošću. Javno priznati cilj Neovisne Radničke Partije je dovesti do industrijske zajednice, utemeljene na socijalizaciji zemlje i industrijskog kapitala. Mi vjerujemo da bi prirodne političke podjele morale biti po ekonomskoj liniji.

„Od nepravdi sadašnjeg sistema, rekao bi da je najveći pojedinačni pritisak na Britanskog radnika neredovitost i nesigurnost zaposlenja. Vi trebate biti svjesni da je ovo pitanje za mene specijalnost, i da ja znam da govorim o činjenicama kada kažem da na Britanskim otocima postoji više od 1,000,000 radno sposobnih odraslih radnika, koji niti su pijanice, skitnice niti manje od prosječne inteligencije, ali koji su i dalje izvan radnog odnosa bez

svoje krivnje, i u krajnjoj nemogućnosti da dobiju posao. Plaće se čine da su veće nego su bile prije pola stoljeća, ali Kada se uzme u obzir gubitak vremena kroz nedostatak zaposlenja utvrđeno je da je stanje radnika zaista retrogradno. Male, stalne plaće prouzrokuju veću udobnost nego veći iznosi zarađeni neredovito. Ako bi pravo na zarađivanje plaće za život bilo osigurano svakom radniku, većina spornih pitanja koja nas uznemiruju bila bi riješena prirodnim procesom. Situacija je zasigurno melankolična. Tijekom nedavnog strašno hladnog vremena bila su otvorena mjesta za rad kao pomoć u kojim su ljudi imali četverosatni rad metenja ulica, za 6 penija na sat. Tisuće su se bile okupile ispred vrata dvorišta oko 4 ujutro da bi bili na čelu linije. Oni su tamo stajali, dršćući i tresući se na hladnoći, napola izgladnjeli i ispunjeni očajem, sve do 8h, kada su dvorišta bila otvorena. Navala koja je uslijedila bila je malo manje od pobune. Ljudi su doslovno bili izgaženi na smrt u tom strašnom otimanju za priliku da zarade 2 šilinga (48 centi.) Mjesto je bilo uništeno. Gladni ljudi u čvrstoj masi, pogurani od tisuća u pozadini, razbili su zidove u svojoj tjeskobi da nađu zaposlenje. Ti ljudi nisu bili skitnice.

„Prosječna plaća nekvalificirane radne snage u Londonu, čak i kada je u skladu sa standardom obrtničkog sindikata, je samo 6 penija na sat. U provincijama je i manje. Pažljivo je proučavanje pokazalo da će ništa manje od 3 gvineja tjedno omogućiti prosječnoj obitelji (dvoje odraslih i troje djece) da uživaju običan komfor, da ne spominjemo raskoš. Samo nekolicina radnika u Engleskoj primaju tu svotu ili nešto slično. Sretan je onaj kvalificirani radnik koji dobiva 2 gvineje tjedno tijekom cijele godine, i sretan je onaj radnik koji uspije zaraditi 24 šilinga (\$5.84) u toku svakih sedam dana, jedna trećina čega mora ići na iznajmljivanje. Stoga i kod najbolje plaćenih klasa radnika obitelji se moraju držati na granici siromaštva. Vrlo kratko razdoblje bez posla uvijek je dovoljno da ih povuče ispod nje. Iz tog razloga naš veliki broj siromaha.

„U Londonu sada ima više od 4,300,000 osoba. Šezdeset tisuća obitelji (300,000 osoba) imaju u prosjeku tjedni prihod po obitelji manje od 18 šilinga tjedno, i žive u stanju kronične oskudice. Jedan od svakih osam od ukupne populacije Londona umire u ubožnici ili

u ubožničkoj ambulanti. Jedan od svakih šesnaest od populacije Londona je u sadašnjem trenutku priznati siromah. Svakog dana 43,000 djece pohađa škole obložene daskama, nakon što su otišli bez doručka. Trideset tisuća osoba nemaju drugog doma osim smještaja za 4 penija ili usputnu ubožnicu.“

Gore navedene statistike pokazuju da će nekoliko godina biti dovoljan doplatak za razvoj te konkurencije. Tako Svemogući dovodi mase iz svijeta nacija, postupno, do shvaćanja da će prije ili kasnije interesi jednoga morati biti interesi drugoga—da će svatko morati biti čuvar svog brata hoće li sačuvati svoju vlastitu dobrobit.

Niti je mudro ili pravedno osuditi Kapitaliste zato što rade istu stvar koju Radništvo radi i uvijek je radilo—tražeći svoju vlastitu korist. Zaista, mi možemo svi vidjeti da su neki od siromašnih jednako sebični u srcu kao i neki od bogatih; mi si čak možemo zamisliti da ako bi *nekima* koji su sada siromašni bili dati položaji bogatih, oni bi bili još zahtjevniji i manje velikodušni od svojih sadašnjih gospodara. Nemojmo, stoga, mrziti i osuđivati bogate, nego umjesto toga mrzimo i osuđujemo sebičnost općenito i posebno koja je odgovorna za sadašnje uvjete i zla. I, skroz prezirući sebičnost, neka bi svatko bio odlučan da će Gospodnjom milošću usmrtiti (ubiti) svoje vlastite naslijeđene sebičnosti, svakodneвно, i sve više i više njegovati suprotno svojstvo ljubavi, i tako biti suobličen liku Božjeg dragog Sina, našeg Otkupitelja i Gospodina.

Proro anske Rije i asnog Josepha Chamberlaina Britanskim Radnicima

Zapazite gledišta Josepha Chamberlaina, jednom Kolonijalnog Tajnika Velike Britanije, i jednog od najpametnijih

državnika našeg vremena. Primajući izaslanstvo nezaposlenih postolara koji su došli da zastupaju općinske radionice, on im je jasno pokazao da to što su oni tražili im neće zaista pomoći, osim privremeno; da bi takvi dućani samo preobilno snabdjeli potražnju i izbacili druge, koji sada rade prilično dobro, iz posla, te da bi pravi smjer bilo njegovati obrt s vanjskim svijetom, i tako naći kupce za više obuće, a što bi brzo dovelo do potražnje za njihovim uslugama. On je rekao:

„Ono što trebate učiniti nije promijeniti prodavaonicu u kojoj su čizme napravljene, nego povećati potražnju za čizmama. Ako možete dobiti novu potražnju za čizmama, ne samo da će oni koji sada rade nego i oni bez posla moći naći posao. To bi trebao biti naš veliki cilj. Uz ovu posebnu točku ispred mene, morate imati na umu da je, općenito govoreći, veliki lijek *za ovaj problem nedostatka zaposlenja prona i nova tržišta*. Stranom konkurencijom mi smo bili istisnuti sa starih tržišta (sa neutralnih tržišta koja je nekada snabdijevala Velika Britanija). U isto vrijeme, strane Vlade apsolutno isključuju našu robu s njihovih tržišta, i *ako mi ne možemo poveći tržišta koja su pod našom kontrolom*, ili naći nova, *to pitanje nedostatka zaposlenja, koje je veoma ozbiljno, postat će ogromnih razmjera, i ja vidim smrtne razloge za zabrinutost s obzirom na komplikacije koje bi eventualno mogle uslijediti*. Ja stavljam stvar pred vas u općenitim terminima; ali vas molim, kada čujete kritike na račun ponašanja te vlade ili one, ovog Zapovjednika ili onog Zapovjednika, *o širenju Britanskog Carstva*, molim vas da imate na umu da ovo nije Jingo pitanje, što ste ponekada potaknuti vjerovati—*to nije pitanje nerazumne agresije*, nego je to doista pitanje nastaviti raditi ono što je Engleski narod uvijek činio—proširiti svoja tržišta i odnose sa pustim mjestima zemlje; i ako se to ne učini, i to konstantno, mi ćemo se ne u tako dalekom vremenu suočiti sa mnogom ozbiljnijim posljedicama.“

Nacionalna Agresija u Povezanosti sa Industrijskim Interesima

Ovdje mi imamo tajnu Britanske agresije i širenja carstva. To nije potaknuto samo sa željom da se drugim nacijama da mudrije vladare i bolje vlade, niti samo zbog ljubavi prema površini u ralima i moći: to je učinjeno kao dio trgovinskog rata, „industrijskog rata.“ Narodi su pokoreni, ne da ih se opljačka kao u stara vremena, nego da im se služi—da se osigura njihovo tržište. U tom je ratovanju Velika Britanija bila najuspješnija; i, kao posljedica toga, njeno je bogatstvo ogromno, i uloženo je daleko i blizu. Prva zemlja koja ima preobilno snabdjevanje, ona je prvo tražila strana tržišta, i dugo su vremena to bile tvornice pamuka i željeza u svijetu izvan Evrope. Mehaničko buđenje koje je uslijedilo u Sjedinjenim Državama nakon građanskog rata 1865 učinilo je tu zemlju na neko vrijeme središtem svjetske pozornosti i poslovanja. Mehaničko buđenje rašireno po svim civiliziranim nacijama skrenulo je njihovu pažnju na pronalaženje vanjske potražnje. To je inozemna *konkurencija* na koju Gosp. Chamberlain ukazuje. Svi državnici vide što on ističe; naime, da tržišta svijeta brzo postaju zasićena, te da strojevi i civilizacija brzo pospješuju vrijeme kada više *ne e biti vanjskih tržišta*. I kao što je on mudro objavio, „*koliko god da su smrtna zla koja sada imamo, mi emo se u ne tako dalekom vremenu morati suoiti sa još ve im ozbiljnim posljedicama.*“

Gosp. Chamberlain, je kao Kolonijalni Tajnik Britanskog Carstva godine 1896 imao u Londonu delegate iz Britanskih kolonija koji su došli tisućama kilometara daleko da se posavjetuju s njim i jedni s drugima što se tiče najboljeg načina suočavanja sa industrijskom konkurencijom. Otkako je Velika Britanija utvrdila da njezine radionice proizvode više robe nego njeno stanovništvo može potrošiti, i da ona mora tražiti svoje tržište u inozemstvu, ona je bila zagovornik Slobodne Trgovine, i, naravno, držala je svoje kolonije u blizini njene

politike slobodne trgovine koliko je to bilo praktično bez prisile. Ta je konferencija bila s obzirom na pripremu u kojoj Velika Britanija i njene mnoge kolonije mogu podignuti zaštitni carinski zid oko sebe kako bi u značajnoj mjeri isključili konkurenciju Sjedinjenih Država, Njemačke, Francuske i Japana.

Osvajanja Francuske, Italije i Velike Britanije u Africi značila su istu stvar; da osjećaju da je trgovinsko ratovanje teško, i vidjevši kako raste i budu nužno imali neka tržišta pod svojom kontrolom. Sljedeća novinska depeša je dokaz toga:

„WASHINGTON, 9 Lipanj, 1896—Uzimajući kao polaznu točku službenu najavu aneksije od strane Francuske Timbuctooa, glavnog grada u zemlji Djallon, oblasti veće od države Pensilvanije i utoliko plodne, Konzul Sjedinjenih Država Strickland, kod Goree-Dakara, napravio je veoma zanimljiv izvještaj State Departmentu o opasnostima koje prijete trgovini Sjedinjenih Država u Africi, zbog brzog proširenja kolonijalnih posjeda Evropskih nacija. On pokazuje kako su Francuzi, nametanjem carine od 7posto u odnosu na stranu robu, monopolizirali tržišta Francuskih kolonija, i na taj način slomili unosnu i rastuću trgovinu koju su Sjedinjene Države uživale u tom dijelu svijeta. On kaže da je sada počeo proces utvrđivanja vjerojatno cijelog Afričkog kontinenta protiv nas sa zaštitnom carinom; jer, ako jedna država to sada može učiniti učinkovito, ostale će s vremenom to morati napraviti da izjednače stvari među njima.“

Uistinu srca ljudi klonu od straha i od iščekivanja onoga što dolazi na zemlju [društvo]; i oni se pripremaju, što je bolje moguće, za ono za što vide da dolazi.

Ali neka nitko ne pretpostavlja niti na trenutak da je gore spomenuto „širenje Britanskog carstva“ i drugih carstava na zemlji, i opći trgovinski rat, otvoreno i podržavano *isključivo u svrhu* opskrbljivanja Britanskih, Talijanskih i Francuskih

radnika s radnim odnosom. Ne uopće! Radnik je samo usputan. To je uglavnom zbog toga da se omogući Britanskim kapitalistima pronaći nova polja s kojih mogu prikupiti dobit, i „zgrtati blago za posljednje dane.“ (Jakov 5:3)

Društveni i Industrijski Rat u Njemačkoj

Herr Liebknecht, čelnik Socijaldemokratske stranke u Njemačkom Reichstagu, koji je posjetio Veliku Britaniju u Srpnju 1896, podnio je intervju za stupce *The London Daily Chronicle*, iz kojega izdvajamo sljedeće:

„Naša Socijaldemokratska stranka je naj jača pojedinačna stranka u Njemačkom Parlamentu. Na posljednjim izborima mi smo izvukli 1,880,000 glasova. Mi očekujemo raspad pitanja oko izdataka velike flote, koju Reichstag neće sankcionirati. Na tim izborima mi se veselimo izvlačenju drugog milijuna glasova.“

„Šovinizam nije veoma jak u Njemačkoj?“

„Šovinizam ne postoji u Njemačkoj. Od svih ljudi u Evropi, Nijemci su najbolesniji od militarizma. Mi Socijalisti smo na čelu pokreta protiv njega.“

„Da li vi smatrate da se taj pokret protiv militarizma širi po cijeloj Evropi?“

„Ja sam siguran u to. U Parlamentima Francuske, Njemačke, Belgije, Italije i Danske Socijalistički se poslanici (a imamo ih mnogo u svakome) se bore do smrti protiv toga. Na Međunarodnom Kongresu koji će se održati ove godine u Londonu, svi prisutni Socijalistički poslanici će održati sastanak u svrhu pripreme za zajedničko djelovanje. Što se tiče Njemačke, ona je bila totalno uništena svojim vojnim sistemom. Mi smo nova zemlja. Naša je industrija još mlada i Engleska nam je konkurencija“—

„Onda i vi plaćete zbog inostrane konkurencije?“

„Naravno, samo što je to nama nešto veoma stvarno. Mi nemamo, kao što ću vam pokazati, slobodu Tiska i nemamo

slobodu javnog sastajanja. Vi, naprotiv imate, i jedno i drugo i tako ja objašnjavam činjenicu da je sadašnji ekonomski sistem duboko i čvrsto ukorijenjen u Engleskoj više nego igdje drugdje; i, iznad svega, mi se moramo boriti sa naukom o božanskom pravu kraljeva, i vi ste Englezi prije dvije stotine godina utvrdili da božansko pravo kraljeva i politička sloboda za narod ne mogu postojati zajedno."

„Onda vi ste još otprije u potrazi za promjenama?“

„Ja da. Sadašnji sistem u Njemačkoj prouzrokuje takvo nezadovoljstvo da oni moraju otići.“

„Možete li mi sada nešto reći o ekonomskom položaju Njemačke? Vi imate agrarno pitanje tamo kao što mi imamo ovdje.“

„Mi u Njemačkoj imamo pet milijuna seljaka zemljoposjednika, i oni svi idu u propast što brže mogu. Sve i jedan od njih—i ja koristim riječi promišljeno—i svaki od njih je založen hipotekom do i preko pune vrijednosti svog udjela. Naše seljaštvo živi od kruha napravljenog od smjese raži i zobi. U stvari, hrana svake vrste jeftinija je u Engleskoj nego u Njemačkoj.“

„A vaši proizvođači?“

„Kao proizvođačka zemlja *mi smo tek na po etku*. Naš sadašnji industrijski sistem datira tek od 1850, ali njegovi rezultati već postaju daleko veći nego u vašoj zemlji. Mi se brzo dijelimo na dvije klase—proleter, i kapitalisti i zemljoposjednici. S dobivenim ekonomskim uvjetima naša je srednja klasa bila doslovno izbrisana. Oni su odvučeni u radničku klasu, i za to više nego za išta drugo ja pripisujem uspjeh naše stranke.

„Vi morate imati na umu da mi nemamo dvije oštro definirane stranke, kao što vi imate u Engleskoj. Mi Socijaldemokrati radimo s bilo kojom strankom, ako možemo izvući bilo što za sebe. Mi imamo samo tri velike stranke: druge se može zanemariti. Tu je naša stranka, Konzervativci i Katolički centar. Naši su Konzervativci veoma drugačiji od vaših. Oni se žele vratiti na feudalizam najgore vrste. Ekonomski uvjeti cijepaju stranku Centra, i dio će preći k nama a ostatak ide ka Konzervativcima. I tada ćemo vidjeti što će se dogoditi.“

"Herr Liebknecht dao je povijest Socijalističkog pokreta. Brzina rasta Socijaldemokracije u Njemačkoj bila je prouzrokovana novostima industrijskog komercijalizma u toj zemlji, i sa žestokom konkurencijom s kojom se je Njemačka imala suočiti kako bi održala korak sa Engleskom i Francuskom u borbi za komercijalnu nadmoć."

Primijetiti će se da su pitanja prepoznata od tog sposobnog čovjeka kao ona koja pritišću ljude i *koja prouzrokuju tjeskobu i podjelu* naroda na dvije klase—siromašne i bogate—tako jasno iznesena kao ona koja su bila (1) Agrarna ili zemljišna pitanja, koja posebno utječu na poljoprivrednike; (2) Gospodarska pitanja, ili pitanja novca, uključujući odnos između Kapitalista i Radne snage; (3) Industrijska pitanja, ili pitanja pronalaženja isplativog posla za mehaniku—povezano sa stranom i domaćom konkurencijom, ponudom i potražnjom, itd. To su ista pitanja koja zbunjuju svaku civiliziranu naciju, i pripremaju za nadolazeću svijetom raširenu nevolju—revoluciju, anarhiju—u pripremi za Milenijsko Kraljevstvo.

Herr Liebknecht bio je delegat na Kongresu Obrtničkog Sindikata (London, Srpanj, 1896). Na tom je kongresu izašla sljedeća rezolucija:

„Da ovaj međunarodni sastanak radnika (priznajući da je mir između nacija svijeta potreban temelj međunarodnog bratstva i ljudskog napretka, i vjerujući da ljudi na zemlji ne žele ratove, ali koji su prouzročeni pohlepom i sebičnošću vladajućih i privilegiranih klasa s jednom svrhom da steknu kontrolu svjetskog tržišta u svom vlastitom interesu i protiv svih stvarnih interesa radnika), ovime izjavljuje da između radnika različitih nacionalnosti apsolutno ne postoji nikakva svađa, i da je njihov jedan zajednički neprijatelj kapitalistička i klasa zemljoposjednika, i da je jedini način sprečavanja ratova i osiguravanja mira ukidanje kapitalističkog i zemljoposjedničkog društvenog sistema u kojemu ratovi imaju svoj korijen, i da time obvezuje sebe da će raditi za jedini način na koji taj

sistem može biti svrgnut—socijalizacija sredstava za proizvodnju, distribuciju i razmjenu; nadalje izjavljuje da dok to ne bude ostvareno svaki spor između nacija treba biti riješen arbitražom umjesto brutalnošću oružane sile; nadalje, ovaj sastanak priznaje da je uspostava Međunarodnog Osmosatnog Radnog Dana za sve radnike najizravniji korak prema njihovoj konačnoj emancipaciji, i stavlja na Vlade svih zemalja nužnost imanja radnog dana od osam sati pravnim aktom; i, nadalje, s obzirom da radnička klasa može jedino ostvariti svoju ekonomsku i društvenu emancipaciju preuzimanjem političke mašinerije koja je danas u rukama kapitalističke klase; i, uzimajući u obzir da u svim zemljama ogromni brojevi radnika i i svih zaposlenih žena ne posjeduju pravo glasa i ne mogu sudjelovati u političkom djelovanju, ovaj radnički sastanak proglašava i obvezuje se da će koristiti svako nastojanje da stekne opće pravo glasa.“

Ljudski Rod Napadnut iz Još Jednog Kuta Divovi u tim Danima

Daljnji rezultat konkurencije bilo je organiziranje ogromnih korporacija za trgovinu i proizvodnju. To su važni elementi u pripremi za dolazeću „vatru.“ Male trgovine i veće trgovačke kuće bili su istisnuti pred tim divovskim korporacijama, zato što oni ne mogu niti kupiti niti prodati tako na tako isplativ način kao ta ogromna trgovačka poduzeća. Ta velika trgovačka poduzeća, pak, budući da su u stanju učiniti više posla nego je za njih, formiraju kombinacije, nazvane Korporacijama. One, izvorno organizirane da spriječe konkurenciju da ne uništi sve osim najvećih njihove vrste, utvrđeno je da rade vrlo zadovoljavajuće za one čiji kapital i menadžment oni predstavljaju; i plan se širi—Velika Republika vodi svijet u tom pravcu. Zapazite sljedeću listu izdanu u *The New York World*, 2. Rujna, 1896, pod naslovom—„Rast Korporacija.“

**„Lista 139 Kombinacija koje Reguliraju Proizvodnju,
Odre uju Cijene, Monopoliziraju Trgovinu i Plja kaju
Ljude Prkose i Zakonu.“**

Naziv	Kapital
Dressed Beef & Provision Korp.	\$100,000,000
Sugar Korp, New York	75,000,000
Lead Korp.	30,000,000
Rubber Korp., New Jersey	50,000,000
Gossamer Rubber Korp.	12,000,000
Anthracite Coal Combine, Pennsylvania	*85,000,000
Axe Korp.	15,000,000
Barbed Wire Korp., Chicago	*10,000,000
Biscuit & Cracker Korp.	12,000,000
Bolt & Nut Korp.	*10,000,000
Boiler Korp., Pittsburgh, Pa.	*15,000,000
Borax Korp., Pennsylvania	*2,000,000
Broom Korp., Chicago	*2,500,000
Brush Korp., Ohio	*2,000,000
Button Korp.	*3,000,000
Carbon Candle Korp., Cleveland	*3,000,000
Cartridge Korp.	*10,000,000
Casket & Burial Goods Korp.	*1,000,000
Castor Oil Korp., St. Louis	500,000
Celluloid Korp.	8,000,000
Cigarette Korp., New York	25,000,000
Condensed Milk Korp., Illinois	15,000,000
Copper Ingot Korp.	*20,000,000
Sheet Copper Korp.	*40,000,000
Cordage Korp., New Jersey	35,000,000
Crockery Korp.	*15,000,000
Cotton Duck Korp.	10,000,000
Cotton-Seed Oil Korp.	20,000,000
Cotton Thread Kombinat, New Jersey	7,000,000
Electric Supply Korp.	*10,000,000
Flint Glass Korp., Pennsylvania	8,000,000
Fruit Jar Korp.	*1,000,000
Galvanized Iron Steel Korp., Pennsylvania	*2,000,000
Glove Korp, New York	*2,000,000

*Procijenjeno

Naslov	Kapital
Harvester Korp.	*\$1,500,000
Hinge Korp.	1,000,000
Indurated Fibre Korp.	500,000
Leather Board Korp.	*500,000
Lime Korp.	*3,000,000
Linseed Oil Korp.	18,000,000
Lithograph Korp., New Jersey	11,500,000
Locomotive Tire Korp.	*2,000,000
Marble Kombinat	*20,000,000
Match Korp., Chicago	8,000,000
Morocco Leather Korp.	*2,000,000
Oatmeal Korp., Ohio	*3,500,000
Oilcloth Korp.	*3,500,000
Paper Bag Korp.	2,500,000
Pitch Korp.	*10,000,000
Plate Glass Korp., Pittsburgh, Pa.	*8,000,000
Pocket Cutlery Korp.	*2,000,000
Powder Korp.	1,500,000
Preservers' Korp., West Virginia	*8,000,000
Pulp Korp.	*5,000,000
Rice Korp., Chicago	2,500,000
Safe Korp.	2,500,000
Salt Korp.	*1,000,000
Sandstone Korp., New York	*1,000,000
Sanitary Ware Korp., Trenton, N.J.	3,000,000
Sandpaper Korp.	*250,000
Sash, Door & Blind Korp.	*1,500,000
Saw Korp., Pennsylvania	5,000,000
School Book Korp., New York	*2,000,000
School Furniture Korp., Chicago	15,000,000
Sewer Pipe Korp.	2,000,000
Skewer Korp.	60,000
Smelters' Korp., Chicago	25,000,000
Smith Korp., Michigan	*500,000
Soap Korp.	*500,000
Soda-Water Apparatus Korp., Trenton, N.J.	3,750,000
Spool, Bobbin & Shuttle Korp.	2,500,000
Sponge Korp.	*500,000

---

*Procjenjeno

Naslov	Kapital
Starch Korp., Kentucky	\$10,000,000
Merchants' Steel Korp.	25,000,000
Steel Rail Korp.	*60,000,000
Stove Board Korp., Grand Rapids, Mich.	200,000
Straw Board Korp., Cleveland, Ohio	*8,000,000
Structural Steel Korp.	*5,000,000
Teazle Korp.	*200,000
Sheet Steel Korp.	*2,000,000
Tombstone Korp.	100,000
Trunk Korp.	2,500,000
Tube Korp., New Jersey	11,500,000
Type Korp.	6,000,000
Umbrella Korp.	*8,000,000
Vapor Stove Korp.	*1,000,000
Wall Paper Korp., New York	20,000,000
Watch Korp.	30,000,000
Wheel Korp.	*1,000,000
Whip Korp.	*500,000
Window Glass Korp.	*20,000,000
Wire Korp.	*10,000,000
Wood Screw Korp.	*10,000,000
Wool Hat Korp., New Jersey	*1,500,000
Wrapping Paper Korp.	*1,000,000
Yellow Pine Korp.	*2,000,000
Patent Leather Korp.	5,000,000
Dye & Chemical Kombinat	*2,000,000
Lumber Korp.	*2,000,000
Rock Salt Kombinacija	5,000,000
Naval Stores Kombinat	*1,000,000
Green Glass Korp.	*4,000,000
Locomotive Korp.	*5,000,000
Envelope Kombinat	5,000,000
Ribbon Korp.	*18,000,000
Iron & Coal Korp.	10,000,000
Cotton Press Korp.	*6,000,000
Tack Korp.	*3,000,000
Clothes-Wringer Korp.	*2,000,000
Snow Shovel Korp.	*200,000

---

*Procjenjeno

Naziv	Kapital
The Iron League (Korporacija)	*\$60,000,000
Paper Box Korp.	*5,000,000
Bituminous Coal Korp.	*15,000,000
Alcohol Korp.	*5,000,000
Confectioners' Korp.	*2,000,000
Gas Korp.	*7,000,000
Acid Korp.	*2,000,000
Manilla Tissue Korp.	*2,000,000
Carnegie Korp.	25,000,000
Illinois Steel Korp.	*50,000,000
Brass Korp.	10,000,000
Hop Kombinats	*500,000
Flour Korp., New York.	7,500,000
American Corn Harvesters' Korp.	*50,000,000
Pork Kombinats, Missouri	*20,000,000
Colorado Coal Kombinats	20,000,000
Bleachery Kombinats	*10,000,000
Paint Kombinats, New York	*2,000,000
Buckwheat Korp., New Jersey	5,000,000
Fur Kombinats, New Jersey	10,000,000
Tissue Paper Korp.	*10,000,000
Cash Register Korp.	*10,000,000
Western Flour Korp.	10,000,000
Steel & Iron Kombinats	4,000,000
Electrical Kombinats Br. 2	1,800,000
Rubber Korp. Br. 2	7,000,000
Tobacco Kombinatsija.	<u>2,500,000</u>
Ukupan kapital....	\$1,507,060,000

Isti broj istog časopisa napominje moć i sklonost jedne od tih korporacija u sljedećem uvodniku, pod naslovom, „What the Coal Advance means:"

„Dodatak od \$1.50 na cijenu svake tone ugljena antracita znači da će jedanaest članova Korporacije za Ugljen staviti u džep ne manje od pedeset i možda više od šezdeset milijuna dolara. Na temelju prošle jesenske konkurencije i rezultirajućih vrlo povoljnih cijena, taj novac s pravom pripada onima koji koriste ugljen.

*Procjenjeno

„Ogroman dodatak cijeni ugljena znači da mnogi proizvođači koji će započeti opet ove jeseni ne mogu to učiniti zato što ne mogu dodati tako veliku stavku cijeni njihovog proizvoda i dalje biti konkurencija onima koji dobivaju ugljen po prirodnim cijenama. To znači da će mnogi proizvođači smanjiti plaće kako bi napravili nadoknadu za to povećanje cijene proizvodnje. To znači da će svaki domaćin sa umjerenim sredstvima biti u stisci s obzirom na neke skromne raskoši ili udobnost. On mora kupiti ugljen, i kako službenici koje je on izabrao neće provesti zakon, on mora platiti cijene korporacije. To znači da će na koncu siromašni morati kupiti manje ugljena. Stare su cijene bile dovoljno teške. Nove su cijene još više ograničavajuće. I tako se siromašni mora smrzavati dolazeće zime.

„S jedne je strane mnogo raskoši za nekolicinu. S druge je strane neudobnost, i u tisućama slučajeva stvarni jad, za mnoge. Između dvojega je prekršeni i obeščašćeni zakon.“

Uzmite jedan drugi primjer moći korporacija. U Proljeće 1895 bila je osnovana Cotton Tie Korporacija. (Pamučna spojnica je običan brend željeza korišten za baliranje pamuka.) Cijena je u to vrijeme bila sedamdeset centi stotinu. Iduće je godine korporacija odlučila da će napraviti malo više profita, i povećala je cijenu na \$1.40 po stotinu—toliko blizu vremena za baliranje pamuka tako da inozemne spojnice ne budu uvezene u sezoni.

Sve korporacije nisu slično zloupotrijebile njihovu moć; vjerojatno je da se nisu svima ukazale povoljne prilike; ali nitko neće osporiti da je „običan narod,“ mase, u ozbiljnoj opasnosti od štete od ruku tih divovskih korporacija. Svi znaju čega se bojati kad je riječ o moći i sebičnosti pojedinca, i te „divovske“ korporacije ne samo da imaju neizmjereno više moći i utjecaja od pojedinca, nego osim toga, one nemaju savjesti. Nastala je izreka da „Korporacije nemaju duše.“

Izdvojili smo sljedeću službenu vijest u *The Pittsburgh Post* kao primjer—

Profita Korporacija

"NEW YORK, 5 Studeni, 1896—Povjerenici za likvidaciju Standard Oil Korporacije sastali su se danas i objavili redovnu tromjesečnu dividendu od \$3 po dionici, i \$2 po dionici dodatno, isplaćeno 15 Prosinca. Ukupno izvorno istjecanje certifikata Standard Oil Korporacije bilo je \$97,250,000. Tijekom fiskalne godine koja upravo završava bilo je objavljeno 31 posto dividende, čineći ukupnu raspodjelu zarade u iznosu od \$30,149,500. Tijekom istog razdoblja Američka Kompanija za preradu šećera, poznata kao Sugar Korporacija, platila je \$7,023,920 u dividendama. Osim tih isplata zarade dioničarima, rečeno je da korporacija ima višak sirovog šećera, račune za potraživanje i gotovinu u iznosu od oko \$30,000,000."

Isti je časopis, naknadno, rekao u uvodniku kako slijedi:

"The Wire Nail Korporacija je vjerojatno jedna od najraskalašenijih kombinacija za pljačkati i iznuđivati novac od ljudi kakva je ikada bila dobivena u ovoj zemlji. Ona prkosi zakonu, podmićuje, maltretira i uništava konkurenciju, i vlada tržištem s autokratskom moći. Učinivši to, i povećavši cijene sa dvije stotine na tristo posto, ona je podijelila milijune među svojim članovima. Nema anarhije ovdje, naravno. U stvari, anarhisti su ti koji protestiraju protiv takve pljačke i prkošenja zakonu. Tako barem misli Gosp. A. C. Faust, iz New Jersey, iz Nail Korporacije, koji piše *The World* da razotkrivanja veličine korporacije „hrani plamen javnog nezadovoljstva.“ To pogađa upravo u metu. Nezakonitim i pljačkaškim korporacijama treba biti dozvoljen slobodan zamah, i pokušaji da ih se provjerava ne trebaju biti dozvoljeni zato što „hrane plamen javnog nezadovoljstva.“ Na jednoj strani imamo ljude zemlje, a na drugoj licencirane pljačkaše—korporacije. Ali ne smije biti razotkrivanja ili protesta, ili će „plamen javnog nezadovoljstva“ to još više otežati korporacijama. Može li besramnost i bahatost ići dalje?

"The Coal Korporacija za antracit proizvode sada pljačka ljude po stopi od pedeset milijuna dolara godišnje sa povećanom cijenom od \$1.50 po toni. Vel. Dr. Parkhurst odao je počast drugi dan toj

naročitoj bandi s ovim riječima: „Ako ugljene kompanije ili kombinati ili korporacije koriste svoju moć do kraja da odvede u svoje vlastite blagajne što više novaca od siromašnih to mogu ili se usude, do mjere smanjenja njihove udobnosti i isisavajući potoke zdravlja i života, tada su takve kompanije

Opsjednute Demonom Krađe i Ubojstva

I to nije ništa više primjenjivije na trgovce ugljenom nego na trgovce bilo kojom drugom robom.“

„Dok ih Vel. Dr. Parkhurst osuđuje kao „opsjednute demonima krađe i ubojstva,“ jedan drugi Njurojski propovjednik, Vel. Dr. Heber Newton, baršunastim klupama i milijunaškom jatuu, hvalio je korporacije kao neophodan i koristan dio naše napredujuće civilizacije.“

Povodom naglog pada cijena čeličnih tračnica sa \$25 na \$17 po toni *The Allegheny Evening Record* je rekao:

„Veliki 'Steel Pool,' formiran da čuva cijene, praktički je uništen. Ta divovska kombinacija kapitala i moći, napravljena da kontrolira izlaz iz jedne od najvećih Američkih industrija, za kretanje cijena gore ili dolje svojim jednostavnim mandatom, da oporezuje potrošače kako mu se sviđa, i da ograniči shvrsishodnost, biti će progutana od jedne još veće, još snažnije, još bogatije. Rockefeller i Carnegie zaplijenili su Američku čeličnu industriju. To je epohalni događaj. Smanjenje u cijeni čelične šine sa \$25 na \$17 po toni, što je najniža brojka po kojoj su ikada bile prodane, obilježava eru u ekonomiji zemlje. Do sada je slučaj da korporacija jede korporaciju, a željeznice su dobitnici.

„Sigurno je za reći da niti Gosp. Rockefeller niti Gosp. Carnegie nisu bili vođeni u njihov veliki pothvat uzimajući u obzir osjećaje javnosti. Oni su vidjeli šansu da satru konkurenciju i iskoristili su je. Oni sada posjeduju najvažniji izvor opskrbe u svijetu, raspon Mesabe, iznad Dulutha, opisan kao područje gdje nije potrebno kopati uz veliki trošak, nego samo zagrabit i rudaču po površini. Rockefeller je ojačao svoju prednost osiguravajući ovaj izvor opskrbe izgradnjom flote teglenica ogromne sposobnosti da prevezu

sirovinu na dokove jezera Erie. Kada je završio svoje kolo sa savezom sa Carnegiem, sa njegovim pećima i mlinovima, on je imao The 'Railmakers' Association' u svojoj milosti. Cijela je stvar bila provedena majstorski kombinirajući postojeće objekte. Sadašnji je rezultat, u najmanju ruku, na korist velikom broju ljudi. Da li će Gospoda Rockefeller i Carnegie, budući su dobili tu ogromnu moć u svoje ruke, biti zadovoljni time da požanju razumne profite i dati javnosti korist, ili će, kada su jednom slomili svoje protivnike, koristiti tu moć za nemilosrdne iznude, ozbiljan je problem. Činjenica da oni imaju moć opasnost je sama po sebi.“

Sljedeća tema širila se nadaleko u to vrijeme, ali ovdje je vrijedna pažnje s obzirom na ovu temu:

"KANSAS CITY, MO., 26 Studeni, 1896—Bivši Guverner David R. Francis, sada Tajnik unutarnjih poslova, poslao je sljedeće pismo maloj partiji ljudi zlatnog standarda koji su održavali banket prošle večeri u Hotelu Midland:

Odjel unutarnjih poslova,

Washington, D.C., 19 Studeni, 1896

„Gospodo: Upravo sam primio vašu pozivnicu od 25 –toga, i žao mi je da nisam mogao doći na ratifikaciju zdrave pobjede te večeri...Ako neki zakon ne bi bio donesen da provjeri rastući utjecaj bogatstva i da omeđi moći korporacija i monopola, dogodit će se ustanak naroda prije kraja stoljeća koji će ugroziti same naše institucije.

DAVID R. FRANCIS"

Sljedeće je izrezano iz *The London Spectator*:

„Mi imamo u našim rukama odluku suca Russella, sa Njujorškog Vrhovnog Suda, koja pokazuje mjeru do koje „Korporacijski“ sistem, ili sistem korištenja kapitala da stvori monopol, bio proguravan u Sjedinjenim Državama. Bilo je formirano National Wholesale Druggists' Association koje uključuje gotovo svaku veliku ljekarnu u Uniji, i koje određuje cijenu lijekova. Ako bilo koji privatni trgovac proda ispod cijene koju je odredilo Udruženje potonje upozorava cijelo tržište s kružnim pismom da ne surađuju s

njim, i kao pravilo uspijeva u uništavanju poslovanja tvrdoglave firme. Kompanija John D. Park i Sinovi odlučila je oduprijeti se diktatu, i žaliti se na napatuk, što je bilo odbijeno u konkretnom slučaju, ali je bilo odobreno kao općenito načelo, svima je bilo naređeno da se suzdrže od „zavjere“ da nameću „ograničenje trgovine.“ Slučaj je ekstreman, zato što je jasno da se takva vrsta Korporacije, može, ili igra sa ljudskim životom. Ne smeta puno ako oni podignu cijenu patentnih lijekova, što je izgleda bila posebna uvreda, kapljici gvineje; ali pretpostavimo da oni stave droge poput kinina, opijuma, ili sredstva za otvaranje izvan dohvata siromašnih. Valja imati na umu da su sljedbenici Gosp. Bryana stavili Korporacijski sistem ispred njihovih optužbi protiv kapitala, i slučajevi poput toga daju im argumentativno uporište.“

Korporacije u Engleskoj

Premda se korporacije može nazvati Američkim izumom, mi citiramo sljedeće iz *The London Spectator* što pokazuje da one nisu isključivo Američke. Pisac kaže:

„Korporacije počinju zauzimati neke od naših Britanskih obrta. U sadašnje vrijeme tamo postoji—sa svojim sjedištem u Birminghamu—kombinacija ili korporacija obrta za metalna krevetska postolja širom Velike Britanije, koje su tako lukavo uređene da je praktički nemoguće za bilo koga izvana da počne praviti krevetska postolja od mesinga ili željeza ako se ne pridruži kombinaciji, a čak i tada on mora moliti za prijem, što će mu vrlo vjerojatno biti odbijeno. Ako on međutim, pokuša neovisno o njima, on ne bi bio u stanju kupiti sirovinu ili dobiti ijednog radnika korištenog za obrt, budući su se svi oni koji prave krevetska postolja od željeza ili mesinga složili da će opskrbljivati samo kombinaciju, i radnici su se dogovorili sa njihovim Sindikatom da rade samo za one koji to prave a koji su njegovi članovi. Potrošači stoga trebaju gledati jedino na inozemnu konkurenciju ako će se cijene držati nižima. Ta korporacija za krevetska postolja je trenutno uspješna, zato sada mnogi drugi mjesni obrti oponašaju njen primjer.“

Kontrolirajući kapital od stotine milijuna dolara, te kombinacije

ili korporacije zaista su divovi; i ako se stvari tako nastave za nekoliko godina, kao što je bilo tijekom proteklih dvadeset, oni će uskoro kontrolirati svijet sa financijskom polugom. Oni će uskoro imati moć, ne samo da diktiraju cijene robe koju svijet konzumira, nego, budući su glavni poslodavci radnoj snazi, oni će imati kontrolu plaća.

Istina je, te su kombinacije kapitala u prošlosti ostvarile velike pothvate koje sami pojedinci nikada ne bi mogli ostvariti toliko brzo ili tako dobro. Zaista, privatna su korporativna poduzeća preuzela i uspješno izvršila rizike koje bi javnost osudila i porazila da su bili poduzeti od strane vlade. Ne želimo da nas se shvati kako mi smatramo velike količine kapitala za veliku osudu; nego mi ističemo da svaka godina iskustva ne samo da u velikoj mjeri dodaje njihovoj financijskoj moći, nego također i njihovoj oštroumnosti, i da se brzo približavamo točki kada će interesi i same slobode ljudi biti u opasnosti, ako već i nismo stigli do toga. Svatko kaže, Nešto se mora napraviti! Ali što učiniti nitko ne zna. Činjenica je da je čovječanstvo bespomoćno ostavljeno na milost i nemilost tih divovskih izdanaka sadašnjeg sebičnog društvenog sistema, i da je jedina nada u Bogu.

Istina je također, da su na čelu tih korporacija obično sposobni ljudi koji su kako se čini do sada bili skloni koristiti svoju moć u umjerenosti. Ipak, moć je bila koncentrirana; i sposobnost, vođena sebičnošću, s vremenom će vrlo vjerojatno pritegnuti svoje sluge i javnost kad im to dozvole mogućnosti i povoljne okolnosti.

Ti divovi ugrožavaju ljudsku obitelj sada kao što su to činili doslovni divovi prije više od četiri tisuće godina. Ti su divovi bili „glasoviti ljudi“—ljudi prekrasnih sposobnosti i oštroumnosti, iznad pale Adamove rase; oni su bili hibridna

rasa, rezultat *nove životne snage* sjedinjene s Adamskom vrstom. Tako je i sa ovim suvremenim *korporacijskim divovima*: oni su veliki, moćni i lukavi, do te mjere da to obeshrabruje misao da ih se može osvojiti bez božanske intervencije. Njihove čudesne sile još nisu bile u potpunosti pozvane u službu. Ti su divovi, također hibridi: oni su začeti mudrošću koja duguje svoje postojanje Kršćanskoj civilizaciji i prosvjetljenju koje djeluje u kombinaciji sa sebičnim srcima palih ljudi.

Međutim čovjekova se nužnost i Božja prilika istovremeno približavaju; i kao što su divovi „svijeta koji je bio prije potopa“ bili odneseni vodama potopa, tako će i ti korporacijski divovi biti odneseni u dolazećem vatrenom potopu —simboličkoj vatri „Božje revnosti“ ili neodobravanja, koja je već potpaljena; „vrijeme nevolje kakve nije bilo otkako je naroda pa do sada.“ U toj će „vatri“ biti proždrti svi divovi poroka i sebičnosti; oni će pasti, i više se nikada neće ustati. (Iza. 26:13,14; Sef. 3:8,9)

Barbarsko Ropstvo Naspram Suvremenog

Usporedite na trenutak prošlost sa sadašnjošću i budućnošću, što se tiče ponude radne snage i potražnje za njom. Tek je tijekom prošlog stoljeća trgovina robljem općenito bila slomljena i ropstvo ukinuto. Jednom je to bilo rašireno, ali je postepeno bilo stopljeno u kmetstvo kroz cijelu Evropu i Aziju. Ropstvo je bilo ukinuto u Velikoj Britaniji ne prije nego 1838 godine, vlada je općenito plaćala onima koji su bili vlasnici robova sumu od \$20,000,000, ili gotovo \$100,000,000 odštete. Francuska je oslobodila svoje robove 1848. U Sjedinjenim je Državama ropstvo nastavljeno u južnim državama sve do 1863. Ne može se poreći da su Kršćanski glasovi i Kršćanske olovke mnogo doprinijeli

stavljanju na kraj ljudskog ropstva; ali, s druge strane, treba primijetiti da su promijenjeni uvjeti tržišta rada pomogli dati većini novo gledište o stvari, i sa fondom za odštetu pomoglo se je pomiriti robovlasnike sa novim uređenjem stvari. Kršćanski su glasovi i olovke samo ubrzali ukidanje ropstva; ali to bi došlo kasnije, u svakom slučaju.

Ropstvo umire prirodnom smrću pod suvremenim sebičnim konkurentnim sistemom koji je potpomognut mehaničkim izumima i rastom stanovništva. Osim u cijelosti iz moralnih i vjerskih razloga, sada bi bilo nemoguće napraviti ropstvo općim u naseljenim, civiliziranim zemljama: ne bi se plaćalo financijski. (1) Zato što su strojevi u velikoj mjeri zauzeli mjesto neinteligentne, isto tako kao i inteligentne, radne snage. (2) Zato što inteligentni sluga može napraviti više i boljeg posla od neinteligentnog. (3) Zato što bi civilizirati pak čak i malo obrazovati robove učinilo njihove službe skupljima od besplatne radne snage; osim što bi više inteligentnije i učinkovitije robove bilo mnogo teže kontrolirati i koristiti profitabilno od onih nominalno slobodnih, ali vezanih ruku i nogu po potrebi. Jednom riječju, svjetovno su mudri naučili da su ratovi za plijenom od neprijatelja, i za robove, manje profitabilni od ratova trgovačke konkurencije čiji su rezultati bolji, isto tako kao i veći; i da su besplatni robovi „iz nužde“ jeftiniji i sposobniji.

Ako je već besplatna, inteligentna radna snaga je jeftinija od neznajuće ropske radne snage, i ako se cijeli svijet budi u inteligenciji, isto tako kao što i raste brojčano, očito je da sadašnji društveni sistem sigurno radi na svom vlastitom uništenju kao što bi i motor pod punim poklopcem pare i bez provjere ili upravitelja.

Budući da je društvo trenutno organizirano po načelu ponude i potražnje, nema provjeravanja, nema upravitelja, sebične svjetske konkurencije. Cijela je struktura izgrađena na tom načelu: sebično tlačenje, sila koja pritišće društvo prema dolje, jača je svakim danom. Sa masama će se stvari nastaviti tako, pritiskati prema dolje sve više, korak po korak, sve dok ne bude bila ostvarena društvena anarhija.

ovje anstvo Ispod Gornjih i Donjih Mlinskih Kamenova

Postaje sve očitim masama ljudi da su u sadašnjem uređenju stvari između donjeg i gornjeg mlinskog kamena čiji brzi obrtaji ih moraju na koncu, i to ne u dalekoj budućnosti, samljeti do jadnog i neplemenitog kmetstva, osim ako se to ne promjeni na neki način. Takvo, je doista stvarno stanje stvari: ljudska je potreba dovodna cijev koja pritišće mase između mlinskih kamenova; donji žrvanj je utvrđeni zakon ponude i potražnje koji brzo zbija brzo rastuću i sve više inteligentnu populaciju svijeta sve bliže i bliže do pritiska gornjeg žrvnja organizirane sebičnosti, koji je vođen divovskom snagom mehaničkih robova, uz pomoć zubaca i poluga i kolotura financijskih kombinacija, korporacija i monopola. (Bitno je da je Državni zavod za statistiku u Berlinu procijenio da su 1887 parni strojevi (mehanički robovi) tada u pogonu u svijetu predstavljali u prosjeku tisuću milijuna ljudi, ili tri puta radno aktivno stanovništvo zemlje; i para i električna struja su se vjerojatno više nego udvostručili od tada. Ipak ti su strojevi gotovo sve u civiliziranim zemljama, čije stanovništvo predstavlja samo oko jednu petinu od ukupnog broja.)

Drugi dio pokretačke sile gornjeg žrvnja je njegov zamašnjak, težak sa težinom koncentriranog i dotada neslućenog bogatstva i sebično probuđene i osposobljene moći

mozga. Djelomično pokazujući rezultat postupka mljevenja, mi zapažamo izvještaj da je u Londonu, Engl., bilo 938,293 siromašnih, 316,834 vrlo siromašnih i 37,610 najviše osiromašenih—ukupno 1,292,737, ili gotovo jedna trećina stanovništva najvećeg grada u svijetu živi u siromaštvu. Službene brojke za Škotsku su pokazale da je jedna trećina obitelji živjela u jednoj sobi, i više od jedne trećine u samo dvije sobe; da je u gradu New Yorku tijekom teške zime 21,000 muškaraca, žena i djece bilo deložirano jer nisu bili u stanju platiti stanarinu; i da je u samo jednoj godini 3,819 od njegovih stanovnika bilo pokopano na „lončarskoj njivi,“ previše siromašni bilo da žive bilo da umru pristojno. To je, sjetite se, u istom gradu, za kojega je već bilo pokazano da su među njegovim građanima tisuće milijunera.

Pisac u *The American Magazine of Civics*, Gosp. J. A. Collins, jednom je raspravljao o temi Dekadencija Američkog Kućevlasništva, u svjetlu popisa stanovništva u SAD—u. Odmah na početku on nam govori da budemo pripremljeni na zapanjujuće činjenice, i za prijeteeće i opasne naznake. Mi citiramo kako slijedi:

„Prije nekoliko desetljeća velika većina stanovništva sastojala se od kućevlasnika; i njihovi su domovi praktički bili bez nadarbine; danas su velika većina stanari.“

Budući je stanar kuće pod hipotekom doslovno samo zakupac vjerovnika, on nalazi 84% obitelji ovog naroda gotovo stanarima, i dodaje:

„Razmislite o ovom nevjerojatnom rezultatu koji je bio proizveden u tako kratko vremena, sa velikim područjem slobodne zemlje na Zapadu otvorenom doseljenicima, s velikim poljima industrije otvorenima i koja nude zaposlenje za dobru plaću; i zatim uzmite u obzir koji bi bio rezultat kada bi veliki Zapad sav bio zauzet, ili njegovo zemljište svo monopolizirano, stanovništvo

povećano s dodatkom milijuna, i po prirodnom prirastu i imigracijom, mineralna zemljišta i rudnici pod kontrolom sindikata stranog kapitala; prijevozni sustav kontroliran u interesu nekolicine milijunaških posjednika; proizvođači upravljaju velikim korporacijama u svom vlastitom interesu; i javnim zemljištem koje je iscrpljeno, i da domovima koji su kontrolirani i držani od špekulanata izvan dosega industrijskih masa.“

Uspoređujući te podatke sa Evropskim statistikama, Gosp. Collins zaključuje da su uvjeti pod najvećom Republikom na zemlji manje povoljni nego u Evropi, izuzev najbogatiju i najprosvjetljeniju tamo—Veliku Britaniju. Međutim brojke Gosp. Collinsa su varave, osim ako nemamo na umu da tisuće tih kuća koje su pod hipotekom su u vlasništvu mladih ljudi (koji bi u Evropi živjeli sa svojim roditeljima) i imigranata koji kupuju po „obročnom planu.“ Gola istina je međutim, dovoljno loša. S većim pritiskom s prolaskom vremena nekolicina od sadašnjih mnogih hipoteka će ikada biti izbrisana, izuzev od šerifa.

Malo ih vjerojatno shvaća za koliko se jeftino ponekada prodaju ljudska snaga i vrijeme; i oni koji to shvaćaju ne znaju kako ispraviti zlo, i zaposleni su s tim da sami izbjegavaju njegova kvačila. U velikim gradovima svijeta postoje tisuće poznati kao „puloveri,“ koji rade teže i duže za gole životne potrebe, nego većina južnjačkih robova. Oni nominalno imaju svoju slobodu, ali u stvarnosti oni su robovi, robovi nužde, imajući slobodu da žele, ali malo slobode da to i vrše, za sebe ili druge.

Slijedi isječak iz *The (Pittsburgh) Presbyterian Banner* o toj temi:

„Puloverski sistem imao je svoj početak i rast u stranim zemljama prije nego je bio presađen na Američku zemlju, donoseći sa sobom prokletstvo. On nije ograničen na odjele gotove odjeće, nego uključuje sve druge u kojima rade srednji slojevi. Ova cijena mora

biti utvrđena na nižu stopu, i siromašni radnici moraju patiti dok se srednja klasa ili ugovaratelji bave s tim da nabave robu za trgovca za izvjesnu cijenu, i da bi opskrbili veliku kupovnu javnost sa rasprodajama i u isto vrijeme dali prodavaču i srednjoj klasi njihov profit.

„U Engleskoj se gotovo svaki posao radi na tom temelju. Trgovina čizmama i cipelama, trgovina krznom, trgovina za kabinet i sjedala za vozila, i mnogi drugi, došli su unutar opsega srednje klase, a ljudi su u svakom pogledu dovedeni na plaće za izglednjivanje. Mi govorimo o trgovini gotovom odjećom u našoj zemlji. Godine 1886 bilo je samo deset trgovina pulovera u New Yorku, sada ih je mnogo stotina, i isto je istina za grad Čikago također, dok i drugi gradovi imaju svoj udio. Ove su trgovine najvećim dijelom u rukama Židova, i one u Bostonu i New Yorku imaju prednost nad svojom braćom na krajnjem zapadu u tome da mogu iskoristiti strance, koji su svježe stigli, koji ne mogu govoriti jezikom i lakše im je podvaliti. Ti su zaposlenici uzeti, stisnuti u male, slabo ventilirane sobe, ponekada njih dvadeset ili trideset u sobu dovoljno veliku za osam radnika, gdje oni često moraju kuhati, jesti i živjeti, mučeći se osamnaest ili dvadeset sati na dan da si zarade dovoljno da se održe na životu.

„Cijene koje su plaćene za tu vrstu posla sramota su za čovječanstvo. Ljudi sa teškim radom mogu zaraditi od dva do četiri dolara tjedno. Sljedeće je brojke dao pojedinac koji je napravio studiju o toj stvari i koji je dobio svoje informacije od jednoga od „iznuđivača radnika“ koji su dali te cijene kako su ih primili od trgovca:

Za izradu kaputa.	0,76 \$ do 2,50 \$
Za izradu poslovnih kaputa.	0,32-1,50
Za izradu hlača.	0,25 do 0,75
Za izradu prsluka (po deset).	1,00-3,00
Za izradu hlača do koljena (po deset).	0,50 do 0,75
Za izradu Calico majica (po deset).	0,30-0,45

„Izrabljivač radnika je uzeo veliki postotak sa te liste cijena kao svoj profit, i nakon odbitka troškova, koje radnik plaća, lako se može

zamisliti kako teško i koliko dugo muškarci i žene moraju raditi kako bi stekli za obične životne potrebe. Od hlača do koljena, za koje „šef“ dobiva šezdeset i pet centi desetak od proizvođača, jadni radnik dobiva samo trideset i pet centi.

„Onaj koji izrađuje dobiva deset centi za pravljenje ljetnih hlača, i kako bi završio šest pari mora raditi gotovo osamnaest sati. Petnaestak osoba radi kapute, svaki čini svoj dio. Kombinezoni, šezdeset centi desetak parova. To su samo neki primjeri, i bilo koja žena koja poznaje bilo što o šivanju ili pravljenju odjeće, zna za količinu rada koji je uključen.

„Ali u svemu postoji odmazda, i ponekada nedužni ili nepromišljeni mora trpiti isto tako kao i krivi. Ta je odjeća izrađena pod najgorim uvjetima čistoće. Napravljena je u prostorijama koje nisu prikladne za ljude i koje su pune klica bolesti. U Čikagu, tijekom ove godine, posjetitelj je vidio u jednom od tih dućana kako četvero ljudi izrađuje kapute, od kojih su svi imali šarlah, a na drugom je mjestu dijete ležalo mrtvo od iste bolesti, dok se rad nastavljao oko njega, i zaraza se neizbježno širila.“

„Ajme da zlato može biti tako drago,
I tijelo i krv toliko jeftini.“

Brojevi očajno siromašnih brzo rastu, i, kao što je bilo pokazano, konkurencija potiskuje cijelu rasu nizbrdo, izuzev nekolicine sretnika koji su osigurali strojeve ili nekretninu; i njihovo bogatstvo i moć odgovarajuće rastu, sve dok ne bude izgledalo kao da će se uskoro morati tražiti milijardera ako se sadašnji uvjeti nastave.

Da se takvo stanje stvari treba nastaviti zauvijek to nije moguće; čak bi i prirodni zakon uzroka i posljedice na koncu donio odmazdu. Niti možemo očekivati da bi Božja pravda koja je uredila taj zakon, dopustila te uvjete zauvijek. Bog je, kroz Krista, otkupio, i razotkrio stvar naše nedostojne

čovječnosti, i vrijeme za njegovo izbavljenje iz sebičnosti i od sveopće vlasti zloga sada je blizu. (Rim. 8:19-23)

Sljedeće je iz jednih Zapadnih novina od prije nekoliko godina, jasno predstavilo situaciju u to vrijeme, a koja je danas još gora. Rečeno je:

„Nezaposleni u ovoj zemlji danas broje dva milijuna. Oni koji ovisе o njima vjerojatno broje četiri puta više.

„Možda ste to čuli prije. Želio bih da razmišljate o tome sve dok ne shvatite što to znači. To znači da pod „najboljom vladom na svijetu,“ sa „najboljim bankarskim sustavom kojeg je svijet ikada vidio,“ i svim na vrhuncu, i sa neusporedivom proizvodnjom hrane i svakim drugim komforom i luksuzom koji postoje, jedna sedmina naše populacije smanjena je na apsolutni prosjački štap, kao jedinu alternativu gladi. Ljudi gladuju naočigled skladišta i silosa ispunjenih sa žitom koje ne može biti prodano za dovoljno za platiti troškove podizanja. Ljudi dršću i gotovo su nagi u sjeni spremnica punih gotovo do puknuća s odjećom svake vrste. Ljudi su na hladnom i bez vatre, sa stotinama milijuna tona ugljena lako dostupnog u tisućama rudnika. I postolari koji su besposleni radi bi išli raditi i praviti cipele za ljude koji rade u rudniku u zamjenu za gorivo. Stoga bi potonji bili radosni da rade u rudnicima kako bi dobili cipele. Slično tome napola odjeven farmer u Kansasu, koji nije u stanju prodati svoju pšenicu da plati za račune žetve i vršidbe, rado bi se zamijenio s ljudima u istočnim tvornicama koji vrte i tkaju tkaninu koja im je potrebna.

„Ono što muči zemlju danas nije nedostatak prirodnih resursa. To nije nesposobnost ili nespremnost od strane dva milijuna nezaposlenih ljudi da rade i proizvedu poželjne i korisne stvari. Stvar je jednostavno u tome da su instrumenti proizvodnje i sredstva razmjene nagomilani u rukama nekolicine. Mi počinjemo shvaćati koliko je to nezdravo stanje stvari; i mi ćemo ga još potpunije razumjeti kako to nagomilavanje postaje sve ozbiljnije. Ljudi su besposleni, hladno im je i gladuju zato što ne mogu razmijeniti proizvode svog rada. S obzirom na takve rezultate kao što su ti, nije

li naša nahvaljena današnja civilizacija prilično blizu mrtvog neuspjeha? Nezaposleni u ovoj zemlji formirani u redove po četiri jedan pored drugog i oko jedan metar odvojeni napravili bi liniju od oko 10 km dugu. Oni koji ovise o njima za opstanak u istom bi redu dosegnuli oko 3,862 km. Ova vojska tako formirana protezala bi se od Atlantika do Pacifika—od Sandy Hooka pa do Zlatnih Vrata.

„Ako svijest rase nije sposobna osmisliti bolji industrijski sistem od tog, mi možemo jednako priznati da je čovječanstvo najveći neuspjeh svemira. [Da, to je upravo ono kamo nas božanska providnost vodi: ljudi moraju naučiti svoju vlastitu nemoć i pravog Gospodara, baš kao što svaka posuda s mirisnim uljem mora biti razbijena prije nego je od vrijednosti.] Najnečuvenija i okrutnija stvar svih doba, sadašnje je nastojanje održati industrijsku vojsku da se bori u bitkama naših plutokratskih kraljeva bez pravljenja ikakvih priprema za njenim zbrinjavanjem tijekom razdoblja u kojima njene službe nisu potrebne.“

Ovo gore napisano je tijekom razdoblja najozbiljnije depresije istovjetne „carinskim trikovima,“ i na svu sreću to nije normalno stanje. Međutim, ne zna se kada bi se moglo ponoviti. Ipak, *Harrisburg Patriot*, iste godine, dao je sljedeće brojke ispod naslova, „Broj Nezaposlenih“:

„Postoji 10,000 radnika bez posla u Bostonu; u Worcesteru je 7,000 nezaposlenih; u New Havenu 7,000; u Providenceu 9,600; u Gradu New Yorku 100,000. Utica je mali grad, ali nezaposleni broje 16,000; u Patersonu N. J. jedna polovica su u stanju mirovanja; u Philadelphii 15,000; u Baltimoreu 10,000; u Wheelingu 3,000; u Cincinnatiu 6,000; u Clevelandu 8,000; u Columbusu 4,000; u Indianopolisu 5,000; u Terre Haute 2,500; u Čikagu 200,000; u Detroitu 25,000; u Milwaukee 20,000; u Minneapolisu 6,000; u St. Louisu 80,000; u St. Josephu 2,000; u Omahi 2,000; u Butte City, Mont. 5,000; u San Franciscu 15,000.“

Mi dajemo donji izvadak iz *The Coming Nation*, s naslovom „Problem Kojeg Morate Riješiti.“ To pokazuje kako

veoma jasno neki ljudi vide sadašnju situaciju. Svi ti upozoravajući glasovi ponavljaju ozbiljan savjet nadahnutog proroka, „Budite sada mudri, o kraljevi [svi koji su u bilo kojoj mjeri na položaju autoriteta i moći]; poučite se, vi suci zemaljski.“ On kaže:

„Vi ćete priznati da novi strojevi brzo zamjenjuju radnike. Tvrdnja da pravljenje i održavanje tih novih strojeva zapošljava broj tako izbačen neće se održati; jer kada bi to bilo istina tada ne bi bilo dobitka u korištenju strojeva. Činjenica se toliko istaknuto ističe da su tisuće ljudi sada besposlene zato što strojevi obavljaju posao kojeg su oni prije radili, da to bilo koji čovjek mora priznati, ako razmisli o tome na trenutak. Ti ljudi bez posla ne kupuju onoliko robe kao kad su bili zaposleni, i to smanjuje potražnju za robom, i tako sprečava mnogo više radnika da budu zaposleni, povećava broj bez posla i zaustavlja više kupovine.

„Što ćete učiniti s tim nezaposlenima? To što su cijene dobara, u cjelini, pojeftinile, ne daje tim ljudima zaposlenje. Nema zanimanja koje je otvoreno za njih, jer su sva zanimanja prenatrpana s ljudima, iz istog razloga. Ne možete ih ubiti (osim ako su u štrajku), i oni nemaju kamo otići. Sa svom vas ozbiljnošću pitam, što ćete učiniti s njima? Vješti su poljoprivrednici u stečaju, stoga što bi ti ljudi imali za pokazat, čak i ako bi imali zemlju?

„Ti se ljudi umnožavaju kao lišće u šumi. Njihov se broj procjenjuje na milijune. Nema izgleda za mnoge od njih da dobiju zaposlenje, ili ako dobiju, to će biti samo da zauzmu mjesta drugih koji su sada zaposleni a koji će tada biti dodani onima bez posla. Možda misliš, da te nije briga što će biti s njima, ali dragi moj gospodine, to jeste tvoja briga, i ti ćeš to shvatiti prije mnogih doba. To nije tema koju su može odbaciti tako da se okrenete i odbijete slušati. Francuski je narod to naučio, jednom davno, ali oni su to naučili drugačije, premda je sadašnji naraštaj zaboravio pouku. Sadašnji naraštaj u Sjedinjenim Državama *mora* riješiti to pitanje, i riješiti *e* ga na neki način. Moglo bi to biti u miru i ljubavi i pravdi,

ili bi moglo biti tako da čovjek jašući na konju gazi po pravima svih, kao što sada bezbrižno gledate kako se gaze prava nekih. Ponavljamo, vi *ete* odgovoriti na ova pitanja unutar samo nekoliko godina.

„Francuzi su bili upozoreni, ali oni nisu mogli slušati zbog vedrine kraljevskog gnjileža. Hoćete *li* poslušati? Ili će sadašnjem tijeku stvari biti dopušteno da ide nesmetano sve dok pet ili šest milijuna ne bude bučno vikalo za kruhom ili željeznim oksidom? Nevolja, kada dođe, u Sjedinjenim će Državama biti pojačana stostustruko , zbog društvenih uvjeta koji ovdje prevladaju više od stoljeća. Ljubav prema slobodi postala je jakom, dojenom na mržnji kraljeva, tirana i nasilnika. Ni na jednu se vojsku ili mornaricu iz masa ne može osloniti da će pucati u svoje vlastite očeve i braću na klimanje glavom ili zapovijed neimenovanih ili imenovanih kraljeva. Shvaćajući što mora rezultirati iz previše produžene dokolice milijuna, čiji će uvjeti uskoro zacementirati vezu zajedništva, ne mislite li da ne nemate neko zanimanje za uvjete koje to prouzročuje? Ne bi li bilo bolje pronaći i primijeniti lijek, da se zaposli te ljude, čak i u javnim radionicama, nego imati finale?

„Mi vidimo što kapitalisti rade: Mi ih vidimo da pripremaju bojno streljivo kako bi vladali masama oružanom silom. Ali oni su bezumni. Oni su mudri jedino u svojim vlastitim mislima. Oni usvajaju taktiku kraljeva i naskoro će biti kao pljeva pred vjetrom. Sve su sudbine protiv njihovih taktika. Kraljevi, sa većim vojskama s kojima se može vojevati za kapitalizam ovdje, tresu se pred stalnim rastom uzvišene civilizacije među ljudima, požurene s tjeskobom te brzo rastuće vojske nezaposlenih. Pravda nikoga ne ozljeđuje, iako može isključiti prednosti razbojnika. Idemo, kao građani, riješiti i izravnati problem u skladu sa zakonom, ne kao partizani, nego kao građani koji više misle na zemlju nego na stranku, i više na pravdu nego na kraljevo zlato.“

Ovo su snažne riječi od nekoga tko se očito osjeća snažnim, a mnogo je takvih. Nitko ne može poreći da ne postoji barem nešto istine u otpužbama.

Uvjeti Univerzalni i Van Ljudske Mo i da ih Riješe

Niti su ti uvjeti karakteristični za Ameriku i Evropu: niti su stoljećima milijuni u Aziji znali išta drugo. Američki misionar u Indiji piše da je ona postala utučena kada su je domoroci upitali da li je bila istina da ljudi iz njene domovine imaju sav kruh kojeg oni žele jesti, tri puta dnevno. Ona kaže da u Indiji većina rijetko ima dovoljno hrane da zadovolje prirodne žudnje.

Izvjешteno je da je ne tako davno Poručnik- Guverner iz Bengala, Indija, rekao, „Pola našeg poljoprivrednog stanovništva ne zna od kraja godine do kraja godine kako je to imati njihovu glad u potpunosti zadovoljenu.“ Oni koji siju zrno ne mogu jesti ono što priroda donosi : najprije se mora platiti poreze za to. Deset milijuna od stanovništva Indije tkalci su na ručnom tkalačkom stanu za pamučnu tkaninu, i sada su strojevi na obali mora uništili njihov obrt i nisu im ostavili ništa doli poljoprivredu u gore navedenim teškim uvjetima.

I u Južnoj Africi isto tako, gdje su milijuni dolara bili spremno uloženi tijekom onog što je bilo poznato kao „Afričko Zlatno Ludilo,“ vremena su „teška“ za njih puno, i za neke obrazovane daleko gore. Sljedeće iz Natal, S. Africa, časopisa daje ideju o tim uvjetima:

„Oni koji ne dolaze izravno u kontakt sa Evropskim imigrantima u potrazi za zaposlenjem mogu imati malo ideje o količini bijede koja prevladava među tom klasu u Durbanu. Međutim, zadovoljavajuće je utvrditi da Odbor za Pomoć Grada Councila shvaća da, na temelju čovječnosti, oni imaju dužnost prema nesretnicima koji su bili nasukani ovdje. U toku razgovora ovog tjedna sa Gosp. R. Jamesonom, neumornim sazivačem, koji je i srcem i dušom ušao u taj filantropski pokret, Ja sam utvrdio da pomoć funkcionira tako što se priušti privremeno zaposlenje na nešto poput pedeset ljudi. Žalosno je utvrditi da ljudi koji su

bili osposobljeni za svećeničke težnje, isto tako kao i kvalificirani obrtnici, se trebaju naći toliko „dolje u svojoj sreći“ da su spremni prihvatiti milostinju Korporacije u iznosu od 3s po danu i zaklon, u zamjenu za osam sati rada lopatom po pijesku pod vrućim suncem.

„U međuvremenu nema slobodnih radnih mjesta, i česte se molbe moraju odbiti. Sa vremena na vrijeme predsjedavajući odbora, putem reklama i drugačije, nalazi zaposlenje za takve ljude koji imaju bilo kakvo znanje o trgovini ili obrtu. Slobodna radna mjesta tako stvorena u skupinama ispunjena su iz redova onih koji su prethodno bezuspješno predavali molbe. Osim onih koji služe u odredu, postoji znatan broj ljudi koji lutaju po gradu uzaludno tražeći zaposlenje. Oni vrlo brzo nađu svoj put do srdačnog zamjenika gradonačelnika, i on čini najbolje što može za njih, a što, nažalost, često završava neuspjehom. Kada bi poslodavci koji imaju slobodna radna mjesta čekali na Gosp. Jamesona, oni bi dobili punu informaciju što se tiče nezaposlenih na njegovoj listi. Mora se razumjeti da nijedan od tih ljudi nisu pravi stanovnici Durbanu, nego da su dolutali tamo iz različitih dijelova Južne Afrike u potrazi za poslom. Durban je nedvojbeno jedinstven u svom iskustvu; postoje jedina dva jasna dokaza da slični žalosni uvjeti postoje drugdje.

„Kao što je već bilo navedeno, mnogi od podnositelja zahtjeva za mjesta u skupini za pomoć muškarci su koji su navikli jedino na činovnički posao. Ne može se previše često ili previše snažno naglasiti da za takve apsolutno nema šanse u Natalu, tržište je uvijek prenatrpano. Međutim da nije djelovanja Korporacije u pružanju privremenog rada, bilo bi znatno više siromaštva u gradu. Sve u svemu ponašanje ljudi u skupinama za pomoć bilo je vrlo uzorno, i to garantira nastavak politike koju je vijeće usvojilo. Ali netko bi mogao pitati, što Dobrotvorno Društvo čini? Ta izvrsna institucija pruža pomoć *jedino stanovnicima* i njihovim obiteljima, i, kao obično, njene su ruke pune—ako ne novca, u svakom slučaju sa zaslužnim slučajevima.“

Ali neće li ljudi od inteligencije koji vide te stvari preduzeti korake da spriječe satiranje svojih bližnjih, manje sretnih ili manje inteligentnih? Ne vide li da gornji žrvanj dolazi veoma opasno blizu k donjemu, i da mase koje moraju proći između njih u konkurenciji osjećaju taj pritisak ozbiljno, i da ga moraju osjetiti još više? Neće li velikodušna srca dati olakšanje?

Ne; većina koja je u prednosti bilo srećom ili vještinom su toliko zauzeti radom za sebe, „praveći novac,“ preusmjeravajući što je više moguće od „žita“ u svoje vreće, da oni ne shvaćaju pravu situaciju. Oni čuju jecaje manje sretnih, i često velikodušno daju dobrotvornu pomoć za njih, ali kako broj nesretnih brzo raste i postaje sve veći, mnogi dobivaju osjećaj da je opće olakšanje beznadno; oni su se navikli na sadašnje uvjete, i skrasili se da uživaju u svojoj vlastitoj udobnosti i posebnim prednostima, i barem na neko vrijeme zaborave ili ignoriraju nevolje njihovih bližnjih.

Međutim postoji nekolicina koji su dobro sticajem okolnosti i koji vide pravu situaciju manje ili više jasno. Neki od tih su nema sumnje, proizvođači, vlasnici rudnika, itd. Oni mogu vidjeti poteškoće, i željeti da stvari budu drugačije, i čeznuti da pomognu u njihovom mijenjanju; ali što oni mogu napraviti? Oni mogu učiniti vrlo malo, izuzev da pomognu ublažiti najgore slučajeve tjeskobe među njihovim bližnjima i rođacima. Oni ne mogu promijeniti sadašnji ustroj društva i uništiti djelomično konkurentni sistem, i oni shvaćaju da bi se našlo svijetu sa totalnim ukidanjem tržišnog natjecanja bez da neka druga sila zauzme njegovo mjesto da potakne energiju od strane prirodno lijenih.

Očito je da nijedan čovjek ili grupa ljudi ne može promijeniti sadašnji poredak društva; nego sa Gospodinovom moći i na Gospodinov način, kako je istaknuto u Svetom

Pismu, može i bit će promijenjen naskoro sa savršenim sistemom, temeljenom, ne na sebičnosti, nego na ljubavi i pravdi. I kako bi se to uvelo sadašnji uvjeti moraju biti u potpunosti uklonjeni. Novo vino neće biti stavljeno u stare mjebove, niti nova zakrpa na staru odjeću. Stoga, sa suosjećanjem i za bogate i za siromašne u nevoljama koje dolaze, mi se možemo moliti, „Neka dođe kraljevstvo tvoje. Neka bude volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji,“ premda će biti uvedeno sa „vatrom Božje ljubomore,“ a za koju vidimo da su „elementi“ već u pripremi.

Jutro Dolazi

„Bolje vrijeme dolazi, jutro davno obećano,
Kada će istina i pravda, sa svetom snagom, svrgnuti nepravdu;
Kada će Krist slušati svaki tužni uzdah,
I ispružiti svoju ruku nad morem i zemljom, s pravdom, naskoro.

„Hvalisanja oholih tirana više neće ispunjavati zrak,
Ali će ostarjeli i mladi ljubiti istinu i požurivati je posvuda.
Neće više od oskudice i patnje doći beznadan plač,
Nego će rat prestati, i savršeni će mir cvjetati naskoro.

„Plimni val dolazi, jubilara godina;
Uz povik i pjesmu klizi uzduž, poput valova mora.
Jubilej nacija odzvanjat će zemljom i nebom.
Osvit milosti približava se žurno – to dolazi naskoro.

„O na to slavno svanuće mi gledamo i čekamo i molimo se,
Sve dok s visine svjetlo jutra ne odagna tamu daleko;
I kada će nebeska slava preplaviti zemlju i nebo,
Mi ćemo blagosiljati Gospodina za sva njegova djela i hvaliti ga uskoro.“